รายละเอียดของหลักสูตร
หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

(เริ่มใช้ วันที่ 1 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หมวดที่ 1 ชื่อปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงและสาขาวิชา	**1**
1. รหัสและชื่อหลักสูตร	1
2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา	1
3. วิชาเอก	1
4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร	1
5. รูปแบบของหลักสูตร	1
6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/มติเห็นชอบหลักสูตร	2
7. การพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร	2
หมวดที่ 2 ปรัชญา วัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้	**3**
1. ปรัชญาของหลักสูตร	3
2. ความสำคัญของหลักสูตร	3
3. วัตถุประสงค์	8
4. จุดเด่นเฉพาะของหลักสูตร	9
5. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา	9
6. ผลสำรวจจากการรับฟังความคิดเห็นและความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	9
7. ความคาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้	25
หมวดที่ 3 โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาและหน่วยกิต	**46**
1. แนวคิดในการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา	46
2. โครงสร้างหลักสูตร	47
3. ระบบการจัดการศึกษา	48
4. แผนการศึกษา	49
5. เส้นทางการเรียนรู้ (Learning Path) และแผนการศึกษา	54
6. คำอธิบายรายวิชา/ชุดวิชา	63
หมวดที่ 4 การจัดกระบวนการเรียนรู้	**81**
1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการฝึกภาคสนาม	81
2. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำโครงงานหรืองานวิจัย	83

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) 83
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้มั่นใจว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้จริงได้ และตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง 84
5. แนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 84
6. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) 85

หมวดที่ 5 ความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร 90
1. แนวคิดในการกำหนดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน 90
2. การบริหารทรัพยากร 90
3. แผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ 5 ปี 92
4. งบประมาณตามแผน 92
5. การพัฒนาคณาจารย์ 93
6. ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งและคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ 95

หมวดที่ 6 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา 97
1. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา 97
2. ปัญหาของนักศึกษาแรกเข้า 97
3. กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา/ข้อจำกัดของนักศึกษาในข้อ 2 97

หมวดที่ 7 การประเมินผลการเรียนและเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา 98
1. แนวคิดในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 98
2. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด) 99
3. การวัดผลการศึกษา 99
4. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา 99
5. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 100

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
หมวดที่ 8 การประกันคุณภาพหลักสูตร	**102**
1. การกำกับมาตรฐานหลักสูตรตามที่กำหนดโดย สป.อว.	102
2. บัณฑิต	107
3. นักศึกษา	109
4. อาจารย์	111
5. หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน	112
6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	113
7. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม	113
หมวดที่ 9 ระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตร	**114**
1. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม	114
2. ระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตร	116
3. วิธีการจัดการข้อร้องเรียนและการอุทธรณ์	122
4. การนำข้อมูลการประเมินผลการจัดการศึกษามาใช้ในการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้	122
5. วิธีการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลหลักสูตรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ	122
6. การบริหารความเสี่ยงในการจัดการหลักสูตร	123
7. กลไกในการติดตามและการนำผลไปใช้ในการพัฒนา	123
8. การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข กรณีที่ผู้เรียนไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนด	128

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	**129**
ก เอกสารเปรียบเทียบหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรปรับปรุงใหม่	130
ข ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	144
ค เอกสารระบุวิธีการเผยแพร่หลักสูตรให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ	151
ง เอกสารระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	152
จ เอกสารวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง PLOs กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร	160
ฉ การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs) และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	162
ช คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)	191
ซ คำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)	194
ฌ รายงานการวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)	199
ญ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	206
- ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2559	207
- ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562	222
- ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564	223

รายละเอียดของหลักสูตร
หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา วิทยาเขตอีสาน คณะสังคมศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์

สถานที่จัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น 40000

หมวดที่ 1 ชื่อปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต ประกาศนียบัตรชั้นสูงและสาขาวิชา

1. รหัสและชื่อหลักสูตร

รหัสหลักสูตร : xxxxxxxxxxxxxx
ภาษาไทย : หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Political Science Program in Political Science

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็ม (ภาษาไทย) : รัฐศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
ชื่อย่อ (ภาษาไทย) : ร.บ. (รัฐศาสตร์)
ชื่อเต็ม (ภาษาอังกฤษ) : Bachelor of Political Science (Political Science)
ชื่อย่อ (ภาษาอังกฤษ) : B.Pol.Sc. (Political Science)

3. วิชาเอก

ไม่มี

4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

ปริญญาตรี 134 หน่วยกิต

5. รูปแบบของหลักสูตร

5.1 รูปแบบ

หลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี

5.2 ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ

5.3 ภาษาที่ใช้

จัดการเรียนการสอนภาษาไทย

5.4 การรับนักศึกษา

รับนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างประเทศที่ใช้ภาษาไทยได้

5.5 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/มติเห็นชอบหลักสูตร

6.1 เป็นหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

6.2 เปิดดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นต้นไป

6.3 ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2554 ปรับปรุงครั้งล่าสุด พ.ศ. 2563

7. การพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร

7.1 ได้รับการพิจารณากลั่นกรองจากคณะกรรมการประจำคณะสังคมศาสตร์ เมื่อการประชุมครั้งที่ 2/2567 วันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

7.2 ได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อการประชุม ครั้งที่ 4/2567 วันที่ 17 เดือน เมษายน พ.ศ. 2567

7.3 ได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อการประชุม ครั้งที่ 4/2567 วันที่ 29 เดือน เมษายน พ.ศ. 2567

7.4 ปรับปรุงจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563)

7.5 รหัสอ้างอิงใช้ประกอบการยื่นขอเสนอหลักสูตรปรับปรุงแบบแยก 25631864000829

หมวดที่ 2 ปรัชญา วัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้บริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงจัดการศึกษาตามแนวทางพิพัฒนาการนิยม[1] เพื่อผลิตบัณฑิตเป็นนักปกครองที่มีธรรมาภิบาล มีความสามารถในการปฏิบัติงานในสาขาอาชีพได้ โดยการใช้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นำมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณตามหลักวิชาการและวิชาชีพ เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผ่านกระบวนการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบเชิงรุกและการบูรณาการวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาและค้นคว้าด้วยตนเอง กระบวนการที่ต้องลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2. ความสำคัญของหลักสูตร

2.1 สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

2.1.1 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

1) การตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน 6 ยุทธศาสตร์ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ประเทศชาติมั่นคง โดยการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้มีเจตนารมณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกเพศทุกวัย รวมทั้งกลุ่มของผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้พิการ หรือกลุ่มเปราะบางทางสังคมให้ได้รับการศึกษาอย่าง

---

[1] พิพัฒนาการนิยม หมายถึง บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของตนเอง รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการนำไปใช้ปฏิบัติจริง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

เท่าเทียมบนพื้นฐานแห่งความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพุทธ รวมทั้งได้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 4 เก่งและมีการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมทั้งออกแบบรายวิชาให้มีการฝึกภาคสนามให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้กับการบริหารภาครัฐในอนาคต หลักสูตรมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักศึกษาให้เข้าใจและยึดหลักว่า “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” โดยนักศึกษาต้องเข้าใจถึงบทบาทที่เหมาะสมของภาครัฐ ทั้งด้าน ภารกิจ บทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการ และที่สำคัญนักศึกษาต้องเข้าใจถึงหลักธรรมาภิบาลเพื่อในอนาคตนักศึกษาจะสามารถปรับตัวสู่วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และเน้นผลประโยชน์ส่วนรวม และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา นักศึกษาต้องเรียนรู้เพื่อที่จะสามารถทำงานในระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล โดยนำความรู้ที่เรียนประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล

2) การตอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นแม่แบบของการวางแผนด้านเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ รวมถึงเป็นเป้าหมายร่วมที่คนในสังคมพยายามขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เดินไปในทิศทางเดียวกัน หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้มีเจตนารมณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมีเป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับหมุดหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมายและสามารถสร้างงานอนาคต

เป้าหมายที่ 3 ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3) การตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาในระดับชาติและระดับสากลขององค์การสหประชาชาติ (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลก มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มุ่งตอบสนองต่อเป้าหมาย 2 เป้าหมาย ได้แก่ (1) เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้

ตลอดชีวิต ข้อ 4.3 ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาวิชาเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพ ภายในปี 2573 (2) เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดรับชอบและครอบคลุมในทุกระดับ ข้อ 16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศและสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ข้อ 16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบและโปร่งใสในทุกระดับ ข้อ 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วมและมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจและข้อ 16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล

4) การตอบสนองต่อกฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564

เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 เพื่อให้การพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทาง ตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จึงจัดแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ข้อ 10 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามข้อ 3 (4) มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาผสานกับหลักวิชาการ ดังนี้

1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ

2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก

3) นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ

2.1.2 สถานการณ์ หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

ในสภาวการณ์ปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างทางสังคม สัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลงและประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง วิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมลดลงสู่วิถีชีวิตแบบเมือง หรือมหานครที่พึ่งพิงระบบอุตสาหกรรมและบริการ ตลอดจนผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในประเทศในหลายด้าน การลดผลกระทบของสถานการณ์ดังกล่าวอาจทำได้โดยสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีการออกแบบหลักสูตรใหม่ หรือมีการปรับปรุงหลักสูตรต่าง ๆ ที่เปิดทำการเรียนการสอน เช่น การปรับปรุงสาระในรายวิชาที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยมุ่งหวังผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ภาคเอกชนหรือองค์การระหว่างประเทศ ให้มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ตลอดจนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ อีกทั้งเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ การเรียนการสอนในหลักสูตร มุ่งเน้นการบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เคารพ กฎ กติกาสากลและหลักสิทธิมนุษยชนสากล สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องเน้นการสร้างพหุวิทยาการและกระบวนการต่าง ๆ ทางด้านรัฐศาสตร์ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

ดังนั้น หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ หรือการพัฒนาทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง โดยมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจวิชาการด้านรัฐศาสตร์และด้านพระพุทธศาสนา ให้สามารถพัฒนาตน พัฒนางาน ตลอดจนพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

2.2 ผลกระทบจาก ข้อ 2.1.1 และ 2.1.2 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนของมหาวิทยาลัยและกลุ่มสถาบัน

การปรับปรุงหลักสูตรได้ออกแบบให้สอดคล้องกับกฎกระทรวง เรื่องการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 และประกาศ เรื่อง “การกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566 ที่ได้จัดให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร) สังกัดในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา นอกจากนี้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 มาตรา 6 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยมุ่งเน้นการออกแบบ PLOs (Program learning outcomes) ของหลักสูตรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อตอบสนองต่อพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มุ่งให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้การปรับปรุงหลักสูตรได้ออกแบบ PLOs ของหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ที่มุ่งผลิตบัณฑิตมีความรอบรู้ในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1) ผลิตบัณฑิตที่เป็นคนดี มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีความเป็นผู้นำและสร้างสังคมไทยให้เป็น “สังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท”

2) พัฒนาองค์ความรู้ ผลิตผลงานวิจัยและวิชาการ สร้างสรรค์นวัตกรรม บูรณาการศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำพาสังคมด้วยองค์ความรู้บนวิถีธรรมตามศาสตร์สาขาของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกในที่สุด

3) เผยแผ่ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ด้านพระพุทธศาสนาที่แท้จริง ให้แก่พลเมืองโลก สืบสาน ส่งต่อโดยศาสนทายาทที่เข้มแข็ง แตกฉานในพระธรรมขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้ดำรงทรงไว้ในฐานะสมบัติที่ล้ำค่าของโลก

4) บริการวิชาการ บริการสังคม ด้วยสรรพกำลังและทุกองคาพยพของพระพุทธศาสนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เจริญวัฒนาสถาพร เป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทยและสังคมโลก

5) สร้างพลวัตในการพัฒนามหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายทางพุทธศาสนาให้มีโครงสร้างระบบและกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เน้นการควบคุมกระบวนการสำคัญสู่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุ้มค่าและสมประโยชน์

2.2.1 การพัฒนาหลักสูตร

ผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกและสถานการณ์ หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรอย่างบูรณาการ และมีศักยภาพในเชิงรุก สู่การผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการขององค์การทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสนับสนุนการเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีความสามารถที่หลากหลาย ทั้งในด้านการปกครองท้องถิ่น การจัดการภาครัฐและการจัดกิจการระหว่างประเทศ ที่มีวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์พร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และท้องถิ่นภิวัตน์ ซึ่งมีเนื้อหาสาระครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความเข้มแข็ง มีความรู้เท่าทันและสามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีความรอบรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ทั้งด้านศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและเทคโนโลยี และให้นักศึกษาตระหนักถึง

บทบาทของนักรัฐศาสตร์ที่ต้องยึดมั่นหลักการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

2.2.2 ความเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนของมหาวิทยาลัยและกลุ่มสถาบัน

ยุทธศาสตร์	ประเด็น	หลักสูตรมีความสอดคล้อง
วิสัยทัศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	ร่วมพัฒนาพลเมืองโลก ด้วยการผสานแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาที่มั่นคง ให้ดำรงอยู่ในฐานะโครงสร้างพื้นฐาน ทางปัญญาของมนุษย์ในอนาคต	1. ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และความเข้าใจวิชาการทางรัฐศาสตร์และทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาอาชีพหรือวิชาการ หรือความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
พันธกิจ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	1. ผลิตบัณฑิตที่มีทักษะของนักรัฐศาสตร์ สามารถพัฒนางาน พัฒนาอาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล 2. ผลิตบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงมีความรู้ความสามารถด้าน Soft Skills ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง “การกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัด	กลุ่มที่ 4 พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ของนักรัฐศาสตร์

ยุทธศาสตร์	ประเด็น	หลักสูตรมีความสอดคล้อง
กลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566”		

2.3 ความสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชาอื่นของมหาวิทยาลัย (ถ้ามี)

2.3.1 กลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรนี้ที่เปิดสอนโดยคณะ/ภาควิชา/หลักสูตรอื่น

ไม่มี

2.3.2 กลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนให้ภาควิชา/หลักสูตรอื่นต้องมาเรียน

ไม่มี

2.3.3 การบริหารจัดการ (ถ้ามี)

ไม่มี

3. วัตถุประสงค์ (Program Educational Objectives: PEOs) เพื่อผลิตบัณฑิตที่ :

3.1 มีความรู้และความเข้าใจวิชาการทางรัฐศาสตร์และทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาอาชีพหรือวิชาการ ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

3.2 มีทักษะทางรัฐศาสตร์ ในการเป็นนักปกครองที่ยึดหลักธรรมาภิบาล สามารถพัฒนางาน พัฒนาอาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

3.3 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ของนักรัฐศาสตร์

3.4 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงมีความรู้ความสามารถด้าน Soft Skills ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

4. จุดเด่นเฉพาะของหลักสูตร

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตทางรัฐศาสตร์ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผ่านการฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้ในสถานที่จริง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในยุคดิจิทัล การเรียนในหลักสูตรนี้เน้นทฤษฎี และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้านการเมือง การปกครองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ร่วมกับการฝึกภาคสนามในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

5. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

5.1 เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ (ปลัดอำเภอ) นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ นักการทูตปฏิบัติการ นักวิชาการศึกษา นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นักทรัพยากรบุคคล ตำรวจ ทหาร

5.2 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าหน้าที่บริหารทรัพยากรมนุษย์

5.3 เจ้าพนักงานในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การมหาชนและองค์การไม่แสวงหาผลกำไร

5.4 นักการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

5.5 ประกอบอาชีพอิสระที่นำความรู้ ความสามารถทางรัฐศาสตร์ไปประกอบอาชีพอิสระได้

6. ผลสำรวจจากการรับฟังความคิดเห็นและความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.1 ที่มาของการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการได้มาซึ่งกรอบแนวคิดภาพรวมของหลักสูตร

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ กำหนดที่มาของการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) จากการสังเคราะห์ข้อมูลและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ ดังนี้

(1) ความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย (ดังหัวข้อ 2.2.2)

(2) รายงานผลการดำเนินงาน (SAR) ของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง ประจำปี 2565

(3) รายงานการวิจัยเชิงสำรวจผลลัพธ์ของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Stakeholder) และภายนอก (External Stakeholder) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 รูป/คน ประกอบด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ ศิษย์ปัจจุบัน ศิษย์เก่าและผู้ใช้บัณฑิต ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 35 รูป/คน ใช้วิธีการเลือกแบบ

เจาะจง การสัมภาษณ์เชิงลึก ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า การตีความ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วอภิปรายผลเชิงพรรณา สามารถสรุป**ความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** ได้ดังนี้

6.1.1) ความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย	ความต้องการ/ความคาดหวัง			
	ความรู้	ทักษะ	จริยธรรม	ลักษณะบุคคล
ผู้บริหาร	1. มีความรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา	2. ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน	1. มีศีลธรรม 2. เคารพสถาบันหลักของชาติ	1. มีความรู้และมีความประพฤติดี
คณาจารย์	1. มีความรู้และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 2. มีความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก 3. มีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง	1. มีทักษะการใช้เทคโนโลยี ติดต่อสื่อสาร พูด เขียนและนำเสนอได้ 2. สามารถนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ 3. มีความรู้เป็นผู้นำ สามารถครองตนครองคนและครองงานได้	1. มีความซื่อสัตย์สุจริต 2. มีคุณธรรมและจริยธรรม 3. มีธรรมาภิบาล	1. มีจิตสาธารณะ สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ 2. มีความฉลาดทางอารมณ์ 3. เป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมและธรรมาภิบาล
ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต	1. มีความรู้ทางการปกครอง 2. มีความรู้ด้านการบริหาร 3. มีความรู้ด้านเทคโนโลยี	1. มีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ 2. มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ 3. สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ 4. สามารถทำงานได้หลายหน้าที่	1. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีคุณธรรมและจริยธรรม	1. เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ 2. มุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน

ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย	ความต้องการ/ความคาดหวัง			
	ความรู้	**ทักษะ**	**จริยธรรม**	**ลักษณะบุคคล**
ศิษย์เก่า	1. มีความรู้ สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาโดยใช้องค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ได้	1. มีทักษะการสื่อสาร 2. มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1. มีคุณธรรมและจริยธรรม 2. มีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ	1. มีภาวะผู้นำที่ดี 2. มีภาวะผู้ตามที่ดี
ศิษย์ปัจจุบัน	1. มีความรู้ทางด้านการเมือง การปกครอง	1. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาและทักษะในศตวรรษที่ 21	1. ไม่มีอคติในการทำงาน 2. เคารพสถาบันหลักของชาติและรัฐธรรมนูญ 3. เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	1. มีภาวะผู้นำ 2. มีจิตสาธารณะ

6.1.2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อหลักสูตร :

6.1.2.1) การวิเคราะห์อุปสงค์ (Demand) ของตลาดแรงงาน กำลังการผลิต (Supply) ของประเทศ (ข้อมูลเชิงปริมาณ)

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต เป็นศาสตร์ด้านการเมือง การปกครอง การบริหารและการเมืองโลก มุ่งผลิตบัณฑิตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระดับท้องถิ่น ประเทศ ประชาคมโลก เพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และความต้องการพลเมืองที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ 4 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรมและด้านลักษณะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2565 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่มีจุดมุ่งหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา โดยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) มุ่งให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ 2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและ 3) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งการตอบสนองความจำเป็นต่อการพัฒนาวิสาหกิจ เศรษฐกิจสังคม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป้าหมายการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals :SDGs) ขององค์การสหประชาชาติและการแข่งขันทางการค้า การลงทุนในระดับสากล

6.1.2.2) การวิเคราะห์คู่แข่งขันหรือคู่เปรียบเทียบในตลาด

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีหลักสูตรที่เป็นคู่เปรียบเทียบ คือ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์เหมือนกัน และมีโครงสร้างหลักสูตรใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีรายวิชาพระพุทธศาสนาแทรกอยู่ในหลักสูตรเช่นเดียวกัน ซึ่งทั้ง 2 หลักสูตร มีจุดเด่นเรื่องเดียวกันคือ การผลิตบัณฑิตทางรัฐศาสตร์ ให้มีความรู้คู่คุณธรรมและตอบสนองความต้องการของพระภิกษุ สามเณรที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี เพื่อปรับวุฒิการศึกษา เพื่อสนองงานการปกครองคณะสงฆ์ไทย รวมถึงเป็นทางเลือกของประชาชนทั่วไปที่ต้องการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ การเมือง การปกครองและพระพุทธศาสนาไปพร้อมกัน

6.1.2.3) ปัจจัยจากภายนอกอื่น ๆ

ตามกฎกระทรวงของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กำหนดให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ ในกลุ่มที่ 4 กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาผสานกับหลักวิชาการ ดังนี้ (1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ (2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและ

การสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก (3) นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับพันธกิจและยุทธศาสตร์ดังกล่าว

6.1.3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของหลักสูตร :

สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา

สอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา พัฒนากระบวนการดำรงชีวิตในสังคมด้วยศีลธรรม ชี้นำและแก้ไขปัญหาสังคมด้วยหลักพุทธธรรมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

สอดคล้องกับการจัดกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษา ตามกฎกระทรวงของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 โดยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ในกลุ่มที่ 4 กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งหลักสูตรมีความสอดคล้องในการผลิตบัณฑิตให้เป็นนักรัฐศาสตร์ นักปกครองที่มีความรู้ ตามแนวพระพุทธศาสนา

6.1.3.1) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของหลักสูตร

(1) จุดแข็งของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่มีกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 30 หน่วยกิต สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ทางพระพุทธศาสนา ปลูกฝังให้เป็นนักรัฐศาสตร์ นักปกครองที่มีความรู้ คู่คุณธรรม

(2) จุดอ่อนของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ยังไม่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Academic Credit Bank : Credit Bank) หรือธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)

(3) โอกาสของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2567 เป็นต้นไป นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ/วิชาการชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรอื่นที่เทียบเท่าขึ้นไป สามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ ตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย หลักเกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษา

(4) อุปสรรคของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นอาจารย์สัญญาจ้างและไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ

6.2 การกำหนดกรอบแนวคิดภาพรวมของหลักสูตร (Product concept)

6.2.1 คุณลักษณะบัณฑิตของหลักสูตร

คุณลักษณะบัณฑิตของหลักสูตร เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติและบริบทโลก ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคมและพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล โดยความรู้ที่โดดเด่นของนักศึกษาในหลักสูตรหลังจากสำเร็จการศึกษา คือ เป็นผู้มีองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ควบคู่ไปกับองค์ความรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติ ให้เกิดความแคล่วคล่องว่องไวและชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาอาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล โดยทักษะที่โดดเด่นของนักศึกษาในหลักสูตรหลังจากสำเร็จการศึกษา คือสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้มาวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล

3. จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น โดยจริยธรรมที่โดดเด่นของนักศึกษาในหลักสูตรหลังจากสำเร็จการศึกษา คือแสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ

4. ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยและค่านิยม ที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพและสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยลักษณะบุคคลที่โดดเด่นของนักศึกษาในหลักสูตรหลังจากสำเร็จการศึกษา คือแสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม

6.2.2 กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร

1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ

2. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ชั้นเปรียญธรรม 5 ประโยค (ป.ธ. 5)

3. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ชั้นเปรียญธรรม 3 ประโยค (ป.ธ. 3) โดยมีประสบการณ์ในการสอนวิชาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม หรือแผนกบาลี หรือในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยมีเวลาสอนไม่น้อยกว่า 300 ชั่วโมง เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ม. 6) โดยให้กรมการศาสนาเป็นผู้รับรองประสบการณ์และกรมวิชาการเป็นผู้ออกใบเทียบความรู้ให้

6.2.3 การกำหนดตำแหน่งของหลักสูตรในตลาด

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่เหมาะสำหรับพระภิกษุ สามเณร นักเรียนและประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและต้องการเป็นนักรัฐศาสตร์ นักปกครอง ที่มีความรู้ทางรัฐศาสตร์ การเมือง การปกครองและพระพุทธศาสนา

6.2.4 จุดเด่นหรือจุดเน้นของหลักสูตรที่สร้างความสามารถในการแข่งขัน

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่เป็นนักปกครองและนักบริหารที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา มีธรรมาภิบาล สามารถพัฒนาตน พัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาสังคม มีความสามารถในการไกล่เกลี่ย มีทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

6.2.5 แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร/สาระการปรับปรุงหลักสูตร

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตาม (1) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 (2) มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 โดยกำหนดกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรตามวิธีแบบ PDCA ดังนี้

1. การวางแผนปรับปรุงหลักสูตรให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ (P) ขั้นตอนการวางแผนปรับปรุงหลักสูตร มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำหลักสูตร มีขั้นตอนดังนี้

(1) กำหนดกรอบแนวคิดของหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดประชุมสัมมนาคณาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ต่าง ๆ เพื่อระดมความคิดและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการมองภาพรวม และกำหนดทิศทางตลอดจนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้เกิดกับผู้เรียนของหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้น

(2) ร่างหลักสูตร ที่ประชุมกำหนดภาพรวมของหลักสูตรและแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ดำเนินการร่างหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์ โดยยึดหลักการจัดการศึกษาแบบ Outcome Based Education (OBE) มาเป็นกรอบแนวคิดในการปรับปรุงหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรให้มีหัวข้อของหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)

(3) เสนอคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร โดยจัดให้มีการวิพากษ์หลักสูตรและพิจารณาหลักสูตร เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร เสนอมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวประกอบไปด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 3 คน เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน 2 คน ระหว่างการประชุมพิจารณาหลักสูตร เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่บันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาในขั้นตอนต่อไป คณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ นำข้อเสนอแนะที่ได้จากบันทึกรายงานการประชุมของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรมาสรุปประมวลเพื่อนำไปปรับแก้และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

(4) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ เมื่อหลักสูตรผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรแล้ว คณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ นำหลักสูตรเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษพิจารณา โดยจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ กับคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ที่เป็นผู้จัดทำคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ สามารถสอบถามให้เกิดความชัดเจนจากผู้จัดทำคำอธิบายรายวิชาได้อย่างครบถ้วน

(5) เสนอคณะกรรมการประจำคณะสังคมศาสตร์เพื่อพิจารณากลั่นกรอง

(6) เสนอสภาวิชาการพิจารณากลั่นกรองก่อนเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติหลักสูตร

(7) เสนอสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอหลักสูตรต่อสภาวิชาการ เพื่อพิจารณากลั่นกรองก่อนเสนอสภามหาวิทยาลัยและสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) คณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จึงดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอหลักสูตรต่อสภาวิชาการเพื่อพิจารณากลั่นกรองก่อนเสนอสภามหาวิทยาลัยและสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) เพื่อให้ทันกำหนดการเปิดสอนในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 ดังนี้

(1) หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เสนอหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังสภาวิชาการ

(2) สภาวิชาการตรวจสอบหลักสูตรในเรื่องความถูกต้องของรูปแบบ หัวข้อและความสอดคล้องของเอกสารกับรูปแบบของมหาวิทยาลัย

(3) คณะกรรมการสภาวิชาการแจ้งมติที่ประชุมคณะกรรมการสภาวิชาการให้ปรับแก้และ/หรือ ชี้แจงเหตุผลกรณียืนยันขอไม่แก้ไข คณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ปรับแก้และส่งคืนสภาวิชาการ คณะกรรมการสภาวิชาการตรวจสอบการแก้ไขหลักสูตรตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสภาวิชาการ

(4) สภาวิชาการเสนอหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ปรับแก้แล้วต่อสภามหาวิทยาลัย เพื่อเสนอที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยพิจารณา

(5) สภาวิชาการเสนอหลักสูตรโดยมติสภามหาวิทยาลัยให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) รับทราบการให้ความเห็นชอบหลักสูตรและความสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

2. การดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ (D) ขั้นตอนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

(1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอันประกอบไปด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรได้ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยดำเนินการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (CLOs) กลวิธีการสอนและการประเมินผลในรายวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนดอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ โดยยึดหลักตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565

(2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประชุมชี้แจงให้อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ นำผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (CLOs) กลวิธีการสอนและการประเมินผลในรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ไปจัดทำเป็นรายละเอียดของรายวิชาและดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางดังกล่าว

3. การตรวจสอบและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่กำหนด (C) ขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล มีดังนี้

(1) ทุกรายวิชาจะต้องมีการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด กล่าวคือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (CLOs) กลวิธีการสอนและการประเมินผลเป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้กำหนด

(2) มีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน 1 สัปดาห์ ก่อนเปิดภาคการศึกษาเพื่อทวนสอบความถูกต้องของรายละเอียดของรายวิชาและชี้แจงการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ

(3) ทุกรายวิชาจะต้องมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้กำหนดไว้

(4) มีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน 2 สัปดาห์ ภายหลังปิดภาคการศึกษาเพื่อทวนสอบผลการจัดการเรียนการสอน ปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการแก้ไขและพัฒนา

(5) มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ทุกรายวิชาตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร

4. การนำผลการประเมินไปพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (CLOs) กลวิธีการสอนและการประเมินผล (A) ขั้นตอนการดำเนินการนำผลไปพัฒนา มีดังนี้

(1) มีการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเพื่อพิจารณานำผลการประเมินของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มาพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (CLOs) กลวิธีการสอนและการประเมินผลในปีการศึกษาถัดไป

(2) มีการปรับปรุงหลักสูตรทุก 5 ปี ให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.3 การออกแบบรายละเอียดหลักสูตร

6.3.1 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

6.3.1.1 แนวคิด หรือที่มา หรือกระบวนการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

แนวคิด หรือที่มา หรือกระบวนการในการได้มาซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) เป็นไปตามประกาศมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2559 หมวดที่ 12 การประกันคุณภาพหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษ

“ข้อ 57 การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี”

และประกาศมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2562 ข้อ 3 ให้ยกเลิกข้อความในข้อ 12 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“ข้อ 12 โครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแต่ละสาขาและจำนวนหน่วยกิต ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ทั้งนี้ เพื่อความเป็นสถาบันเฉพาะทางพระพุทธศาสนา หลักสูตรทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยให้มีวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ยกเว้นหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์จัดให้มีรายวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต”

6.4 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)

PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม

PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ

PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

PLO 5 วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล

PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม

6.4.1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร แบ่งออกเป็น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้และทักษะทั่วไป (General Outcome: GLOs) และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้และทักษะเฉพาะทาง (Specific Outcome: SLOs) สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	GLOs	SLOs
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	/	
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต		/
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ		/
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ		/
PLO 5 วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล		/

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	GLOs	SLOs
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	/	

6.5 ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

มาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้
1. ความรู้ (Knowledge)	1. มีความรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานระดับปริญญาตรีและสามารถนำมาประยุกต์ในการแก้ปัญหาได้ เช่น มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ความรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ 2. มีความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน 3. มีความรู้ด้านรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง กฎหมายและด้านการบริหาร ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ
2. ทักษะ (Skills)	1. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานระดับปริญญาตรีและสามารถนำมาประยุกต์ได้ เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยีและนำมาใช้ในการเรียนและการทำงาน ทักษะการประสานงาน การเจรจาต่อรอง การสื่อสารที่ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ตามหลักวิทยาศาสตร์ 2. มีทักษะความเป็นผู้นำ สามารถครองตน ครองคนและครองงานได้ 3. มีทักษะการทำงานแบบ Multitasking รวมทั้งการทำงานด้วยทักษะและความสามารถที่หลากหลาย 4. มีทักษะในการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก มาประยุกต์ในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน
3. จริยธรรม (Ethics)	1. เคารพสถาบันหลักของชาติและรัฐธรรมนูญ มีความซื่อสัตย์ สุจริต 2. มีคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ผลลัพธ์การเรียนรู้	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้
	3. เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ 4. เคารพสิทธิของผู้อื่น คำนึงถึงความเสมอภาค เคารพกฎระเบียบและรับผิดชอบต่อสังคม
4. ลักษณะบุคคล (Character)	1. เป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ธรรมาภิบาลและจิตสาธารณะ เห็นแก่เพื่อนมนุษย์ 2. สามารถปรับตัวได้ในสังคมที่มีความหลากหลาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 3. มีความฉลาดทางอารมณ์ มุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน เรียนรู้ตลอดชีวิต และพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ

6.6 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) กับทักษะและความสามารถที่จำเป็น 4 ด้าน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะ (Skills)	จริยธรรม (Ethics)	ลักษณะบุคคล (Character)
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีลเบญจธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	/		/	/
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิดทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	/	/		/
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมี	/	/	/	/

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะ (Skills)	จริยธรรม (Ethics)	ลักษณะบุคคล (Character)
คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ				
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	/	/		/
PLO 5 วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล	/	/		/
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	/	/		/

6.7 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) กับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	วิสัยทัศน์	พันธกิจที่				
		1	2	3	4	5
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	/	/		/	/	
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	/		/	/	/	

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	วิสัยทัศน์	พันธกิจที่				
		1	2	3	4	5
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	/		/	/	/	
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ			/	/		
PLO 5 วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล			/	/		
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม		/		/		

<u>หมายเหตุ</u>

วิสัยทัศน์ : ร่วมพัฒนาพลเมืองโลก ด้วยการผสานแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาที่มั่นคง ให้ดำรงอยู่ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของมนุษย์ในอนาคต

พันธกิจ : ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

พันธกิจที่ 1 ผลิตบัณฑิตที่เป็นคนดีมีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติมีความเป็นผู้นำและสร้างสังคมไทยให้เป็น “สังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท”

พันธกิจที่ 2 พัฒนาองค์ความรู้ผลิตผลงานวิจัยและวิชาการ สร้างสรรค์นวัตกรรมบูรณาการศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำพาสังคมด้วยองค์ความรู้บนวิถีธรรมตามศาสตร์สาขาของตนอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกในที่สุด

พันธกิจที่ 3 เผยแผ่องค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านพระพุทธศาสนาที่แท้จริงให้แก่พลเมืองโลกสืบสานส่งต่อโดยศาสนทายาทที่เข้มแข็งแตกฉานในพระธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าให้ดำรง ทรงไว้ในฐานะสมบัติที่ล้ำค่าของโลก

พันธกิจที่ 4 บริการวิชาการบริการสังคมด้วยสรรพกำลังและทุกองคาพยพของพระพุทธศาสนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เจริญวัฒนาสถาพรเป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทยและสังคมโลก

พันธกิจที่ 5 สร้างพลวัตในการพัฒนามหาวิทยาลัยและเครือข่ายภาคีพุทธฯ ให้มีโครงสร้างระบบและกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพเน้นการควบคุมกระบวนการสำคัญสู่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิผลประสิทธิภาพคุ้มค่าและสมประโยชน์

6.8 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) กับคุณลักษณะพื้นฐานร่วมกันของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มมร.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ มมร	PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
GA1 มีคุณธรรมเป็นที่นับถือของสังคม	/	/				/
GA2 รู้เท่าทันโลกอย่างถูกต้อง	/	/				/
GA3 มีความชำนาญในการสอน		/				/
GA4 สร้างทักษะสร้างสรรค์			/	/	/	
GA5 ยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนา	/					/
GA6 มุ่งมั่นสู่การพัฒนา		/	/	/	/	
GA7 ให้ความรู้ที่พัฒนาผู้คนได้		/	/	/		
GA8 มีความเป็นสากล	/	/				/
GA9 ผู้สอนหลักธรรมอันอุดม	/	/				/

6.9 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (PEOs)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	PEO 1	PEO 2	PEO 3	PEO 4
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	/		/	
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ		/	/	/

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	PEO 1	PEO 2	PEO 3	PEO 4
สถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม				
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	/	/		
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	/	/		
PLO 5 ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล		/		/
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	/	/	/	/

7. ความคาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้

7.1 ความคาดหวังผลลัพธ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นของการพัฒนาผู้เรียน (Stage LOs)

ชั้นปีที่ 1 (YLO 1) ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีสมัยใหม่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การใช้ภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองได้ แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ

ชั้นปีที่ 2 (YLO 2) ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และนวัตกรรมทางสังคม บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชั้นปีที่ 3 (YLO 3) ประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และสถานการณ์ทางการเมือง ในการทำงานหรือแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้อง สามารถสื่อสารทางการเมือง ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพได้ แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณได้

ชั้นปีที่ 4 (YLO 4) ประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทำงานหรือแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้อง แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ มีภาวะผู้นำ

7.2 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) กับผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อสิ้นปีการศึกษา (YLOs)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร	PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
ชั้นปีที่ 1 (YLO 1) ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีสมัยใหม่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การใช้ภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองได้ แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ	/				/	/
ชั้นปีที่ 2 (YLO 2) ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และนวัตกรรมทางสังคม บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในชีวิตประจำวันได้	/	/			/	/
ชั้นปีที่ 3 (YLO 3) ประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และสถานการณ์ทางการเมือง ในการทำงานหรือแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้อง สามารถสื่อสารทางการเมือง ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพได้ แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณได้	/	/	/	/	/	
ชั้นปีที่ 4 (YLO 4) ประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทำงานหรือแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้อง แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ มีภาวะผู้นำ	/	/	/	/	/	/

การกระจายความคาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้รายปี

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา (PLOs)	ระดับความสำเร็จของ PLOs (%)				หลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงความสำเร็จของ PLOs
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	20%	60%	80%	100%	- สอบผ่านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 30 หน่วยกิต - สอบได้นักธรรม หรือธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับอุดมศึกษา ขึ้นไป - ผ่านการปฏิบัติกรรมฐาน
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม	10%	30%	70%	100%	- เรียนครบและสอบผ่านหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ - ผ่านการฝึกภาคสนาม
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	20%	60%	80%	100%	- เรียนครบและสอบผ่านกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ - ผ่านการฝึกภาคสนาม
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	10%	50%	75%	100%	- เรียนครบและสอบผ่านกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ - ผ่านการฝึกภาคสนาม - ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา (PLOs)	ระดับความสำเร็จของ PLOs (%)				หลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงความสำเร็จของ PLOs
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
					- นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ
PLO 5 ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล	40%	60%	80%	100%	- เรียนครบและสอบผ่านหมวดวิชาศึกษาทั่วไป - ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	25%	50%	75%	100%	- เรียนครบและสอบผ่านหมวดวิชาศึกษาทั่วไป - ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร - ผ่านการฝึกภาคสนาม

7.3 ระบุเนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้ (Know)” และ “เข้าใจ (Understanding)” ทักษะ (Skills) ที่ผู้เรียนต้องฝึกและเจตคติ (Attitude) ที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่ระบุไว้

เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
K1 ความรู้ในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา เช่น ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา พระไตรปิฎก ภาษาบาลีและสันสกฤต การปฏิบัติกรรมฐาน K2 อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย K3 ความรู้ในกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ เช่น ปรัชญาการเมือง รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นิติศาสตร์ เป็นต้น K4 ความรู้ในกลุ่มวิชาที่มีความสัมพันธ์กับรัฐศาสตร์ เช่น การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นโยบายสาธารณะ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นต้น K5 หลักการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หลักสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางสังคมและการบริการสาธารณะ	S1 ทักษะการสืบค้น สรุปข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา S2 ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม S3 ทักษะการคิดวิเคราะห์ สรุป ข้อมูลและการบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหา S4 ทักษะการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการเรียน การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม S5 ทักษะการครองตน ครองคนและครองงาน ตามหลักธรรมาภิบาลและจรรยาบรรณในอาชีพนักรัฐศาสตร์ S6 ทักษะการประยุกต์หลักคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักสากลมาใช้ในการประกอบอาชีพ S7 ทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เมื่อต้องทำงานกับผู้อื่น	A1 ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ A2 ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ส่งผลพัฒนาตนเองและสังคม ที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย A3 เคารพในรัฐธรรมนูญ A4 ตระหนักถึงความสำคัญในการนำองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการเรียน การทำงาน A5 ตระหนักถึงความสำคัญในการวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคมตามกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) A6 เป็น Active learner เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง

เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
K6 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมภิบาลและจรรยาบรรณในอาชีพนักรัฐศาสตร์ K7 คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักสากล K8 หลักการบริหารงานทางรัฐศาสตร์ หลักการปกครอง ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน K9 หลักการวิเคราะห์เชิงตัวเลข สถิติ และการประเมินคุณภาพของหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในสังคมได้ K10 ความรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ K11 เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือด้วยตนเอง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล ผ่านการวิจัยและนวัตกรรม K12 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	S8 ทักษะการประยุกต์องค์ความรู้ ประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อทำงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ S9 ทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล S10 ทักษะการสื่อสาร การอ่านวารสารและตำราทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ S11 ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน เทคโนโลยีและสารสนเทศ การตัดสินใจและเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน S12 ทักษะการประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบและถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสม S13 ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสังคมพหุวัฒนธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ในฐานะพลเมืองโลก S14 ทักษะการตระหนักรู้ เคารพสิทธิมนุษยชนและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	A7 ตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักสากล หลักธรรมาภิบาลและจรรยาบรรณในอาชีพนักรัฐศาสตร์ใช้ในการประกอบอาชีพ A8 ภาวะผู้นำ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม A9 ความเคารพและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างหลากหลาย A10 ตระหนักถึงความสำคัญของการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง A11 สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ A12 ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศการวิจัย การพัฒนาผลงานวิชาการ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม A13 เป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบในสังคมพหุวัฒนธรรม A14 สามารถปรับตัวได้ในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
K13 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก K14 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดจิตสาธารณะ K15 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	S15 ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ	A15 เคารพสิทธิมนุษยชนและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีลเบญจธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	K1 ความรู้ในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา เช่น ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา พระไตรปิฎก ภาษาบาลีและสันสกฤต การปฏิบัติกรรมฐาน K2 อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	S1 ทักษะการสืบค้น สรุปข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา S2 ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม	A1 ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ A2 ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ส่งผลพัฒนาตนเองและสังคม ที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	K3 ความรู้ในกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ เช่น ปรัชญาการเมือง รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นิติศาสตร์ เป็นต้น K4 ความรู้ในกลุ่มวิชาที่มีความสัมพันธ์กับรัฐศาสตร์ เช่น การจัดการทรัพยากร	S3 ทักษะการคิดวิเคราะห์ สรุป ข้อมูลและการบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหา S4 ทักษะการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการเรียน การทำงาน	A3 เคารพในรัฐธรรมนูญ A4 ตระหนักถึงความสำคัญในการนำองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
	มนุษย์ นโยบายสาธารณะเศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นต้น K5 หลักการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หลักสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางสังคมและการบริการสาธารณะ	การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม	A5 ตระหนักถึงความสำคัญในการวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคมตามกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) A6 เป็น Active learner เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	K6 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมภิบาลและจรรยาบรรณในอาชีพนักรัฐศาสตร์ K7 คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักสากล	S5 ทักษะการครองตน ครองคนและครองงาน ตามหลักธรรมาภิบาลและจรรยาบรรณในอาชีพนักรัฐศาสตร์ S6 ทักษะการประยุกต์หลักคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักสากลมาใช้ในการประกอบอาชีพ	A7 ตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาและหลักสากล หลักธรรมาภิบาลและจรรยาบรรณในอาชีพนักรัฐศาสตร์ใช้ในการประกอบอาชีพ
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือ	K8 หลักการบริหารงานทางรัฐศาสตร์ หลักการปกครอง ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	S7 ทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเมื่อต้องทำงานกับผู้อื่น	A8 ภาวะผู้นำ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
องค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ		S8 ทักษะการประยุกต์องค์ความรู้ประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อทำงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	A9 ความเคารพและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างหลากหลาย
PLO 5 วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล	K9 หลักการวิเคราะห์เชิงตัวเลข สถิติและการประเมินคุณภาพ ของหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อ นำไปใช้แก้ปัญหาในสังคมได้ K10 ความรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ K11 เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือด้วยตนเอง เหมาะสมกับการ	S9 ทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล S10 ทักษะการสื่อสาร การอ่านวารสารและตำราทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ S11 ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน เทคโนโลยีและสารสนเทศ การตัดสินใจและเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน	A10 ตระหนักถึงความสำคัญของการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง A11 สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ A12 ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศการวิจัย การพัฒนาผลงานวิชาการ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้” และเข้าใจ (Know)	ทักษะ (Skills)	เจตคติ (Attitude)
	ดำรงชีวิตยุคดิจิทัล ผ่านการวิจัยและนวัตกรรม	S12 ทักษะการประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบและถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสม	
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	K12 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม K13 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก K14 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดจิตสาธารณะ K15 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	S13 ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสังคมพหุวัฒนธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ในฐานะพลเมืองโลก S14 ทักษะการตระหนักรู้ เคารพสิทธิมนุษยชนและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ S15 ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ	A13 เป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบในสังคมพหุวัฒนธรรม A14 สามารถปรับตัวได้ในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว A15 เคารพสิทธิมนุษยชนและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

7.4 การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs)	รหัสวิชา/ชื่อวิชา	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้ (Know)” และ “เข้าใจ (Understanding)” ทักษะ (Skills) ที่ผู้เรียนต้องฝึกและเจตคติ (Attitude)	จำนวนหน่วยกิต
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีลเบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	BU5001 ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	K1+S1+A1+A2	3 (3-0-6)*
	BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา	K1+K2+S1+S2+A1+A2	3 (3-0-6)*
	BU5003 ภาษาบาลีและสันสกฤต ในพระพุทธศาสนา	K1+K2+S1+S2+A1+A2	3 (3-0-6)*
	BU5004 ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน	K1+K2+S1+S2+A2	3 (2-2-5)*
	BU5005 ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา	K1+K2+S2+A2	3 (3-0-6)
	BU5006 ศาสนศึกษา	K1+K2+S1+S2+A1+A2	3 (3-0-6)
	BU5007 นวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม	K2+S2+A2	3 (3-0-6)
	BU5008 พิธีการในพระพุทธศาสนา	K1+K2+S2+A1+A2	3 (3-0-6)
	BU5009 พระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย	K2+S1+S2+A1+A2	3 (3-0-6)
	BU5010 งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย	K1+K2+S1+S2+A2	3 (3-0-6)
	BU5011 ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา	K1+S1+S2+A2	3 (3-0-6)
	BU5012 สุขภาวะในพระไตรปิฎก	K1+K2+S1+S2+A2	3 (3-0-6)
	GE1001 วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก	K2+S2+A1+A2	3 (3-0-6)*
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่	SO2101 ปรัชญาการเมือง	K3+S3+S4+A4	3 (3-0-6)*
	SO2102 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์	K3+S3+S4+A3+A4+A6	3 (3-0-6)*

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs)	รหัสวิชา/ชื่อวิชา	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้ (Know)” และ “เข้าใจ (Understanding)” ทักษะ (Skills) ที่ผู้เรียนต้องฝึกและเจตคติ (Attitude)	จำนวนหน่วยกิต
เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม	SO2103 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ	K3+K5+S3+S4+A4	3 (3-0-6)*
	SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	K3+K4+S3+S4+A4	3 (3-0-6)*
	SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย	K3+S3+S4+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง	K3+K4+S3+S4+A4	3 (3-0-6)*
	SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง	K3+K4+S3+S4+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ	K3+K4+S3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2114 กฎหมายปกครอง	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2116 กฎหมายอาญา	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)*
	SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์	K3+K4+K5+S3+S4+A4+A5	3 (3-0-6)*
	SO2127 การสืบสวนและสอบสวน	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)
	SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน	K3+K4+S3+A3+A4	3 (3-0-6)
	SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ	K3+K4+S3+A4	3 (3-0-6)
	SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน	K3+K4+S3+S4+A4+A5	3 (3-0-6)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs)	รหัสวิชา/ชื่อวิชา	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้ (Know)” และ “เข้าใจ (Understanding)” ทักษะ (Skills) ที่ผู้เรียนต้องฝึกและเจตคติ (Attitude)	จำนวนหน่วยกิต
	SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	K3+K4+ K5+S3+S4+A4+A5	3 (3-0-6)
	SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา	K4+S3+A4+A5	3 (2-2-5)
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	GE1005 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต	K6+K7+S5+S6+A7	3 (3-0-6)*
	SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์	K7+S6+A7	3 (3-0-6)*
	SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง	K7+S6+A7	3 (3-0-6)
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย	K8+S7+A8+A9	3 (3-0-6)*
	SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง	K8+S7+S8+A8+A9	3 (3-0-6)*
	SO2132 ระบบบริหารราชการไทย	K8+S7+S8+A8+A9	3 (3-0-6)
	SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม	K8+S7+S8+A9	2 (2-0-4)*
	SO2147 การฝึกภาคสนาม	K8+S7+S8+A8+A9	6 (0-36-0)*
PLO 5 ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง	GE0001 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1	K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (3-0-6)*
	GE0002 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2	K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (3-0-6)*

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs)	รหัสวิชา/ชื่อวิชา	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้ (Know)” และ “เข้าใจ (Understanding)” ทักษะ (Skills) ที่ผู้เรียนต้องฝึกและเจตคติ (Attitude)	จำนวนหน่วยกิต
และพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล	GE1002 มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล	K9+K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (3-0-6)*
	GE1003 ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร	K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (2-2-5)*
	GE1004 ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร	K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (2-2-5)*
	GE1006 วิจัยและนวัตกรรม	K11+S9+S11+S12+A10+A12	3 (2-2-5)*
	GE1007 ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ	K9+K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (2-2-5)*
	SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์	K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (3-0-6)*
	SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์	K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (3-0-6)*
	SO2123 พลเมืองดิจิทัล	K9+K10+K11+S10+S11+S12+A10+A11+A12	3 (3-0-6)
	GE1008 ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย	K12+K15+S14+S15+A13+A15	3 (3-0-6)*

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs)	รหัสวิชา/ชื่อวิชา	เนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง “รู้ (Know)” และ “เข้าใจ (Understanding)” ทักษะ (Skills) ที่ผู้เรียนต้องฝึกและเจตคติ (Attitude)	จำนวนหน่วยกิต
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย	K12+K13+K14+K15+S13+S14+S15+A13+A14+A15	3 (3-0-6)*
	SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม	K12+K15+S13+S14+A13+A14+A15	3 (3-0-6)
	SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น	K12+K15+S13+S15+A14	3 (3-0-6)
	SO2125 การจัดการความขัดแย้ง	K12+K14+K15+S13+S14+S15+A14+A15	3 (3-0-6)
	SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย	K12+K15+S13+ S14+A13+A14+A15	3 (3-0-6)
	SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ	K13+K14+K15+S13+S14+A13+A14+A15	3 (3-0-6)
	SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น	K12+S13+A14	3 (3-0-6)

หมายเหตุ * หมายถึง รายวิชาบังคับเรียน

7.5 ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) กลยุทธ์ / วิธีการสอนและกลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล

(แสดงความสอดคล้องระหว่าง ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร กลยุทธ์การสอน กลยุทธ์การวัดและการประเมินผล โดยแสดงข้อมูลแยกในแต่ละ PLOs*)*

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)	กลยุทธ์ / วิธีการสอน	กลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับนักศึกษา และตามลักษณะของเนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชา ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงานในพื้นที่จริง **และ**เทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) การสอนแบบโครงการ (Project Method) การใช้แผนผังทางปัญญา (Mind Mapping) การสอนตามสภาพจริง (Authentic Instruction) (2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ พัฒนากระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ (3) จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ได้คิด ได้ปฏิบัติ เพื่อให้สามารถคิดได้และทำเป็นและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ คือ (1) การทดสอบย่อย (2) การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน (3) ประเมินจากรายงาน/ โครงการที่ผู้เรียนจัดทำ (4) ประเมินจากการนำเสนอรายงานในชั้นเรียน (5) สังเกตจากพฤติกรรมผู้เรียน (6) สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน (Tasks) ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด (7) สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)	กลยุทธ์ / วิธีการสอน	กลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล
	(4) จัดให้มีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นอาจารย์พิเศษสอนเฉพาะเรื่อง	
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม	(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับนักศึกษา และตามลักษณะของเนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชา ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงานในพื้นที่จริง และเทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) การสอนแบบโครงการ (Project Method) การใช้แผนผังทางปัญญา (Mind Mapping) การสอนตามสภาพจริง (Authentic Instruction) (2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ พัฒนากระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ (3) จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ได้คิด ได้ปฏิบัติ	ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปฏิบัติของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ คือ (1) การทดสอบย่อย (2) การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน (3) ประเมินจากรายงาน/ โครงการที่ผู้เรียนจัดทำ (4) ประเมินจากการนำเสนอรายงานในชั้นเรียน (5) ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกต

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)	กลยุทธ์ / วิธีการสอน	กลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล
	เพื่อให้สามารถคิดได้และทำเป็น**และ**ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดให้มีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นอาจารย์พิเศษสอนเฉพาะเรื่อง	
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	(1) จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ ตลอดจนประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์จริงและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาเชิงจริยธรรม (2) ส่งเสริมให้รายวิชาทุกรายวิชามีการจัดการเรียนการสอน โดยการประยุกต์หลักธรรมาภิบาล หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิตในสังคมและการดำรงตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะพลเมืองที่มีคุณภาพ	(1) ประเมินพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาระหว่างเรียน โดยอาจารย์ เพื่อนนักศึกษา ตนเอง จากการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึก สนทนากลุ่มและสอบถาม (2) ประเมินพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรม ในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (3) ประเมินทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ฝึกงานหรือผู้รับบริการ จากการสังเกตพฤติกรรมและงานที่ได้รับมอบหมาย

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)	กลยุทธ์ / วิธีการสอน	กลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล
	(3) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น การยกย่องผู้เรียนที่ทำความดี เสียสละ หรือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม	
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	(1) อาจารย์สอดแทรกวิธีการสร้างภาวะผู้นำและสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น หรือกลุ่มคนต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในระหว่างที่สอนในรายวิชาต่าง ๆ (2) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมและการแสดงออกของภาวะผู้นำหลากหลายสถานการณ์ทั้งในห้องเรียนและในชุมชน (3) ใช้วิธีการสอนที่มีการกำหนดกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม**และ**การทำงานที่ต้องประสานงานกับผู้อื่น หรือต้องค้นคว้าหาข้อมูลจากบุคคลอื่นที่มีประสบการณ์ หรือขอข้อมูลจากบุคคล หรือหน่วยงานอื่นเพื่อการศึกษา	(1) ประเมินทักษะความมีภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมจากการสังเกตพฤติกรรมและงานที่ได้รับมอบหมาย (2) ประเมินชิ้นงานที่ผู้เรียนได้ทำร่วมกัน (3) ประเมินทักษะการสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ในพื้นที่สาธารณะหรือสถานการณ์จำลองต่าง ๆ
PLO 5 ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง และพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล	(1) การจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ	(1) ประเมินผลงานตามกิจกรรมการเรียนการสอน จากเทคนิคการนำเสนอโดยใช้ทฤษฎีการเลือกใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีดิจิทัล หรือคณิตศาสตร์และสถิติที่เกี่ยวข้อง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)	กลยุทธ์ / วิธีการสอน	กลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล
	(2) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะในการสืบค้น รวบรวมข้อมูล ประมวลผลและแปลความหมายของข้อมูล นำเสนอ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและวิธีการสื่อสารกับผู้ฟังอย่างเหมาะสม (3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการเลือกสารสนเทศและฝึกทักษะการนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย (4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์จำลองต่าง ๆ	(2) ประเมินจากความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อสอบ การทำรายงานประกอบการศึกษาเรื่องต่าง ๆ หรือผลการศึกษาวิจัย (3) ประเมินทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น (4) ประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมจากการสังเกตพฤติกรรมและงานที่ได้รับมอบหมาย (5) สังเกตพฤติกรรมและสอบภาคปฏิบัติ จากกิจกรรมที่มีการใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ โดยกำหนดเกณฑ์การวัดผลเรื่องรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ สามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็นอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม (6) ประเมินให้คะแนนจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์จำลองต่าง ๆ
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	(1) เน้นการสอนโดยให้ผู้เรียนแสวงหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - Study) และพัฒนาตนเองโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอย่างถูกต้องและเกิด	การประเมินจากกิจกรรม เป็นการวัดและการประเมินทักษะเรียนรู้ การพัฒนาตนเองและการถ่ายทอดองค์ความรู้ เช่น

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)	กลยุทธ์ / วิธีการสอน	กลยุทธ์ / วิธีการวัดและการประเมินผล
	ประโยชน์ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบสืบค้น การค้นพบ การเรียนการสอนแบบแก้ไขปัญหา การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งใช้การเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม (2) ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (3) ส่งเสริมการค้นคว้า การวิเคราะห์และทำกรณีศึกษา (4) การนำเสนอประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ (5) เน้นให้ผู้เรียนเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ จัดการความรู้ที่ได้ศึกษามาจากสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง	(1) การสอบวัดความสามารถในการคิดและแก้ไขปัญหาโดยใช้กรณีศึกษา (2) การประเมินจากผลงานที่เกิดจากการใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เช่น รายงานการวิเคราะห์ การวิจารณ์ กรณีศึกษา เป็นต้น (3) ประเมินจากรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม การประชุมปรึกษาปัญหาและการสัมมนา (4) ประเมินจากการนำเสนอรายงานและการตอบโต้ข้อซักถาม (5) ประเมินจากกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้เพิ่มเติมและการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้ไปศึกษามาให้ผู้อื่นได้ทราบ

7.6 วิธีการวัด (Assessment) ความสามารถและ/หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	สถานการณ์หรือภาระงานที่สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียน (Performance Criteria)	เกณฑ์การบรรลุสมรรถนะ/LO
PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	1. อธิบายหลักเบญจศีล เบญจธรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยได้ 2. สามารถแสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม	1. การสอบวัดความรู้ผ่านร้อยละ 60 2. ประเมินผลงานจากรายงาน วิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาผ่านร้อยละ 60 3. ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกตในระดับพอใช้ขึ้นไป
PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม	1. อธิบายองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมืองได้ 2. สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม	1. การสอบความรู้ผ่านร้อยละ 60 2. ประเมินผลงานจากรายงาน วิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาผ่านร้อยละ 60 3. ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกตในระดับพอใช้ขึ้นไป
PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	1. อธิบายหลักธรรมาภิบาล หลักคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพของนักรัฐศาสตร์ได้ 2. สามารถแสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	1. การสอบความรู้ผ่านร้อยละ 60 2. ประเมินผลงานจากรายงาน วิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาผ่านร้อยละ 60 3. ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกตในระดับพอใช้ขึ้นไป

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	สถานการณ์หรือภาระงานที่สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียน (Performance Criteria)	เกณฑ์การบรรลุสมรรถนะ/LO
PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	1. การจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นให้สอดคล้องกับบทเรียน โดยระบุเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ คิดกิจกรรมเสริมลงไปในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะได้อย่างเต็มที่	1. การสอบความรู้ผ่านร้อยละ 60 2. ประเมินผลงานจากรายงาน วิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาผ่านร้อยละ 60 3. ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกตในระดับพอใช้ขึ้นไป
PLO 5 ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล	1. นำรูปแบบการเรียนรู้หรือนวัตกรรมการสอนที่ใช้อยู่เดิมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศและเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้น	1. การสอบความรู้ผ่านร้อยละ 60 2. ประเมินผลงานจากรายงาน วิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาผ่านร้อยละ 60 3. ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกตในระดับพอใช้ขึ้นไป
PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	1. การจัดกิจกรรมเรียนรู้ การสอนที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เช่น การเรียนรู้ผ่านการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-based Learning)	1. การสอบความรู้ผ่านร้อยละ 60 2. ประเมินผลงานจากรายงาน วิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาผ่านร้อยละ 60 3. ประเมินจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยวิธีการสังเกตในระดับพอใช้ขึ้นไป

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)	สถานการณ์หรือภาระงานที่สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียน (Performance Criteria)	เกณฑ์การบรรลุสมรรถนะ/LO
	2. บูรณาการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับบริบทในชีวิตจริงของผู้เรียนและ ยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ ความพร้อมและบริบทของการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม	

หมวดที่ 3 โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาและหน่วยกิต

1. แนวคิดในการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา

การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ซึ่งหมวดวิชาเฉพาะ เป็นหมวดรายวิชาที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้ โดยกำหนดประเภทองค์ความรู้ที่ต้องมี แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) ความรู้เฉพาะตามศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ (Disciplinary Knowledges) นำไปกำหนดกลุ่มรายวิชาเฉพาะ 2) ความรู้สหวิทยาการ (Interdisciplinary) นำไปกำหนดกลุ่มรายวิชาเลือก 3) ความรู้ในเชิงปฏิบัติ (Practical Knowledges) นำไปกำหนดกลุ่มรายวิชาฝึกภาคสนามหรือฝึกงาน และรายวิชาต่าง ๆ ต้องกำหนดสอดคล้องสัมพันธ์กับ PLOs ของหลักสูตรซึ่งเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ

ตามกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ข้อ 10 ที่กำหนดให้กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามข้อ 3 (4) มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาผสานกับหลักวิชาการ โดยต้อง 1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ 2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนา เป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก 3) นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ

นอกจากนี้ออกแบบโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ที่จะใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ตั้งไว้รวมถึงแนวคิดในการออกแบบ Outcome - Based Education Module (OBEM) กล่าวคือ หลักสูตรมีเป้าประสงค์ผลิตบัณฑิตเป็นนักปกครองที่มีธรรมาภิบาล วิธีการวัด/ประเมินผล ได้แก่ การวัดผลสัมฤทธิ์จากผู้เรียนเป็นหลัก กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ประกอบด้วย กระบวนการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบเชิงรุกและการบูรณาการวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา

โดยรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้สอดคล้องสัมพันธ์กับ PLOs ของหลักสูตรซึ่งเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ จึงจัดโครงสร้างหลักสูตร รายวิชาและหน่วยกิต ดังนี้

2. โครงสร้างหลักสูตร

2.1 จำนวนหน่วยกิต

รวมตลอดหลักสูตร 134 หน่วยกิต

ก. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	**24**	**หน่วยกิต**
1) รายวิชาพื้นฐาน บังคับเรียน	ไม่นับหน่วยกิต 2 รายวิชา	
2) รายวิชาบังคับเรียน 8 รายวิชา	จำนวน 24	หน่วยกิต
ข. หมวดวิชาเฉพาะ	**110**	**หน่วยกิต**
1) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา	30	หน่วยกิต
1.1) รายวิชาบังคับเรียน	12	หน่วยกิต
1.2) รายวิชาเลือกเรียน	18	หน่วยกิต
2) กลุ่มวิชารัฐศาสตร์	74	หน่วยกิต
2.1) รายวิชาบังคับเรียน	60	หน่วยกิต
2.2) รายวิชาเลือกเรียน	6	หน่วยกิต
2.3) รายวิชาการฝึกภาคสนาม	8	หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

2.2 รายวิชา/กลุ่มสาระ/ชุดวิชา (Module) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา

2.2.1 ความหมายของเลขรหัสประจำรายวิชาที่ใช้ในหลักสูตร

การใช้รหัสรายวิชามีวัตถุประสงค์ที่จะสื่อความหมายถึงธรรมชาติและลักษณะของรายวิชาระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องซึ่งเมื่อรวมกับรายวิชาแล้วจะทำให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับประเภทศาสตร์ การจัดหมวดหมู่คณะวิชา ภาควิชาหรือกลุ่มวิชาในแต่ละรายวิชา และลำดับของรายวิชา กำหนดให้มีรหัสประจำ จำนวน 6 หน่วย เป็นอักษร 2 หน่วย และตัวเลข 4 หน่วยโดยมีความหมายดังนี้

2.2.1.1 อักษร 2 ตัว เป็นอักษรย่อมาจากคณะวิชา หรือหมวดวิชา หรือกลุ่มวิชา ดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) ใช้คำย่อ	GE
- รายวิชาพื้นฐาน บังคับเรียน ไม่นับหน่วยกิต	GE0xxx
- รายวิชาบังคับเรียน	GE1xxx
- กลุ่มวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา (Buddhism)	BU5xxx
คณะสังคมศาสตร์ ใช้คำย่อ	SO
- ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์	SO2xxx
- สาขาวิชารัฐศาสตร์	SO21xx
- สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์	SO22xx

2.2.1.2 ตัวเลข 4 ตัว เป็นตัวเลขประจำภาควิชาและลำดับวิชาในแต่ละภาควิชา ดังนี้

พยัญชนะตัวที่ 1 และที่ 2 หมายถึง สัญลักษณ์ของคณะวิชาหรือหมวดวิชา หรือกลุ่มวิชา

เลขตัวที่ 1 หมายถึง ภาควิชา

เลขตัวที่ 2 – 4 หมายถึง ลำดับวิชาในแต่ละภาควิชา ตั้งแต่ 001–999

2.2.1.3 ความหมายของเลขรหัสหน่วยกิต

อักษรรหัสหน่วยกิต น (บ-ป-ต) ดังนี้

น	หมายถึง	หน่วยกิต
บ	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้แบบเน้นทฤษฎี/แบบเชิงรุก
ป	หมายถึง	ปฏิบัติ
ต	หมายถึง	ศึกษาด้วยตนเอง

รหัสหน่วยกิต ดังนี้ เช่น 3 (3-0-6) หรือ (3) (3-0-6)

ตัวเลขนอกวงเล็บ เช่น (3) หมายถึง จำนวนหน่วยกิต รายวิชาพื้นฐาน ไม่นับหน่วยกิต

ตัวเลขนอกวงเล็บ เช่น 3 หมายถึง จำนวนหน่วยกิต รายวิชาบังคับเรียน

ตัวเลขในวงเล็บตัวที่ 1 หมายถึง จำนวนชั่วโมงการจัดการเรียนรู้แบบเน้นทฤษฎี

ตัวเลขในวงเล็บตัวที่ 2 หมายถึง จำนวนชั่วโมงภาคปฏิบัติต่อสัปดาห์

ตัวเลขในวงเล็บตัวที่ 3 หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่นักศึกษาต้องไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกเวลา

3. ระบบการจัดการศึกษา

3.1 ระบบ

☑ ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติและมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.2 วัน - เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

☑ วัน – เวลาราชการปกติ

ภาคการศึกษาที่ 1 เดือนมิถุนายน – เดือนตุลาคม

ภาคการศึกษาที่ 2 เดือนพฤศจิกายน – เดือนมีนาคม

ภาคฤดูร้อน เดือนเมษายน - เดือนมิถุนายน

☑ นอกวัน – เวลาราชการ (เสาร์ - อาทิตย์)

ภาคการศึกษาที่ 1 เดือนมิถุนายน – เดือนตุลาคม

ภาคการศึกษาที่ 2 เดือนพฤศจิกายน – เดือนมีนาคม

ภาคฤดูร้อน เดือนเมษายน – เดือนมิถุนายน

3.3 การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

☑ มีภาคฤดูร้อน

3.4 การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค

ตามระเบียบ หรือประกาศของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.5 ระบบจัดการศึกษา

☑ แบบชั้นเรียน

☐ แบบทางไกลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก

☐ แบบทางไกลผ่านสื่อแพร่ภาพและเสียงเป็นสื่อหลัก

☐ แบบทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อหลัก (E-Learning)

☐ แบบทางไกลทางอินเตอร์เน็ต

☑ อื่น ๆ (ระบุ)...ระบบออนไลน์...

หมายเหตุ: การจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ ให้เป็นไปตามสถานการณ์และ/หรือประกาศของมหาวิทยาลัย

3.6 การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชาและการลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบันอุดมศึกษา (ถ้ามี)

ตามระเบียบหรือประกาศของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

4. แผนการศึกษา

การจัดแผนการศึกษาได้เรียงลำดับรายวิชาจากง่ายไปหายาก โดยแต่ละรายวิชาที่เรียนในแต่ละปี จะต้องนำไปสู่การบรรลุ YLOs และภายหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนในทุกรายวิชาบังคับและตลอดหลักสูตร นักศึกษาทุกคนจะต้องบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่กำหนดทุกข้อ

การระบุรายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ในแต่ละภาคการศึกษาเพื่อความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ไม่ต้องระบุชื่อรายวิชาหรือกลุ่มวิชา โดยให้ระบุดังนี้

รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (บังคับ) น (บ-ป-ต)

รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เลือก) น (บ-ป-ต) หรือจัดการเรียนการสอนตามแผนการศึกษา ดังนี้

4.1 แผนการศึกษา

ก. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1) รายวิชาพื้นฐาน บังคับเรียน ไม่นับหน่วยกิต 2 รายวิชา

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE0001	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 Fundamental English I	(3) (3-0-6)
GE0002	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 Fundamental English II	(3) (3-0-6)

2) รายวิชาบังคับเรียน 8 รายวิชา จำนวน 24 หน่วยกิต

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE1001	วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก MBU Way to Thai and Global Citizens	3 (3-0-6)
GE1002	มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล Human and Living in Digital Age	3 (3-0-6)
GE1003	ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร Thai Language for Communication	3 (2-2-5)
GE1004	ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร English for Communication	3 (2-2-5)
GE1005	การป้องกันและปราบปรามการทุจริต Prevention and Suppression of Corruption	3 (3-0-6)
GE1006	วิจัยและนวัตกรรม Research and Innovation	3 (3-0-6)
GE1007	ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 21st Century Skills for Living and Occupations	3 (2-2-5)
GE1008	ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย History Arts and Thai Culture	3 (3-0-6)

ข. หมวดวิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) และกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ (SO)

1) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) และกลุ่มวิชารัฐศาสตร์ (SO)

1.1) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา **หน่วยกิต**

รายวิชาบังคับเรียน **12 หน่วยกิต**

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
BU5001	ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา History of Buddhism	3 (3-0-6)

BU5002	พระไตรปิฎกศึกษา Tipitaka Studies	3 (3-0-6)
BU5003	ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา Pali and Sanskrit in Buddhism	3 (3-0-6)
BU5004	ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน Theory and Practice of Meditation	3 (2-2-5)
	รายวิชาเลือกเรียน	
	คณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี จำนวน 6 หน่วยกิต	
	คณะอื่น ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 18 หน่วยกิต	
BU5005	ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา English for Buddhist Studies	3 (3-0-6)
BU5006	ศาสนศึกษา Religious Studies	3 (3-0-6)
BU5007	นวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม Innovation for Wisdom and Morality Development	3 (3-0-6)
BU5008	พิธีการในพระพุทธศาสนา Ceremonies in Buddhism	3 (3-0-6)
BU5009	พระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย Buddhism in Thai Culture	3 (3-0-6)
BU5010	งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย Buddhist Research and Literary Works in Thailand	3 (3-0-6)
BU5011	ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา Digital for Buddhist Affairs Administration	3 (3-0-6)
BU5012	สุขภาวะในพระไตรปิฎก Health Care in Tipitaka	3 (3-0-6)
1.2) กลุ่มวิชารัฐศาสตร์		**74 หน่วยกิต**
1.2.1) รายวิชาบังคับเรียน		**60 หน่วยกิต**
รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2101	ปรัชญาการเมือง Political Philosophy	3 (3-0-6)
SO2102	ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ Introduction to Political Science	3 (3-0-6)

SO2103	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ Introduction to Public Administration	3 (3-0-6)
SO2104	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ Introduction to International Relations	3 (3-0-6)
SO2105	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย Introduction to Law	3 (3-0-6)
SO2106	การปกครองคณะสงฆ์ไทย Thai Sangha Administration	3 (3-0-6)
SO2107	พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง Political Parties, Interest Groups and Elections	3 (3-0-6)
SO2108	รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ Politics in Buddhist Approach	3 (3-0-6)
SO2109	หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง Constitution Principle and Political Institutions	3 (3-0-6)
SO2110	การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย Contemporary Thai Government and Politics	3 (3-0-6)
SO2111	การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ Comparative Government and Politics	3 (3-0-6)
SO2112	การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง Political Communication and Political Discourses	3 (3-0-6)
SO2113	การเมืองและการปกครองท้องถิ่น Politics and Local Government	3 (3-0-6)
SO2114	กฎหมายปกครอง Administrative Laws	3 (3-0-6)
SO2115	กฎหมายลักษณะพยาน Law of Evidence	3 (3-0-6)
SO2116	กฎหมายอาญา Criminal Law	3 (3-0-6)
SO2117	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา Criminal Law trial	3 (3-0-6)
SO2118	ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ English for Political Science	3 (3-0-6)

SO2119	เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ Technology and Digital for Writing and Searching on Political Science	3 (3-0-6)
SO2120	ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ Social Science Research Methodology	3 (3-0-6)
1.2.2) รายวิชาเลือกเรียนไม่น้อยกว่า		**6 หน่วยกิต**
SO2121	สัมมนาศาสนากับการเมือง Seminar on Religion and Politics	3 (3-0-6)
SO2122	การเคลื่อนไหวทางสังคม Social Movement	3 (3-0-6)
SO2123	พลเมืองดิจิทัล Digital Citizen	3 (3-0-6)
SO2124	การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น Decentralization and Local Governance	3 (3-0-6)
SO2125	การจัดการความขัดแย้ง Conflict Management	3 (3-0-6)
SO2126	พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย Multicultural in Thai Society	3 (3-0-6)
SO2127	การสืบสวนและสอบสวน Investigation	3 (3-0-6)
SO2128	การเมืองกับกฎหมายมหาชน Politics and Public Law	3 (3-0-6)
SO2129	กฎหมายระหว่างประเทศ International Laws	3 (3-0-6)
SO2130	นโยบายสาธารณะและการวางแผน Public Policy and Planning	3 (3-0-6)
SO2131	การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Human Resource Management and Development	3 (3-0-6)
SO2132	ระบบบริหารราชการไทย Thai Public Administration Systems	3 (3-0-6)
SO2133	พลเมืองกับจิตสาธารณะ Citizenship and Public Consciousness	3 (3-0-6)

SO2134	ศาสนพิธีการศึกษา Ordinance Study	3 (2-2-5)
SO2138	มูนมังเมืองขอนแก่น Moon Mung Khon Kaen City	3 (3-0-6)
1.2.3) รายวิชาฝึกภาคสนาม		**8 หน่วยกิต**
SO2146	เตรียมฝึกภาคสนาม Preparation of Field Specification	2 (2-0-4)
SO2147	การฝึกภาคสนาม Field Specification	6 (0-36-0)
1.2.4) หมวดวิชาเลือกเสรี		**6 หน่วยกิต**

ให้เลือกเรียนวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ตามรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว โดยอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชานั้น ๆ

5. เส้นทางการเรียนรู้ (Learning Path) และแผนการศึกษา

การจัดแผนการศึกษาในแต่ละปี กำหนดให้ต้องเรียงลำดับรายวิชาจากง่ายไปหายาก แต่ละรายวิชาที่เรียนในแต่ละปี จะต้องนำไปสู่การบรรลุ YLOs และภายหลังจากสิ้นสุดในทุกรายวิชาบังคับและตลอดหลักสูตร นักศึกษาทุกคนจะต้องบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่กำหนดทุกข้อ

การระบุรายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ในแต่ละภาคการศึกษา เพื่อความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ไม่ต้องระบุชื่อรายวิชาหรือกลุ่มสาระ โดยให้ระบุดังนี้

รายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	น (บ-ป-ต)
รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (บังคับ)	น (บ-ป-ต)
รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (บังคับ)	น (บ-ป-ต)
รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เลือก)	น (บ-ป-ต)

หรือจัดการเรียนการสอนตามแผนการศึกษา ดังนี้

5.1 แผนการศึกษา สำหรับนักศึกษาภาคปกติ

ปีที่ 1

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE0001	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 Fundamental English I	(3) (3-0-6)
GE1001	วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก MBU Way to Thai and Global Citizens	3 (3-0-6)
GE1002	มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล Human and Living in Digital Age	3 (3-0-6)
BU5001	ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา History of Buddhism	3 (3-0-6)
BU5002	พระไตรปิฎกศึกษา Tipitaka Studies	3 (3-0-6)
SO2102	ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ Introduction to Political Science	3 (3-0-6)
SO2105	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย Introduction to Law	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE0002	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 Fundamental English II	(3) (3-0-6)
GE1003	ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร Thai Language for Communication	3 (2-2-5)
GE1008	ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย History Arts and Thai Culture	3 (3-0-6)
BU5003	ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา Pali and Sanskrit in Buddhism	3 (3-0-6)
BU5004	ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน Theory and Practice of Meditation	3 (2-2-5)

SO2101	ปรัชญาการเมือง Political Philosophy	3 (3-0-6)
SO2103	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ Introduction to Public Administration	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ปีที่ 2

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE1005	การป้องกันและปราบปรามการทุจริต Prevention and Suppression of Corruption	3 (3-0-6)
GE1006	วิจัยและนวัตกรรม Research and Innovation	3 (3-0-6)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO2104	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ Introduction to International Relations	3 (3-0-6)
SO2106	การปกครองคณะสงฆ์ไทย Thai Sangha Administration	3 (3-0-6)
SO2107	พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง Political Parties, Interest Groups and Elections	3 (3-0-6)
รวม		**21 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE1004	ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร English for Communication	3 (2-2-5)
GE1007	ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 21st Century Skills for Living and Occupations	3 (2-2-5)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO2108	รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ Politics in Buddhist Approach	3 (3-0-6)

SO2109	หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง Constitution Principle and Political Institutions	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ปีที่ 3

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO2110	การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย Contemporary Thai Government and Politics	3 (3-0-6)
SO2111	การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ Comparative Government and Politics	3 (3-0-6)
SO2112	การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง Political Communication and Political Discourses	3 (3-0-6)
SO2116	กฎหมายอาญา Criminal Law	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2113	การเมืองและการปกครองท้องถิ่น Politics and Local Government	3 (3-0-6)
SO2114	กฎหมายปกครอง Administrative Laws	3 (3-0-6)

SO2117	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา Criminal Law trial	3 (3-0-6)
SO2118	ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ English for Political Science	3 (3-0-6)
SO2119	เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ Technology and Digital for Writing and Searching on Political Science	3 (3-0-6)
SO2120	ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ Social Science Research Methodology	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ปีที่ 4

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2115	กฎหมายลักษณะพยาน Law of Evidence	3 (3-0-6)
SO2138	มูนมังเมืองขอนแก่น Moon Mung Khon Kaen City	3 (3-0-6)
SO21xx	รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO21xx	รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (เลือกเสรี)	น (บ-ป-ต)
SO21xx	รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (เลือกเสรี)	น (บ-ป-ต)
SO2146	เตรียมฝึกภาคสนาม Preparation of Field Specification	2 (0-2-4)
รวม		**17 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	ชื่อรายวิชา	น (บ-ป-ต)
SO2147	การฝึกภาคสนาม Field Specification	6 (0-36-0)
รวม		**6 หน่วยกิต**

5.2 แผนการศึกษา สำหรับนักศึกษาภาคพิเศษ

ปีที่ 1

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	ชื่อรายวิชา	น (บ-ป-ต)
GE0001	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 Fundamental English I	(3) (3-0-6)
GE1001	วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก MBU Way to Thai and Global Citizens	3 (3-0-6)

GE1002	มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล Human and Living in Digital Age	3 (3-0-6)
BU5001	ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา History of Buddhism	3 (3-0-6)
BU5002	พระไตรปิฎกศึกษา Tipitaka Studies	3 (3-0-6)
SO2102	ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ Introduction to Political Science	3 (3-0-6)
รวม		**15 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE0002	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 Fundamental English II	(3) (3-0-6)
GE1003	ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร Thai Language for Communication	3 (2-2-5)
GE1008	ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย History Arts and Thai Culture	3 (3-0-6)
BU5003	ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา Pali and Sanskrit in Buddhism	3 (3-0-6)
BU5004	ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน Theory and Practice of Meditation	3 (2-2-5)
SO2101	ปรัชญาการเมือง Political Philosophy	3 (3-0-6)
รวม		**15 หน่วยกิต**

ปีที่ 2

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**

GE1005	การป้องกันและปราบปรามการทุจริต Prevention and Suppression of Corruption	3 (3-0-6)
GE1006	วิจัยและนวัตกรรม Research and Innovation	3 (3-0-6)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO2103	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ Introduction to Public Administration	3 (3-0-6)
SO2105	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย Introduction to Law	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE1004	ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร English for Communication	3 (2-2-5)
GE1007	ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 21st Century Skills for Living and Occupations	3 (2-2-5)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO2104	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ Introduction to International Relations	3 (3-0-6)
SO2106	การปกครองคณะสงฆ์ไทย Thai Sangha Administration	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ปีที่ 3

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
BU50xx	รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO2107	พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง Political Parties, Interest Groups and Elections	3 (3-0-6)
SO2108	รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ Politics in Buddhist Approach	3 (3-0-6)
SO2109	หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง Constitution Principle and Political Institutions	3 (3-0-6)
SO2116	กฎหมายอาญา Criminal Law	3 (3-0-6)
รวม		**18 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2110	การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย Contemporary Thai Government and Politics	3 (3-0-6)
SO2111	การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ Comparative Government and Politics	3 (3-0-6)
SO2112	การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง Political Communication and Political Discourses	3 (3-0-6)
SO2113	การเมืองและการปกครองท้องถิ่น Politics and Local Government	3 (3-0-6)
SO2114	กฎหมายปกครอง Administrative Laws	3 (3-0-6)
SO2117	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	3 (3-0-6)

	Criminal Law trial	
รวม		**18 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาฤดูร้อน จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO21xx	รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (เลือก)	น (บ-ป-ต)
SO21xx	รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (เลือกเสรี)	น (บ-ป-ต)
SO21xx	รายวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (เลือกเสรี)	น (บ-ป-ต)
รวม		**9 หน่วยกิต**

ปีที่ 4

ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2115	กฎหมายลักษณะพยาน Law of Evidence	3 (3-0-6)
SO2118	ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ English for Political Science	3 (3-0-6)
SO2119	เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ Technology and Digital for Writing and Searching on Political Science	3 (3-0-6)
SO2120	ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ Social Science Research Methodology	3 (3-0-6)
SO2138	มูนมังเมืองขอนแก่น Moon Mung Khon Kaen City	3 (3-0-6)
SO2146	เตรียมฝึกภาคสนาม Preparation of Field Specification	2 (0-2-4)
รวม		**17 หน่วยกิต**

ภาคการศึกษาที่ 2 จำนวนหน่วยกิต (ทฤษฎี - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2147	การฝึกภาคสนาม Field Specification	6 (0-36-0)
รวม		**6 หน่วยกิต**

6. คำอธิบายรายวิชา/ชุดวิชา

ก. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1) รายวิชาบังคับเรียน พื้นฐานไม่นับหน่วยกิต 2 รายวิชา

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE0001	**ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1**	**(3) (3-0-6)**
	Fundamental English I	

โครงสร้างภาษาอังกฤษ คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา สำนวนภาษาอังกฤษที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน เน้นฝึกทักษะฟัง-พูดเบื้องต้น สามารถพูด เขียนและจับใจความสำคัญของข้อความทั่ว ๆ ไปได้

English structure; Buddhist vocabularies; English idioms in daily life; training of listening, speaking, reading and writing dealing with basic listening and speaking; ability in speaking, writing, and reading for main idea of general message of familiar

GE0002	**ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2**	**(3) (3-0-6)**
	Fundamental English II	

พัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนที่มีความซับซ้อนได้ถูกต้องตามหลักภาษา โดยเน้นการสนทนาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสังคม การทำงาน หรือด้านการศึกษา ในระดับกลางไปจนถึงระดับสูง และประยุกต์ใช้ในการสอบวัดระดับทางภาษาอังกฤษได้

Development of complex listening, speaking, reading, and writing skills according to language principles, with a focus on everyday English conversations related to the dissemination of Buddhism, social interactions, work, or education, at an intermediate to advanced level, and applying them for test of English language proficiency

2) รายวิชาบังคับเรียน 8 รายวิชา จำนวน 24 หน่วยกิต

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
GE1001	**วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก**	**3 (3-0-6)**
	MBU Way to Thai and Global Citizens	

ความเป็นมาของ มมร ความเข้าใจอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญขององค์กร การสร้างจิตวิญญาณความเป็น มมร การพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นสากลแบบ มมร ความรอบรู้ในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สังคมในบริสังคมไทยร่วมสมัยและระดับชาติ

รักและศรัทธาในมหาวิทยาลัย การวางแผนชีวิตเพื่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ความภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

History of MBU; understanding of organizational identity and expertise; strengthening of MBU spirit; development of MBU personality and universality; omniscience of Buddhist principles and ability in Buddhist propagation to national or international levels; love and faith of university, Life planning for Valuable citizenship of Thai and global society; citizen rights and responsibilities; pride of Thai and global citizenship

GE1002 มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล 3 (3-0-6)

Human and Living in Digital Age

ธรรมชาติ ทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ ดิจิทัลกับการเรียนรู้ การคิดเชิงการออกแบบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ความมั่นคงปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมายดิจิทัล หลักศาสนากับดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศดิจิทัล การแก้ปัญหาสังคมในยุคดิจิทัลและมีสมรรถนะดิจิทัล

Nature, attitude, and behavior of human; digital and learning; design thinking; use of information technology and daily life communication; information technology security; digital laws; religious principles and digital; media literacy and digital information; social problem-solving in digital age and digital competency

GE1003 ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)

Thai Language for Communication

แนวคิดเบื้องต้นของการสื่อสาร ความสำคัญ ประเภท ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย กระบวนการสื่อสาร ศิลปะการสื่อสาร ทั้งทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน การพูด จริยธรรมการสื่อสารในสังคมยุคดิจิทัล หลักการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา

Basic concepts of communication; importance, types, and particularities of Thai language; communication process and art in listening, reading, writing, and speaking; communication ethics in digital society; communicative principles according to Buddhism

GE1004 ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)

English for Communication

ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตามแนวภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

English listening, speaking, reading, and writing for daily life communication based on Communicative Language Teaching (CLT)

GE1005 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 (3-0-6)

Prevention and Suppression of Corruption

หลักการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การปรับฐานความคิดต้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต หลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล จิตพอเพียงพื้นฐานของการต้านทุจริต การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามหลักพระพุทธศาสนา

Principles of prevention and suppression of corruption; adjustment of self and public understanding of anti-corruption; anti-corruption society; ethics and good governance; anti-corruption based on self-sufficiency; strengthening prevention and suppression of corruption according to Buddhist principles

GE1006 วิจัยและนวัตกรรม 3 (3-0-6)

Research and Innovation

แนวคิดการวิจัย นวัตกรรมและกระบวนการพัฒนานวัตกรรม ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย การเขียนโครงสร้างวิจัย เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่าง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล และแนวทางการเลือกผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์โดยยึดหลักจริยธรรมการวิจัยและหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

Concepts of research, innovation and process of innovation development, research methodology, writing research proposal, sampling technique, statistics and data analysis, guidelines on utilizing of research reports considering research ethics principles, and basic principles in human research

GE1007 ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 3 (2-2-5)

21st Century Skills for Living and Occupations

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีบูรณาการ การประยุกต์เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

Theoretical concepts of the 21st century skills; information and technology skills; integration and application for important skill development for quality of living and occupations in the 21st century

GE1008 ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)

History Arts and Thai Culture

ประวัติศาสตร์ไทย แหล่งกำเนิดของชนชาติไทย การแบ่งสมัยของประวัติศาสตร์ไทย การก่อตั้งและพัฒนาของอาณาจักรไทย วิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง ประวัติศาสตร์ไทยในบริบทประวัติศาสตร์โลก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมไทย

Thai history; origins of Thai nationality; periods of Thai history; establishment and development of the Kingdom of Thailand; Thai evolution of society, economy, culture, and politics; Thai history in world history context, Introduction to arts and Thai culture

คำอธิบายรายวิชาหมวดวิชาเฉพาะ

ก) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
BU5001	**ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**	**3 (3-0-6)**

History of Buddhism

พุทธประวัติในปฐมกาล มัชฌิมกาลและปัจฉิมกาล การสังคายนาและนิกายต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เส้นทางพุทธอารยธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนสุวรรณภูมิ

The Buddha's history in the beginning, middle and last times; The Buddhist Rehearsal and Schools of Buddhism; paths of Buddhist civilization and the Buddhist propagation in the land of Suvarnabhumi

BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา 3 (3-0-6)

Tipitaka Studies

ความเป็นมา โครงสร้าง ความสำคัญ จุดเด่นของพระไตรปิฎก สารัตถะในพระวินัยปิฎก สารัตถะในพระสุตตันตปิฎกและสารัตถะในพระอภิธรรมปิฎก งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎก

History, structure, significance, and outstanding features of the Tipitaka; the essence in the Vinaya Pitaka, Suttanta Pitaka, and Abhidhamma Pitaka; research related to the Tipitaka

BU5003 ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)

Pali and Sanskrit in Buddhism

ไวยากรณ์เบื้องต้นภาษาบาลีและสันสกฤต การอ่าน การเขียน การแปลคำศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยและวรรณกรรมพระพุทธศาสนา

Basic grammar, reading, writing, and the translation of Pali and Sanskrit terms existed in Thai and Buddhist literatures

BU5004 ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน 3 (2-2-5)

Theory and Practice of Meditation

หลักการ วิธีการปฏิบัติกรรมฐาน อารมณ์สมถะกรรมฐานและอารมณ์วิปัสสนากรรมฐานในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติกรรมฐานในสำนักปฏิบัติ

Principles; methods of meditation practice; the senses of tranquility meditation and insight meditation in Buddhist scriptures; meditation practice in dhamma retreats

BU5005 ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)

English for Buddhist Studies

การศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านภาษาอังกฤษ การสนทนาและการอธิบายธรรมะด้วยภาษาอังกฤษ

Studying of Buddhism Through English; dhamma talks in English

BU5006 ศาสนศึกษา 3 (3-0-6)

Religious Studies

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา แนวคิด ทฤษฎี หลักคำสอนของศาสนาประเภทเทวนิยมและอเทวนิยม วิเคราะห์เปรียบเทียบศาสนาในด้านต่าง ๆ บทบาทและการดำรงอยู่ของศาสนาต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21

Fundamental knowledge of religions; concepts, theories, and doctrines of religion in theism and atheism; comparative analysis of religion in various aspects; roles and existence of various religions in the 21st century

BU5007 นวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม 3 (3-0-6)

Innovation for Wisdom and Morality Development

แนวคิด ทฤษฎี หลักการ กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ประเภทของนวัตกรรม นวัตกรรมที่พัฒนาปัญญาและคุณธรรม วิเคราะห์โอกาสในการสร้างนวัตกรรมเชิงพุทธ

Concepts, theories, principles, and process of innovative development; types of innovation; innovations for wisdom and morality development; opportunity analysis of Buddhist innovative creation

BU5008 พิธีการในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)

Ceremonies in Buddhism

ศาสนพิธี กุศลพิธี บุญพิธี ทานพิธี ปกิณกพิธี ลักษณะและความหมายในการประกอบพิธีการต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

Religious ceremonies; virtue ceremonies; merit-making ceremonies; charity ceremonies; miscellaneous ceremonies; characteristics and meanings of ritualization in Buddhism; Buddhist activity participation

BU5009 พระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)

Buddhism in Thai Culture

ลักษณะและรูปแบบ ความเชื่อ ภาษา ความเป็นอยู่ จารีต ประเพณี การเมืองการปกครอง ในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมวิถีพุทธ ทัศนศึกษาในท้องถิ่น

Characteristics and patterns, beliefs, languages, ways of life, customs, traditions, politics and government in Buddhist aspects; Buddhist cultures; local study tour

BU5010 งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย 3 (3-0-6)

Buddhist Research and Literary Works in Thailand

งานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ประเภท ความสำคัญ อิทธิพลของวรรณกรรมที่ปรากฏในพุทธศิลป์ คัมภีร์และบทเพลงเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา บทความวิชาการ บทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยทางพระพุทธศาสนา คุณค่าวรรณกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมไทย

Buddhist research; types, significance, and influence of literatures appearing in Buddhist art; Buddhist scriptures and songs; academic articles; research articles, or research reports on Buddhism; literary values in development of life quality in Thai society

BU5011 ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)

Digital for Buddhist Affairs Administration

การบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศไทย รูปแบบของการพัฒนาดิจิทัล การประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

Administration of Buddhism in Thailand; forms of digital development; digital applications for current Buddhist affairs administration

BU5012 สุขภาวะในพระไตรปิฎก 3 (3-0-6)

Health care in Tipitaka

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการดูแลทางด้านร่างกาย จิต อารมณ์ สังคมที่ปรากฏในพระไตรปิฎกหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง หลักการบริหาร หลักเสขิยวัตรเพื่อสุขอนามัย บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสุขภาวะ

Concepts and theories of physical, mental, emotional, and social cares appearing in Tipitaka or relating to documents; administrative principles and Sekhiyavatta (rules for training) for sanitations; roles of Buddhist monks in well-being development

ข) กลุ่มวิชารัฐศาสตร์

รหัสวิชา	**ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา**	**น (บ-ป-ต)**
SO2101	**ปรัชญาการเมือง**	**3 (3-0-6)**
	Political Philosophy	

ความหมาย ประเด็นที่สำคัญ ๆ ในปรัชญาการเมือง เช่น จุดมุ่งหมายของรัฐ ความยุติธรรม จุดมุ่งหมายของมนุษย์ เป็นต้น วิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างการมองปัญหาและการแก้ปัญหาของปรัชญาการเมือง ความคิดและปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ นำแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตกและตะวันออกใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ต่อไป เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ปรัชญากับศาสนา

The significant concepts in political philosophy, such as the purpose of the state, justice, and the goal of human beings, among others, analyze the differences in problem perception and problem-solving in political philosophy, ideas, and modern political philosophy. Applying the thoughts of Western and Eastern philosophers as guidelines for further studies in other subjects, compare the differences between philosophy and religion

SO2102	**ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์**	**3 (3-0-6)**
	Introduction to Political Science	

ความหมาย ความเป็นมาและขอบข่ายทางรัฐศาสตร์ แนวคิดหลักในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับบุคคล รัฐกับระบบราชการ สถาบันการเมืองการปกครอง การปกครองท้องถิ่น พลังทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง ลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมือง การเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา

The meaning, history, and scope of political science, the main concepts in studying political science, the relationship between the state and individuals, the state and the bureaucratic system, political institutions and governance, local administration, political power, political processes, political ideologies and ideals, and the government in line with Buddhist principles

SO2103	**ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ**	**3 (3-0-6)**
	Introduction to Public Administration	

แนวคิด ทฤษฎีและขอบเขตของการบริหารรัฐกิจ สภาพแวดล้อมทางการเมืองและการบริหาร กระบวนการบริหาร นโยบายสาธารณะ การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ การคลังและ

งบประมาณ การกำกับการตรวจสอบการบริหารภาครัฐและคุณธรรมจริยธรรมของนักบริหาร หลักพุทธธรรมในการบริหารรัฐกิจ

Concepts, theories, and scope of public administration, the political and administrative environment, administrative processes, public policy, management of state human resources, finance and budgeting, oversight and auditing of state administration, and ethics and morality of administrators, with the principles of Buddhism in public administration

SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)

Introduction to International Relations

ความหมาย วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบและแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตัวแสดงที่เป็นรัฐและมิใช่รัฐ อำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติ นโยบายต่างประเทศ การทูต กฎหมายระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ ภูมิภาคศึกษาและตลอดจนถึงความท้าทายใหม่ในสังคมการเมืองโลกร่วมสมัย

The meaning, evolution, concepts, theories, models, and approaches to studying international relations, state and non-state actors, national power and interests, foreign policy, diplosmacy, international law, international organizations, international political economy, regional studies, and the ongoing challenges in contemporary global politics

SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย 3 (3-0-6)

Introduction to Law

ลักษณะทั่วไปของกฎหมาย ความสัมพันธ์ของวิชากฎหมายกับศาสตร์อื่น ๆ นัยของกฎหมาย ระบบกฎหมายที่สำคัญของโลก ระบบกฎหมายไทย ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย วิธีการทางกฎหมาย หลักการใช้และการตีความกฎหมายโดยเน้นการศึกษาจากกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน หลักธรรมสำคัญทางศาสนาสำหรับนักกฎหมาย

General characteristics of the law, the relationship between the field of law and other disciplines, the essence of law, significant legal systems of the world, the Thai legal system, the hierarchy of rules, types of laws, legal methods, principles of using and interpreting the law with a focus on studying real-life examples from everyday life, and fundamental religious principles for legal professionals

SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย 3 (3-0-6)

Thai Sangha Administration

ประวัติศาสตร์การปกครองของคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ไทย กฎหมาย ระเบียบและคำสั่ง องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์ไทย บทบาท หน้าที่ของคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบัน

The history of the governance of the Thai Sangha, from the past to the present, including the governance structure of the Thai Sangha, its laws, regulations, and orders, organizations related to the governance of the Thai Sangha, and the roles and responsibilities of the Sangha in the modern era

SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง 3 (3-0-6)

Political Parties, Interest Groups and Elections

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ การเลือกตั้ง สถาบันทางการเมือง กระบวนการทางการเมืองที่สำคัญอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จริยธรรมทางการเมือง

Concepts and theories related to political parties, interest groups, elections, political institutions, and other significant political processes. Compared to other countries, the relationship between political parties, interest groups, and elections and political ethics

SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)

Politics in Buddhist Approach

แนวคิดเกี่ยวกับการเมือง การบริหารและการปกครองที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก เอกสาร ตำราทางพระพุทธศาสนาและจากผลงานของนักวิชาการด้านศาสนา วิเคราะห์หลักการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนากับรัฐศาสตร์กระแสหลัก

Concepts related to politics, administration, and governance are found in the Tripitaka, Buddhist scriptures, and religious scholars' works. Analyze the principles of government based on Buddhist teachings compared with mainstream political science

SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง 3 (3-0-6)

Constitution Principle and Political Institutions

พัฒนาการ แนวคิด วัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญและการสถาปนารัฐธรรมนูญ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐธรรมนูญกับสถาบันการเมือง องค์กรตามรัฐธรรมนูญ รูปแบบของรัฐธรรมนูญ วิเคราะห์สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญไทย

The evolution, concepts, objectives, and constitutions' establishment. The relationship between the constitution and political institutions, organizations under the constitution, types of constitutions, and an analysis of the critical content of the Thai constitution

SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย 3 (3-0-6)

Contemporary Thai Government and Politics

การเมืองไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน วิเคราะห์สภาพทางการเมือง โครงสร้างสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองภาคประชาชน ในแต่ละช่วง วิเคราะห์ปัจจัยปัญหาต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในสังคมไทย

Thai politics from the administrative reform in 1932 (B.E. 2475) to the present day. Analyzing each era's political landscape, social structure, culture, economy, and grassroots politics, evaluating various factors and challenges that influence contemporary Thai governance and politics, as well as the role of Buddhism in the development of politics and government in Thai society

SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ 3 (3-0-6)

Comparative Government and Politics

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ ระบบการเมือง พัฒนาการของรัฐ เสถียรภาพทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง ฯลฯ เปรียบเทียบผ่านกรณีศึกษาจากประเทศต่าง ๆ

Concepts and theories related to comparative politics and governance, political systems, state development, political stability, political culture, political behavior, etc., analyzed through case studies from various countries

SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง 3 (3-0-6)

Political Communication and Political Discourses

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร การรับรู้และการแสดงออกทางการเมือง สัญญะทางการเมือง สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง วิเคราะห์อิทธิพล ผลกระทบที่เกิดขึ้นและผลของการใช้สื่อกับการเมือง ความสำคัญของวาทกรรมทางการเมือง วิเคราะห์วาทกรรมทางการเมือง พุทธจริยธรรมกับการสื่อสารทางการเมือง

Concepts and theories related to communication, perception, and political expression; political symbols; rights and freedoms in political expression; analysis of influences, impacts, and the effects of media on politics; the importance of political rhetoric; analyzing political rhetoric; and the Buddhist ethical principles in political communication

SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)

Politics and Local Government

แนวคิด หลักการ ความสำคัญ รูปแบบของการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจ พัฒนาการของการเมืองและการปกครองท้องถิ่น วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น เปรียบเทียบกับการเมืองและการปกครองท้องถิ่นไทยกับประเทศอื่น ๆ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการปกครองท้องถิ่น

Concepts, principles, significance, and models of local governance; the decentralization process; the evolution of Politics and Local Government; an analysis of the relationship between national and local politics; a comparison of Thai local politics and governance with those of other countries; and the application of Buddhist principles in local government

SO2114 กฎหมายปกครอง 3 (3-0-6)

Administrative Laws

พัฒนาการ หลักการทางกฎหมายปกครอง โครงสร้างของฝ่ายปกครอง หลักเกณฑ์การใช้อำนาจปกครอง เครื่องมือปฏิบัติฝ่ายปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง อำนาจและบทบาทของศาลปกครองไทย เปรียบเทียบหลักการปกครองกับหลักการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา

The development and principles of administrative law, the structure of the administrative sector, criteria for the exercise of administrative power, tools for administrative practice, duties of administrative officers, responsibilities of the

administrative branch, the powers and roles of the Thai administrative courts, and a comparison of governance principles with those found in Buddhist teachings

SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน 3 (3-0-6)

Law of Evidence

หลักกฎหมายทั่วไปของพยานหลักฐาน หลักกฎหมายพยานหลักฐานที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพยานหลักฐานในการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา คุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพกฎหมาย

General principles of evidence law, rules of evidence stipulated in the Civil Procedure Code, the Criminal Procedure Code, and the use of evidence in civil and criminal cases, as well as ethics and morality in the legal profession

SO2116 กฎหมายอาญา 3 (3-0-6)

Criminal Law

ลักษณะของกฎหมายอาญา ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิด ขอบเขตบังคับของกฎหมายอาญา การบังคับใช้กฎหมายอาญาทั่วไปและบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ ครบทุกลักษณะความผิด คุณธรรมและจริยธรรมในทางกฎหมาย

Characteristics of criminal law, theories regarding liability, the scope of enforcement of criminal law, the general application of criminal law and provisions for penal offenses encompassing all types of crimes, and ethics and morality in the field of law

SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3 (3-0-6)

Criminal Law trial

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตั้งแต่หลักพื้นฐานและโครงสร้างของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หลักทั่วไป อำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ พนักงานอัยการและศาล การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา มาตรการบังคับทางอาญา วิธีปฏิบัติตามมาตรการบังคับทางอาญา อำนาจสั่งคดีของพนักงานอัยการ การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับ

คดีอาญา วิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลชั้นต้น วิธีพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา การบังคับคดีตามคำพิพากษา การอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษ ลดโทษและค่าธรรมเนียมศาล

Code of Criminal Procedure, from its basic principles and structure to general provisions, powers of administrative and police officers, prosecutors, and courts, procedures for investigating criminal cases, enforcement measures in criminal matters, methods of implementing illegal enforcement measures, prosecutorial discretion, prosecution of criminal and civil cases related to criminal issues, procedures for hearing criminal cases at the trial court level, appellate and supreme court procedures for criminal cases, execution of judgments, pardons, sentence alterations, reductions, and court fees

SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)

English for Political Science

ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์ สนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผ่านสื่อ หนังสือ ตำราและบทความวิชาการ

Listening, speaking, reading, and writing academic English in political science; conversing to exchange opinions through media, books, textbooks, and scholarly articles

SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)

Technology and Digital for Writing and Searching on Political Science

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษารัฐศาสตร์ การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล ทักษะการเขียน การอ่าน การฟัง การสืบค้น การอ้างอิงและการนำเสนอความคิดและข้อถกเถียงทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์ สามารถสืบค้น แสวงหาความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ เผยแพร่และตีพิมพ์งานวิชาการ โดยคำนึงถึงจริยธรรม จรรยาบรรณและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาผู้อื่น

General knowledge about information technology; applying online social networks to political participation; information technology in the study of political science; managing the dissemination of Buddhism in the digital age; skills in writing, reading, listening, researching, referencing, and presenting ideas and academic

arguments in the field of political science; ability to independently search and seek knowledge through various channels; publishing and printing scholarly works while considering ethics, morality, and not infringing on others' intellectual property

SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-6)

Social Science Research Methodology

แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบวิธีในการวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถเชื่อมโยงประเด็นทางสังคมเข้าร่วมกับการตั้งประเด็นปัญหาการวิจัย การเขียนโครงร่างการวิจัย การเลือกเครื่องมือและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทต่าง ๆ และขั้นตอนการแปลความหมายข้อมูล การอ่านและวิเคราะห์ผล การรายงานการวิจัย จริยธรรมในการวิจัย

Concepts, theories, and primary methodologies in social science research; quantitative and qualitative research approaches; ability to link social issues with research problem formulation; writing a research outline; selecting tools and techniques for collecting various types of data and the process of interpreting data; reading and analyzing results; reporting research findings; and ethics in research

SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง 3 (3-0-6)

Seminar on Religion and Politics

สัมมนาแนวความคิดทางการเมืองในศาสนาหลักของโลก เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ไทยกับรัฐไทยที่มุ่งให้เข้าใจการเมืองที่มองจากทัศนะของศาสนาในสังคมในอุดมคติที่ก่อให้เกิดสันติสุข

A seminar on political ideas in major world religions, such as Buddhism, Hinduism, Christianity, and Islam, analyzes the relationship between the Thai clergy and the Thai state and aims to understand politics from a religious perspective in an ideal society that promotes peace and harmony

SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม 3 (3-0-6)

Social Movement

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ วิเคราะห์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มทางสังคม กระบวนการนโยบายสาธารณะ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ในประเทศโลกที่ 3 รวมทั้งการเคลื่อนไหวทางด้านพุทธศาสนา

Concepts and theories related to old and new forms of social movements; analyzing political activities of social groups, public policy processes, and new social movements in third world countries, including actions related to Buddhism

SO2123 พลเมืองดิจิทัล 3 (3-0-6)

Digital Citizen

ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล การรักษาข้อมูลส่วนตัว การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การจัดสรรเวลาหน้าจอ การรับมือการคุกคามทางโลกออนไลน์ การจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ ทักษะและการรู้เท่าทันสารสนเทศ สื่อและดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม การใช้เครื่องมือสื่อสารในการร่วมมือในชีวิตประจำวันของพลเมืองดิจิทัล

The meaning, significance, and concepts of digital citizenship; skills of digital citizenship including personal data protection, critical thinking, screen time management, dealing with online threats, managing digital footprints, ensuring online safety, staying updated with information, media, and digital tools, using technology ethically, and utilizing communication tools for daily collaboration in the life of a digital citizen

SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)

Decentralization and Local Governance

ความเป็นมาและพัฒนาการ แนวคิดทฤษฎี หลักการ ตัวแบบต่าง ๆ และลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการปกครองตนเอง การจัดการปกครองและประชาธิปไตยในท้องถิ่นและศึกษาความเป็นมา ความสำคัญของแนวคิดทฤษฎีการกระจายอำนาจในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่น

History and development of concepts, theories, principles, various models, and essential characteristics of local government. Both self-government administration and regional democracy study the historical importance of decentralization theory as a critical part of laying the foundation for democratic governance for local people

SO2125 การจัดการความขัดแย้ง 3 (3-0-6)

Conflict Management

มูลเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้ง องค์ประกอบของความขัดแย้ง ความคิด วิธีการ กระบวนการและผู้กระทำการในการจัดการความขัดแย้ง เงื่อนไขความสำเร็จและอุปสรรคในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี วิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร ระหว่างองค์กร ชุมชนและสังคม การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนา

The underlying causes, components of conflict, ideas, methods, processes, and actors involved in conflict management. Conditions for success and obstacles in peaceful conflict resolution. Analysis of conflict management within organizations, between organizations, communities, and societies. Conflict management in the context of Buddhist principles

SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย 3 (3-0-6)

Multicultural in Thai Society

ประวัติศาสตร์และความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมของแต่ละภูมิภาคในสังคมไทย วิเคราะห์กรณีศึกษาวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค

The history and diversity of culture, economy, and society in various regions of Thailand. Analysis of cultural case studies from each region

SO2127 การสืบสวนและสอบสวน 3 (3-0-6)

Investigation

ระบบยุติธรรมในคดีอาญาในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การสืบสวนและสอบสวน การกระทำความผิดทางอาญา สิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญ

The criminal justice system at the police officer level: investigation and inquiry processes, the commission of criminal offenses, and the rights of the accused under the constitution

SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน 3 (3-0-6)

Politics and Public Law

ลักษณะหลักปรัชญา ขอบข่าย เทคนิคและกระบวนการตลอดจนผลของการก่อกำหนดกฎหมายมหาชนประเภทต่าง ๆ ในระบบการเมืองการปกครองไทย การดำเนินงานทางของฝ่ายปกครอง รวมทั้งกระบวนการ กลไกและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนศึกษาถึงข้อเสนอแนะที่มุ่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายมหาชนไปในทางที่จะสร้างประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ

The main philosophy, scope, techniques, processes, and outcomes of enacting public laws of various types within the Thai political and administrative system. The operations of the administrative sector, including the processes, mechanisms, and challenges that arise, and a study of recommendations aimed at addressing these issues to ensure that public laws are enforced to maximize public benefit. The criminal justice system at the police officer level: investigation and inquiry processes, the commission of criminal offenses, and the rights of the accused under the constitution

SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)

International Laws

ลักษณะ ความสัมพันธ์กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศกับเทศบัญญัติและกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองและกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล

The characteristics and relationships of international law, the law between nations and domestic law, international law in public cases, and international law in personal instances

SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน 3 (3-0-6)

Public Policy and Planning

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและการวางแผน ประเภทและศึกษาวงจรนโยบายสาธารณะ ซึ่งครอบคลุมไปถึงสภาพแวดล้อมของปัญหาอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อวงจรนโยบายสาธารณะ รวมทั้งหลักการของการวางแผนและการกำหนดกลยุทธให้สอดคล้องกับนโยบายสาธารณะ วิเคราะห์กรณีศึกษานโยบายสาธารณะและการวางแผนของรัฐบาล

The concepts and theories related to public policy and planning, types, and the study of the public policy cycle encompassing the environmental conditions of challenges impacting the public policy cycle. This also includes planning principles and aligning strategies with public policies, analyzing case studies of government public policy and planning

SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 (3-0-6)

Human Resource Management and Development

แนวคิด ทฤษฎี เทคนิคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ พัฒนาการของขอบข่ายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวโน้มและทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน

องค์การ เปรียบเทียบปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การในประเทศไทยและต่างประเทศ จริยธรรมในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

Concepts, theories, techniques, and methods of human resource development in organizations, the evolution of the scope of human resource development, trends and directions of human resource development in organizations, comparison of human resource development challenges in Thai and international organizations, and ethics in managing human resources

SO2132 ระบบบริหารราชการไทย 3 (3-0-6)

Thai Public Administration Systems

ความหมายและความสำคัญของระบบราชการ หลักการทั่วไปในการจัดระเบียบการบริหารราชการ การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัญหาในระบบราชการไทยและการปฏิรูประบบราชการไทย รวมถึงการบูรณาการพุทธนวัตกรรมกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

The meaning and significance of the bureaucratic system, general principles of organizing public administration, the evolution of Thailand's public administration from the past to the present, challenges in the Thai bureaucratic system, and the reform of the Thai bureaucratic system, including the integration of Buddhist innovations into participatory public administration

SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ 3 (3-0-6)

Citizenship and Public Consciousness

แนวคิดและทฤษฎีความเป็นพลเมือง แนวคิดจิตสาธารณะ การสร้างและการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมของพลเมือง มีความเข้าใจกระบวนการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพลเมืองกับจิตสาธารณะในการพัฒนาประชาธิปไตย สามารถแก้ไขปัญหาสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศและต่างประเทศกับการสร้างความเป็นพลเมืองและจิตสาธารณะ

The concept and theory of citizenship, the idea of public spirit, the creation and transmission of social ideals of citizens, understanding the development process, the relationship between citizenship and public spirit in democratic development, the ability to address social issues, social movements in both domestic and international contexts, and the fostering of citizenship and public spirit

SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา 3 (3-2-5)

Ordinance Study

ธรรมเนียมและแบบแผนที่ถือปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ขั้นตอนในพิธีกรรมทางศาสนา วิธีการปฏิบัติศาสนพิธีต่าง ๆ พัฒนาทักษะการเผยแผ่สำหรับบรรพชิตและการพัฒนาทักษะการพูดของศาสนพิธีกรสำหรับคฤหัสถ์

Customs and practices based on Buddhist principles, steps in religious ceremonies, methods of conducting various religious rites, development of dissemination skills for the departed, and the development of speaking skills for religious officiants during funerals

SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น 3 (3-0-6)

Moon Mung Khon Kaen City

ศึกษาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง บุคคลสำคัญ ของจังหวัดขอนแก่นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

Studying the history, society, economy, and politics, as well as significant figures, of Khon Kaen Province from the past to the present

SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม 2 (2-0-4)

Preparation of Field Specification

ทักษะการเขียนหนังสือราชการเบื้องต้น ทักษะการสื่อสารในองค์กร ทักษะการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม ทักษะความคิดเชิงวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เทคนิคการเขียนรายงานและการนำเสนอ ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพและเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร การเตรียมพร้อมการสมัครงานและการเขียนประวัติสำหรับการสมัครงาน รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการทำงาน

Basic skills in writing official documents, communication skills within organizations, team working skills, leadership and followership qualities, analytical and creative thinking skills, problem-solving techniques for specific issues, report writing and presentation techniques, as well as personal development, understanding organizational culture, preparing for job applications, and resume writing. This also includes the application of Buddhist principles in the workplace

SO2147 การฝึกภาคสนาม 6 (0-36-0)

Field Specification

การฝึกภาคสนามในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ภาคเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองคณะสงฆ์ องค์กรการกุศลและหน่วยงานระหว่างประเทศ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา โดยเขียนรายงานสรุปผลการฝึกภาคสนามและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในลักษณะรูปเล่มหรือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

For one semester, field training in state agencies, state enterprises, public organizations, the private sector, non-governmental development organizations, monastic community administrative bodies, charitable organizations, and international agencies. Students must write a field training report and present it to the responsible curriculum instructor in booklet form or electronic format

หมวดที่ 4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการฝึกภาคสนาม

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องสอบผ่านรายวิชาเตรียมฝึกภาคสนามและผ่านการฝึกภาคสนาม เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ก่อนเข้าสู่ระบบการทำงานจริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 มาตรฐานผลการเรียนรู้ของการฝึกภาคสนาม

การเตรียมการ

มหาวิทยาลัยดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการฝึกภาคสนามประจำคณะประกอบด้วย

1) ประธานกรรมการ ได้แก่ รองอธิการบดี/ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์หรือผู้ได้รับมอบหมาย

2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานหลักสูตรแต่ละหลักสูตร

3) กรรมการ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรตามคำแนะนำของประธานกรรมการ

4) กรรมการและเลขานุการ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบการฝึกภาคสนามประจำหลักสูตร

คณะกรรมการฝึกภาคสนามประจำคณะ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) แต่งตั้งอาจารย์ประสานการฝึกภาคสนามประจำคณะจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

2) แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษา

3) แต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์ให้กับนักศึกษา

4) จัดตารางการนิเทศรายวิชาการฝึกภาคสนาม

คณะหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบการฝึกภาคสนาม ดำเนินการดังนี้

1) ติดต่อหน่วยงานสำหรับฝึกภาคสนาม เพื่อขอรายละเอียดของตำแหน่งงานและลักษณะงานที่ต้องการให้นักศึกษาปฏิบัติ รวมทั้งอัตราค่าตอบแทน (ถ้ามี) ให้แก่มหาวิทยาลัยทราบล่วงหน้า

2) รับสมัครนักศึกษาตามคุณสมบัติที่มหาวิทยาลัยกำหนดเข้าเป็นนักศึกษาการฝึกภาคสนาม

3) ส่งใบสมัครให้หน่วยงานสำหรับฝึกภาคสนาม คัดเลือกหน่วยงานสำหรับฝึกภาคสนาม พิจารณาใบสมัครและส่งผลกลับมายังคณะหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบการฝึกภาคสนาม ประกาศผลการคัดเลือกการฝึกภาคสนาม

4) นักศึกษาการฝึกภาคสนาม ลงทะเบียนฝึกภาคสนาม

5) จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนิเทศงานการฝึกภาคสนาม ให้กับอาจารย์นิเทศก์

6) อบรมสัมมนาและปฐมนิเทศนักศึกษาการฝึกภาคสนาม ก่อนออกปฏิบัติงานล่วงหน้าไม่เกิน 1 ภาคการศึกษา

7) แจ้งนักศึกษาการฝึกภาคสนาม ให้ไปรายงานตัวที่หน่วยงานต่าง ๆ

8) ประสานงานให้หน่วยงานสำหรับฝึกภาคสนาม จัดการปฐมนิเทศแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน การปรับตัว ความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน ฯลฯ พนักงานพี่เลี้ยงจะต้องแจ้งรายละเอียดหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานให้นักศึกษาการฝึกภาคสนามทราบ พนักงานพี่เลี้ยงมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบนักศึกษาการฝึกภาคสนาม โดยให้คำปรึกษา แนะนำตลอดระยะเวลาการปฏิบัติการฝึกภาคสนาม นักศึกษาส่งแบบฟอร์มเอกสารการฝึกภาคสนามที่เกี่ยวข้องกลับมายังคณะหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบการฝึกภาคสนาม

9) อาจารย์นิเทศก์การฝึกภาคสนาม ออกนิเทศนักศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง

10) จัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศการฝึกภาคสนาม เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศก์การฝึกภาคสนาม สัมภาษณ์นักศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ จัดให้นักศึกษาได้รายงานผลการปฏิบัติการฝึกภาคสนาม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน จัดพิธีมอบเกียรติบัตร

11) คณะกรรมการประเมินผล ประเมินการฝึกภาคสนาม

ความคาดหวังของหลักสูตรที่มีต่อรายวิชาการฝึกภาคสนาม ครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

1) มีทักษะในการปฏิบัติงานจากหน่วยงานทางศาสนา หน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ องค์กรหรือหน่วยงานที่มีชื่อเรียกอย่างอื่นตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการจำเป็นในการต่อยอดหรือสร้างความรู้ใหม่เพิ่มเติมได้

2) สามารถประยุกต์หรือบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีเพื่อนำไปปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3) มีมนุษยสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4) มีระเบียบ วินัยต่อตนเองและผู้อื่น เข้าใจวัฒนธรรมองค์กร ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับองค์กรที่เข้ารับการฝึกภาคสนามได้

5) กล้าคิด กล้าแสดงออกบนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ ความจริงตามศาสตร์หรือบริบทของวัฒนธรรมองค์กร

การประเมินผล

1) มีคณะกรรมการประเมินผล ประกอบด้วยอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่ปรึกษาการฝึกภาคสนาม อาจารย์นิเทศก์การฝึกภาคสนาม (รวม 3 - 5 คน) ทำหน้าที่ประเมินผลการฝึกภาคสนาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะทำให้การฝึกภาคสนามเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2) อาจารย์นิเทศก์การฝึกภาคสนาม ทำหน้าที่ประเมินความก้าวหน้าของการฝึกภาคสนาม พร้อมให้ข้อเสนอแนะต่อปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (หากมี)

3) เมื่อนักศึกษาได้เสร็จสิ้นการฝึกภาคสนามและรายงานผลการปฏิบัติการฝึกภาคสนาม ส่งเอกสารบันทึกการฝึกภาคสนามและรายงานการฝึกภาคสนาม คณะกรรมการประเมินผลทำหน้าที่ตรวจเอกสารบันทึกการฝึกภาคสนาม รายงานการฝึกภาคสนามและประเมินผลรายวิชา

4) ให้คะแนนนักศึกษาการฝึกภาคสนาม ตามรายการต่อไปนี้

4.1) ผลการประเมินจากหน่วยงานที่ปฏิบัติการฝึกภาคสนาม 50 เปอร์เซ็นต์

4.2) ผลการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ 20 เปอร์เซ็นต์

4.3) การร่วมกิจกรรมและส่งเอกสารรายงานการฝึกภาคสนามครบ 10 เปอร์เซ็นต์

4.4) เอกสารบันทึกการฝึกภาคสนามและรายงานการฝึกภาคสนาม 10 เปอร์เซ็นต์

4.5) การนำเสนอรายงานผลการฝึกภาคสนาม 10 เปอร์เซ็นต์

1.2 ช่วงเวลา

1) นักศึกษาที่จะลงทะเบียนเรียนรายวิชาการฝึกภาคสนาม จะต้องสอบผ่านในรายวิชาเตรียมฝึกภาคสนาม และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4

1.3 การจัดเวลาและตารางสอน

1) หลักสูตรจัดการศึกษาเต็มเวลาใน 1 ภาคการศึกษา ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2) การฝึกงานหรือฝึกภาคสนามที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

2. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำโครงงานหรืองานวิจัย

ไม่มี

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)

หลักสูตรได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยพัฒนากำลังคนของประเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน โดยเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ พร้อมทั้งคำนึงถึง

ความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักสูตรจึงได้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) โดยการจัดให้กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักแสวงหาความรู้และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ ทักษะในการรับและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ

กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์ ดังนี้

1) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน

2) กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้จินตนาการและกระบวนการคิดสร้างสรรค์

3) พัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและการคิดขั้นสูงด้านอื่น ๆ

4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ

5) ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองและการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ

6) แก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

7) ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจะทำให้ได้นวัตกรรมที่ใช้งานได้จริง

8) ใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน

4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้มั่นใจว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้กับโลกของการทำงานจริงได้และตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ระดับรายวิชาและระดับชั้นปี เพื่อใช้ในการติดตามพัฒนาการของนักศึกษาในแต่ละรายวิชาและระดับชั้นปี เพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาจะบรรลุผลการเรียนรู้ที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ในกรณีที่นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด นอกจากหลักสูตรมีแนวทางในจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ดังนี้

1) จัดสอนเสริมให้แก่นักศึกษาที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้ต่ำกว่าที่หลักสูตรกำหนด

2) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนของนักศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด

3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities) หรือการดำเนินการเรียนการสอน (Teaching/learning approaches) เพื่อให้เหมาะกับผู้เรียน

4) สำรวจและประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้กับโลกของการทำงานจริงได้

5. แนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้การออกแบบการเรียนรู้ ตามโมเดล TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) Model ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Matthew J. Koehler และ Punya Mishra โดยนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ดังนี้

1) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge) หรือ TK ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้สื่ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ทั้งในเรื่องของซอฟต์แวร์ (Software) และ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ต่าง ๆ รวมไปถึงอุปกรณ์ต่อพ่วงที่เกี่ยวข้อง (Associated peripherals) เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและผู้เรียน เช่น ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีจากเว็บ 2.0 ต่าง ๆ เช่น Blogs, Facebook เป็นต้น

2) ความรู้ด้านวิธีการสอน (Pedagogical Knowledge) หรือ PK ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน หรือที่เกี่ยวกับวิธีการถ่ายถอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน รวมไปถึงกลยุทธ์ หรือกระบวนการการปฏิบัติ หรือวิธีการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน เช่น การเรียนการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – based Learning: PBL) วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – based Learning: PBL) การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นหลัก (Brain – Based Learning) วิธีสอนแบบโครงงาน (Project Method) การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ (Discovery Method) วิธีสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง (Self - Study Method) เป็นต้น

3) ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge) หรือ CK ผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับสาระข้อมูล แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาการในหลักสูตรที่ต้องการที่จะถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เช่น รัฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ

โดยใช้ (Technological Content Knowledge) หรือ TCK เป็นเครื่องมือช่วยในการนำเสนอความรู้ ซึ่งจะทำให้น่าสนใจ เข้าใจง่าย เชื่อมโยงความรู้ จัดระบบช่วยจำได้ง่ายขึ้น เข้าถึงง่ายและสะดวก คำนึงถึงลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนซึ่งจะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตร ซึ่งกำกับโดยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1) ผลการเรียนรู้ (Learning outcomes) และวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเฉพาะผลการเรียนรู้

2) วิธีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment method)

3) กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities) หรือการดำเนินการเรียนการสอน (Teaching/Learning approaches) เพื่อให้การออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะกับผู้เรียน

6. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)

ระดับความผูกพันระหว่างรายวิชากับผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (levels of engagement) ดังนี้

Introductory (I): รายวิชาที่สอนหลักการพื้นฐานหรือฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะที่สูงขึ้นที่สอดคล้องกับ PLOs

Reinforce (R) : รายวิชาที่สอนหลักการขั้นสูงหรือให้นักศึกษาฝึกฝนทักษะที่สูงขึ้นจากระดับพื้นฐานที่จำเป็นต่อการบรรลุ PLOs

Practice (P) : รายวิชาที่ปฏิบัติ

Mastery (M) : รายวิชาที่สอนเนื้อหาเชิงลึกและเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะที่สูงขึ้นตามที่ PLOs กำหนด

รายวิชา/หน่วยกิต	ชั้นปีที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
GE0001 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 (3) (3-0-6)*	1					I	
GE0002 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (3) (3-0-6)*	1					R	
GE1001 วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก 3 (3-0-6)*	1			P			
GE1002 มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล 3 (3-0-6)*	1					P	
GE1003 ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)*	1					P	
GE1004 ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)*	2					P	
GE1005 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 (3-0-6)*	2			P			
GE1006 วิจัยและนวัตกรรม 3 (3-0-6)*	2					P	
GE1007 ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 3 (2-2-5)*	2					P	
GE1008 ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)*	1						P
BU5001 ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)*	1	R					
BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา 3 (3-0-6)*	1	R					
BU5003 ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)*	1	R					
BU5004 ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน 3 (2-2-5)*	1	P					
BU5005 ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	2	R					

รายวิชา/หน่วยกิต	ชั้นปีที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
BU5006 ศาสนศึกษา 3 (3-0-6)	2	R					
BU5007 นวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม 3 (3-0-6)	2	P					
BU5008 พิธีการในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	2	P					
BU5009 พระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)	3	R					
BU5010 งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย 3 (3-0-6)	3	P					
BU5011 ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	3	P					
BU5012 สุขภาวะในพระไตรปิฎก 3 (3-0-6)	3	P					
SO2101 ปรัชญาการเมือง 3 (3-0-6)*	1		I				
SO2102 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)*	1		I				
SO2103 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ 3 (3-0-6)*	1		I				
SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)*	2		I				
SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย 3 (3-0-6)*	1		I				
SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย 3 (3-0-6)*	2				R		
SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง 3 (3-0-6)*	2		R				
SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)*	2				R		

รายวิชา/หน่วยกิต	ชั้นปีที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง 3 (3-0-6)*	2		R				
SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย 3 (3-0-6)*	3						R
SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ 3 (3-0-6)*	3		R				
SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง 3 (3-0-6)*	3				R		
SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)*	3		R				
SO2114 กฎหมายปกครอง 3 (3-0-6)*	3		R				
SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน 3 (3-0-6)*	4		R				
SO2116 กฎหมายอาญา 3 (3-0-6)*	3		R				
SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3 (3-0-6)*	3		R				
SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)*	3					R	
SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)*	3					R	
SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-6)*	3		P				
SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง 3 (3-0-6)	4			I			
SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม 3 (3-0-6)	4						I
SO2123 พลเมืองดิจิทัล 3 (3-0-6)	4					I	

รายวิชา/หน่วยกิต	ชั้นปีที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)	4						I
SO2125 การจัดการความขัดแย้ง 3 (3-0-6)	4						I
SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย 3 (3-0-6)	4						I
SO2127 การสืบสวนและสอบสวน 3 (3-0-6)	4		I				
SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน 3 (3-0-6)	4		I				
SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)	4		I				
SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน 3 (3-0-6)	4		I				
SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 (3-0-6)	4		I				
SO2132 ระบบบริหารราชการไทย 3 (3-0-6)	4				I		
SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ 3 (3-0-6)	4						I
SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา 3 (3-2-5)	4		I				
SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น 3 (3-0-6)	4						R
SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม 2 (2-0-4)*	4		I	R	R	R	R
SO2147 การฝึกภาคสนาม 6 (0-36-0)*	4	I	I	P	P	P	P

หมวดที่ 5 ความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร

1. แนวคิดในการกำหนดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1 ความพร้อมและศักยภาพของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของหลักสูตร

หลักสูตรมีระบบและกลไกในการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของหลักสูตร ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การเรียนรู้ รวมถึงกฎหมายและจริยธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการบริหาร ส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียน การสอนตามเกณฑ์ ASEAN University Network - Quality Assurance (AUN - QA) รวมทั้งมีการกำกับติดตามข้อมูลของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรให้มีคุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการ ผลงานทางวิชาการ การคงอยู่ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

1.2 การบริหารจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Facilities & Infrastructure) และการให้บริการนักศึกษา (Student support service)

หลักสูตรมีระบบการบริหารจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Facilities & Infrastructure) และการให้บริการนักศึกษา (Student support service) สอดคล้องกับนโยบายของภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ทั้งด้านกายภาพห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่พักผ่อนระหว่างเรียน รวมถึงมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสมต่อการสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ โดยก่อนเปิดปีการศึกษาอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะประเมินความเพียงพอและความพร้อมของสิ่งสนับสนุนการสอนและการให้บริการผู้เรียนอันจะช่วยส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ตั้งไว้ เช่น มีจำนวนที่เพียงพอหรือสัดส่วนที่เหมาะสมต่อผู้เรียน การเข้าถึงบริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึง การให้บริการที่ดี สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การให้ทุนสนับสนุน เป็นต้น หลังจากสิ้นปีการศึกษาจะประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการบริหารจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Facilities & Infrastructure) และการให้บริการนักศึกษา (Student support service) และนำผลการประเมินที่ได้ไปบรรจุไว้ในแผนการบริหารจัดการสิ่งสนับสนุนการสอนและการให้บริการของหลักสูตรต่อไป

2. การบริหารทรัพยากร

หลักสูตรจัดสรรงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้เพื่อจัดซื้อตำรา สื่อการเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์และวัสดุครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ในชั้นเรียนและสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้นักศึกษาในหลักสูตรสามารถบรรลุ PLOs ทั้ง 6 ข้อ ได้ ดังนี้

2.1 การบริหารงบประมาณ

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จัดสรรงบประมาณประจำปี ทั้งงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ เพื่อจัดซื้อทรัพยากรการเรียนการสอนที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีมติเห็นชอบว่าจำเป็นต่อการสนับสนุนการเรียนการสอนในชั้นเรียน สร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาและสามารถพัฒนาให้นักศึกษาบรรลุ PLOs ทั้ง 6 ข้อได้

2.2 ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้สำรวจทรัพยากรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แล้วพบว่า มหาวิทยาลัยมีความพร้อมที่จะสามารถส่งเสริมการเรียนการสอนของหลักสูตรให้บรรลุ PLOs ทั้ง 6 ข้อ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านหนังสือ ตำราและการสืบค้นผ่านฐานข้อมูลโดยมีห้องสมุดที่มีหนังสือที่เกี่ยวกับรายวิชาทางรัฐศาสตร์และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงฐานข้อมูลที่จะให้สืบค้นและภาควิชาที่เกี่ยวข้องมีหนังสือ ตำราเฉพาะทาง รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ ได้แก่

1) หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการทางภาษา

3) ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง

4) ระบบเครือข่าย

2.3 การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม

นอกจากนี้แล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจว่า นักศึกษาในหลักสูตรจะได้ตำราและสื่อต่าง ๆ ที่ทันสมัยและสอดคล้องต่อการพัฒนา PLOs ทั้ง 6 ข้อ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้วางแผนการจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติมในแต่ละปีการศึกษา โดยมีกลไกดังต่อไปนี้

1) มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรวางแผนจัดหาและติดตามการใช้ทรัพยากรการเรียนการสอน

2) ให้อาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนเสนอรายชื่อสื่อและตำราที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนการวิจัยต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

3) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดสรรงบประมาณประจำปี และจัดซื้อตำราและสื่อต่าง ๆ

4) ประสานงานกับห้องสมุดในการจัดซื้อหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้อง

5) สำรวจความต้องการและการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.4 การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวางแผนจัดหาและติดตามการใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนและเจ้าหน้าที่ด้านโสตทัศนูปกรณ์ซึ่งทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อของอาจารย์ร่วมกันประเมินความพอเพียงและความต้องการใช้สื่อของอาจารย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เป้าหมาย จัดให้มีห้องเรียน สื่อการสอน ระบบเครือข่ายและช่องทางการเรียนรู้ที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนการศึกษาในห้องเรียน นอกห้องเรียนและเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การดำเนินการ ดังนี้

2.1) จัดให้มีห้องเรียนที่มีความพร้อมใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) จัดให้มีเครือข่ายและห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมเพียงพอเพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

2.3) จัดให้มีห้องสมุดให้บริการทั้งหนังสือ ตำรา โสตทัศนวัสดุเพื่อการเรียนรู้

3) การประเมินผล

3.1) สถิติของจำนวนหนังสือ ตำราและโสตทัศนวัสดุเพื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการและสถิติการใช้งานหนังสือ ตำราและโสตทัศนวัสดุเพื่อการเรียนรู้

3.2) ผลสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้และปฏิบัติการ

3. แผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ 5 ปี

ระดับชั้นปี	จำนวนนักศึกษาแต่ละปีการศึกษา (คน)				
	2567	2568	2569	2570	2571
ชั้นปีที่ 1	70	70	70	70	70
ชั้นปีที่ 2	-	70	70	70	70
ชั้นปีที่ 3	-	-	70	70	70
ชั้นปีที่ 4	-	-	-	70	70
รวม	**70**	**140**	**210**	**280**	**280**
จำนวนบัณฑิตที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา	**-**	**-**	**-**	**70**	**70**

4. งบประมาณตามแผน

4.1 งบประมาณรายรับ (หน่วย : บาท)

รายละเอียดรายรับ	ปีงบประมาณ				
	2567	2568	2569	2570	2571
ค่าลงทะเบียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ	1,308,000	2,556,800	3,783,200	4,987,200	4,987,200
รวมรายรับ	**1,308,000**	**2,556,800**	**3,783,200**	**4,987,200**	**4,987,200**

4.2 งบประมาณรายจ่าย (หน่วย : บาท)

หมวดเงิน	ปีงบประมาณ				
	2567	2568	2569	2570	2571
1. เงินเดือน	2,376,000	2,450,880	2,528,755	2,609,745	2,609,745
2. ค่าตอบแทน	162,000	324,000	486,000	648,000	648,000
3. ค่าใช้สอย	48,356	94,639	140,232	185,133	185,133
4. ค่าสาธารณูปโภค	158,584	310,372	459,894	607,150	607,150
5. ค่าวัสดุ	47,724	93,402	138,399	182,714	182,714
รวมรายจ่าย	**2,792,664**	**3,273,293**	**3,753,280**	**4,232,744**	**4,232,744**
ประมาณการค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาต่อหลักสูตร = 39,895 บาท					

5. การพัฒนาคณาจารย์

5.1 แนวทางการพัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของหลักสูตร

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้วางแผนอัตรากำลังอาจารย์ในหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ว่าด้วยจำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและสอดคล้องกับแผนการรับนักศึกษาและจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาจริง

5.2 การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่

การแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ประชุมร่วมกันและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร ดังนี้

(1) การคัดเลือกอาจารย์ใหม่ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ว่าด้วยคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร

(2) ดำเนินการสรรหาและออกคำสั่งแต่งตั้งเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร

(3) ชี้แจงบทบาทและหน้าที่การเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร

5.3 การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์

1) การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ดำเนินการพัฒนาอาจารย์ในหลักสูตร ดังนี้

(1) กำหนดให้อาจารย์ในหลักสูตรเข้าร่วมการสัมมนาหรืออบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

(2) มีระบบประเมินการสอนของอาจารย์ทุกรายวิชาและทุกภาคการศึกษา เพื่อนำผลประเมินไปพัฒนาทักษะการสอนของอาจารย์

(3) พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่อาจารย์

2) การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ดำเนินการพัฒนาอาจารย์ในหลักสูตร ดังนี้

(1) สนับสนุนให้อาจารย์ได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ

(2) สนับสนุนให้อาจารย์ไปอบรม/สัมมนาทั้งอาชีพและวิชาการ อื่น ๆ

(3) สนับสนุนให้อาจารย์จัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อให้มีตำแหน่งทางวิชาการสูงขึ้น

(4) สนับสนุนให้อาจารย์มีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้และคุณธรรม

(5) สนับสนุนบุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงานหรืออบรมทักษะเฉพาะด้านอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6. ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งและคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์

6.1 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่งทางวิชาการ	คุณวุฒิ (สาขาวิชา)	สำเร็จการศึกษาจาก	
				สถาบัน/ประเทศ	ปี พ.ศ.
1.	พระณัฐวุฒิ อภิปุญฺโญ (พันทะลี)*	อาจารย์	ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์) น.บ. (นิติศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	2565 2552
2.	พระวุฒิไกร อภิรกฺโข (มาลัยขวัญ)*	อาจารย์	ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์) ศน.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2566 2552
3.	นายอาทิตย์ ผ่านพูล*	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) ศศ.ม. (ศาสนาและปรัชญา) ศน.บ. (ปรัชญา)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2561 2555 2548 2544
4.	นายอภิชิต เหมือยไธสง*	อาจารย์	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ร.ม. (รัฐศาสตร์) รป.บ. (การบริหารท้องถิ่น) ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2561 2552 2558 2548
5.	นายมนต์เทียน มนตราภิบูลย์*	อาจารย์	ร.ม. (รัฐศาสตร์) ป.ธ. 9 (เปรียญธรรม 9 ประโยค)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง การศึกษาคณะสงฆ์	2553 2541

6.2 อาจารย์ประจำหลักสูตร

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่งทางวิชาการ	คุณวุฒิ (สาขาวิชา)	สำเร็จการศึกษาจาก		ผลงานทางวิชาการ	ภาระการสอน (ชั่วโมง/สัปดาห์)	
				สถาบัน/ประเทศ	ปี พ.ศ.		ที่มีอยู่แล้ว	ที่จะมีในหลักสูตรนี้
1.	พระณัฐวุฒิ อภิปุญฺโญ (พันทะลี)*	อาจารย์	ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์) น.บ. (นิติศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	2565 2552	ตามเอกสารภาคผนวก ข หน้า 146	18	18
2.	พระวุฒิไกร อภิรกฺโข (มาลัยขวัญ)*	อาจารย์	ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์) ศน.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2566 2552	ตามเอกสารภาคผนวก ข หน้า 148		18
3.	นายอาทิตย์ ผ่านพูล*	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) ศศ.ม. (ศาสนาและปรัชญา) ศน.บ. (ปรัชญา)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2561 2555 2548 2544	ตามเอกสารภาคผนวก ข หน้า 149	18	18
4.	นายอภิชิต เหมือยไธสง*	อาจารย์	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ร.ม. (รัฐศาสตร์) รป.บ. (การบริหารท้องถิ่น)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	2561 2552 2558	ตามเอกสารภาคผนวก ข หน้า 150	18	18

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่งทางวิชาการ	คุณวุฒิ (สาขาวิชา)	สำเร็จการศึกษาจาก		ผลงานทางวิชาการ	ภาระการสอน (ชั่วโมง/สัปดาห์)	
				สถาบัน/ประเทศ	ปี พ.ศ.		ที่มีอยู่แล้ว	ที่จะมีในหลักสูตรนี้
1.	พระณัฐวุฒิ อภิปุญโญ (พันทะลี)*	อาจารย์	ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์) น.บ. (นิติศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	2565 2552	ตามเอกสารภาคผนวก ข หน้า 146	18	18
			ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2548			
5.	นายมนต์เทียน มนตราภิบูลย์*	อาจารย์	ร.ม. (รัฐศาสตร์) ป.ธ. 9 (เปรียญธรรม 9 ประโยค)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง การศึกษาคณะสงฆ์	2553 2541	ตามเอกสารภาคผนวก ข หน้า 151	18	18

6.3 อาจารย์พิเศษ

เป็นไปตามข้อบังคับ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ

หมวดที่ 6 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

1. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

คุณสมบัติและวุฒิการศึกษาของผู้มีสิทธิ์สมัครเข้าเป็นนักศึกษา

1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าและไม่เป็นผู้มีคุณสมบัติต้องห้ามข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

(1) ไม่เป็นผู้ที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือโรคร้ายแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

(2) ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสียหายอย่างร้ายแรงทางศีลธรรม เว้นแต่นักศึกษาตามโครงการศึกษาลักษณะพิเศษ

(3) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือติดยาเสพติดให้โทษ

1.2 เป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ปัญหาของนักศึกษาแรกเข้า

2.1 ความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษายังไม่เป็นไปตามเกณฑ์

2.2 การปรับตัวจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษาสู่ระดับอุดมศึกษา

2.3 ขาดทักษะการใช้ตัวเลขและเทคโนโลยีในระดับอุดมศึกษา

3. กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา/ข้อจำกัดของนักศึกษาในข้อ 2

3.1 จัดการปฐมนิเทศ กิจกรรมเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาใหม่ รวมทั้งการแนะนำหลักสูตร การใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย เทคนิคการเรียนในหลักสูตรและการบริหารเวลาในการศึกษาขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตร

3.2 จัดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทุกชั้นปี เพื่อทำหน้าที่สอดส่องดูแล ตักเตือน ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาและการปรับปรุงแก้ไขในกรณีที่นักศึกษามีปัญหาตามข้างต้นเป็นกรณีพิเศษ

3.3 จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ การติดตามผลการเรียนและการให้คำปรึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1

3.4 การจัดกิจกรรมโครงการด้านการเสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษและสอดแทรกคำศัพท์ภาษาอังกฤษในรายวิชาที่ทำการเรียนการสอน

3.5 การจัดกิจกรรมโครงการที่ส่งเสริมกระบวนการใช้ตัวเลขและเทคโนโลยีในระดับอุดมศึกษา

หมวดที่ 7 การประเมินผลการเรียนและเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

1. แนวคิดในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.1 แนวคิดในการวัดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา ตลอดจนการสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ใช้หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบ Outcome - based assessment มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสัมฤทธิผลของนักศึกษาตาม Learning outcomes เมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาตาม Course learning outcomes หรือในหลักสูตรตาม Program learning outcomes โดยที่วิธีการวัดผลต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับวิธีการเรียนการสอนและ Learning outcomes ที่กำหนดไว้ในรายวิชาหรือหลักสูตร นอกจากนี้ยังต้องเป็นวิธีการวัดผลที่มี Validity มี Reliability ตามมาตรฐานการวัดผลด้วย

การออกแบบวิธีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment method) ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ มี 2 รูปแบบ คือ Formative assessment หรือการประเมินผลย่อยซึ่งเป็นการประเมินผลระหว่างเรียนตลอดเวลาและเป็นฐานของการประเมินที่นำไปสู่ Summative assessment หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นขั้นการประเมินที่สรุปการเรียนการสอนแล้ว

(1) Formative เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนในห้องเรียน ช่วยกำหนดมาตรฐานเนื้อหาและมีเกณฑ์เป็นตัวกำหนด ทำให้การประเมินแบบนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบ การประเมินนี้ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวิจัยสามารถประเมินเป็นระยะ ๆ ได้ตลอดเวลา

2) Summative เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ที่อาจารย์ประเมินจากข้อมูลของนักศึกษาตามความแตกต่างแต่ละคน ทำให้มีการออกแบบเฉพาะสิ่งที่ต้องการประเมิน เพื่อให้อาจารย์สามารถวินิจฉัยการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนได้

การเรียนรู้ เริ่มจากการประเมินแบบ Formative ก่อน และไปสิ้นสุดที่การประเมินแบบ Summative เป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมทักษะและความรู้ที่จำเป็น มุ่งเน้นให้อาจารย์จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้เกิดกับนักศึกษา

การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญค่อนข้างมากกับการให้คะแนนแบบรูบริค (Rubric scoring) ซึ่งมีความเป็นปรนัยสูงและใช้ประโยชน์ในด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับได้ดี แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าในการประเมินจะต้องใช้การให้คะแนนแบบรูบริคเสมอไป เนื่องจากในการประเมินบางกรณี เช่น การสอบด้วยข้อสอบแบบปรนัย อาจต้องใช้การให้คะแนนแบบถูกผิดชัดเจน (ระบบ 0 - 1) การประเมินคุณภาพหรือคุณลักษณะบางอย่างอาจใช้มาตรประมาณค่า

(Rating scales) เป็นต้น ทั้งนี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามคำอธิบายรายวิชาและข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในรายวิชานั้น ๆ

2. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)

การวัดผลและการประเมินผลการศึกษาเป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ภาคผนวก ญ) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวทาง Outcome - based Education (OBE) มีรายละเอียด ความหมายและค่าระดับคะแนนโดยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

ระดับคะแนน (เกรด)	ความหมาย	ค่าระดับคะแนน	เกณฑ์คะแนน (ร้อยละ)
A	ดีเยี่ยม (Excellent)	4.00	80 - 100
B+	ดีมาก (Very good)	3.50	75 - 79
B	ดี (Good)	3.00	70 - 74
C+	ค่อนข้างดี (Above average)	2.50	65 - 69
C	พอใช้ (Average)	2.00	60 - 64
D+	อ่อน (Below average)	1.50	55 - 59
D	อ่อนมาก (Poor)	1.00	50 - 54
F	ตก (Fail)	0.00	0 - 49

3. การวัดผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลนักศึกษา หลักสูตรได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษาดังนี้

3.1 นำผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับรายวิชา (CLOs) มาเป็นตัวกำหนดเกณฑ์ในการวัดผล รายวิชาต่าง ๆ โดยให้ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำเกณฑ์การประเมิน (Rubric Assessment) ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับรายวิชา (CLOs) ที่กำหนดไว้ในรายวิชาของตน

3.2 นำผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) มาเป็นตัวกำหนดเกณฑ์ในการวัดผล นักศึกษาก่อนจบการศึกษา โดยหลักสูตร ดำเนินการจัดทำเกณฑ์การประเมิน (Rubric Assessment) ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)

3.3 มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาทุกภาคการศึกษา

4. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

4.1 ระดับรายวิชา (Course Learning Outcomes, CLOs) ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะดำเนินการกำหนด ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (CLOs) และได้ทำการสอน การวัดและประเมินผลตามกลยุทธ์และวิธีการที่ระบุเอาไว้ในแบบฟอร์มรายละเอียดของรายวิชา หลังจากนั้นก็จะทำการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตาม CLOs ที่กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาจากผลการสอบ ผลกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ แล้วสรุปผลการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตาม CLOs

4.2 ระดับชั้นปีการศึกษา (Yearly Learning Outcomes, YLOs) ผ่านการประเมินคะแนนหรือผลการเรียนของนักศึกษาจากกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของรายวิชา (Course Learning Outcomes, CLOs) ตามรายวิชาที่ได้ทำแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อสิ้นปีการศึกษา (YLOs) จากหลักสูตรสู่รายวิชา ในองค์ประกอบที่ 3 ด้วยวิธีการที่ระบุเอาไว้ในแบบฟอร์มรายละเอียดของรายวิชาและการทวนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตาม CLOs ในแบบฟอร์มรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา

4.3 ระดับหลักสูตร (Program Learning Outcomes, PLOs) จะดำเนินการด้วยวิธีประเมินทั้งแบบทางตรง (Direct Assessment) และแบบทางอ้อม (Indirect Assessment) โดยแบบทางตรง (Direct Assessment) ผ่านการประเมินคะแนนหรือผลการเรียนของนักศึกษาจากกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของรายวิชา (Course Learning Outcomes, CLOs) ตามรายวิชาที่ได้ทำแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) จากหลักสูตรสู่รายวิชาในองค์ประกอบที่ 3 ด้วยวิธีการที่ระบุเอาไว้ในแบบฟอร์มรายละเอียดของรายวิชาและการทวนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตาม CLOs ในแบบฟอร์มรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ในส่วนของการประเมินทางอ้อม เป็นการประเมินผ่านแบบสำรวจจากกลุ่มนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วไม่เกิน 1 ปี (กลุ่มบัณฑิต) ต่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) ซึ่งจะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) โดยจะช่วยสะท้อนระดับความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ส่งผลต่อการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การปรับตัวในสถานที่ทำงาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษากลุ่มนี้จะดำเนินการภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปีหลังจบการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการทำ

แบบสำรวจ เพื่อทราบความพึงพอใจและข้อเสนอแนะการดำเนินการของหลักสูตรให้กับกลุ่มอาจารย์ นักศึกษาและผู้ใช้บัณฑิต อีกด้วย

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความพึงพอใจจะถูกนำมาวิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับรายวิชาและการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

5. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

5.1 เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

(1) นักศึกษาต้องศึกษาครบตามจำนวนหน่วยกิตและสอบผ่านทุกรายวิชาตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรที่ศึกษา โดยต้องได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตามโครงสร้างหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่าและ**บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี**

(2) นักศึกษาต้องผ่านการทำกิจกรรมครบถ้วนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

(3) นักศึกษาต้องสอบผ่านการประเมินผลความรู้และทักษะตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

(4) นักศึกษาต้องไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันกับมหาวิทยาลัย

(5) นักศึกษาที่สมควรได้รับการเสนอชื่อให้สำเร็จการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ไม่ขัดต่อกฎหรือระเบียบของมหาวิทยาลัยว่าด้วยวินัยนักศึกษา

(6) นักศึกษาที่ได้รับการโอนหรือเทียบโอนผลการศึกษา ต้องมีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษาขึ้นไป

(7) นักศึกษามีจำนวนหน่วยกิตจากการเทียบโอน รวมแล้วไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร

(8) หลักเกณฑ์อื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

5.2 เป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ภาคผนวก ญ) และเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565และ/หรือ ที่มีการเปลี่ยนแปลงภายหลัง

5.3 เรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร 134 หน่วยกิต

5.4 ต้องสอบได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของรายวิชาบังคับทุกวิชา ไม่น้อยกว่า 2.00

หมวดที่ 8 การประกันคุณภาพหลักสูตร

1. การกำกับมาตรฐานหลักสูตรตามที่กำหนดโดย สป.อว.

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้ดำเนินการประกันคุณภาพตามนโยบายสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยกำหนดให้มีประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ใช้เกณฑ์ ASEAN University Network - Quality Assurance (AUN - QA) เป็นแนวทางในการวางแผน ควบคุม ดำเนินงานและปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ซึ่งครอบคลุมด้านต่อไปนี้

1) ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
2) ด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร
3) ด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอน
4) การประเมินผู้เรียน
5) ด้านบุคลากรสายวิชาการ
6) การบริการและการช่วยเหลือผู้เรียน
7) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน
8) ด้านผลผลิตและผลลัพธ์

การดำเนินงานของหลักสูตรมีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีหน้าที่ ออกแบบหลักสูตรตามแนวทางการศึกษามุ่งเน้นที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ (แนวทาง OBE) กำหนดผู้มีส่วนได้เสียและวิธีการได้มาซึ่งความต้องการและความคาดหวังที่นำมาสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สะท้อนความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่ครอบคลุมตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้และสะท้อนเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว นำมาสู่การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและรายวิชาที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะทางวิชาการและวิชาชีพได้ รวมทั้งการมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ ปลูกฝังผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต

นอกจากนี้หลักสูตรมีการกำกับติดตาม การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) ระดับรายปี (YLOs) และระดับรายวิชา (CLOs) โดยประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ในการเลือกวิธีการ เครื่องมือที่เหมาะสมและกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลที่น่าเชื่อถือที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่

แท้จริงของผู้เรียน มีระบบกลไกในการทบทวน ตรวจสอบ กำกับการเก็บข้อมูลป้อนกลับและการรายงานผลการเรียนรู้ที่นำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรและรายวิชาคาดหวังของหลักสูตร โดยกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตร ตามกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1.1 แต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจากอาจารย์ประจำ หรืออาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชารัฐศาสตร์ ขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์และมีผลงานทางวิชาการ ที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

1.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร โดยการจัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตร นำผลมาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

1.3 มีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างน้อยทุก 5 ปี โดยนำความคิดเห็นของคณะกรรมการวิพากษ์และพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ บัณฑิตใหม่ ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของนโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางวิชาการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

เกณฑ์การประกันคุณภาพตามเกณฑ์ AUN - QA ระดับหลักสูตร

เกณฑ์คุณภาพที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)

1.1 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรถูกกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ (learning taxonomy) มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยและมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

1.2 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของทุกรายวิชาถูกกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

1.3 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทั่วไป (ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารทั้งด้านการเขียนและการพูด ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการทำงานเป็นทีม ฯลฯ) และผลการเรียนรู้เฉพาะทาง (ที่เกี่ยวข้องกับความรู้และทักษะเฉพาะของสาขาวิชา)

1.4 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง กระบวนการรวบรวมข้อกำหนดหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก มาประกอบการจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

1.5 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่จะสามารถบรรลุโดยผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด

คุณภาพที่ 2 โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content)

2.1 ข้อกำหนดของหลักสูตรและรายวิชาทั้งหมด มีความครอบคลุม ทันสมัย สามารถเข้าถึงได้และมีการสื่อสารไปยัง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

2.2 การออกแบบหลักสูตรสอดคล้องกับการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 มีการนำข้อมูลป้อนกลับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกมาประกอบการออกแบบหลักสูตร

2.4 การกระจายความรับผิดชอบสู่รายวิชามีความชัดเจนและสามารถผลักดันการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

2.5 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง โครงสร้างหลักสูตร การจัดลำดับรายวิชามีความเหมาะสม (ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน ระดับกลาง ไปจนถึงรายวิชาเฉพาะทาง) และมีการบูรณาการกัน

2.6 หลักสูตรมีทางเลือกในการเลือกเรียนวิชาเอกหรือวิชาโทตามความสนใจของผู้เรียน

2.7 มีการทบทวนหลักสูตรเป็นระยะ ๆ ตามขั้นตอนที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรมีความทันสมัย เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการของภาคการทำงาน

เกณฑ์คุณภาพที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอน (Teaching and Learning Approach)

3.1 ปรัชญาการศึกษามีความชัดเจนและมีการสื่อสารถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มและถูกนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

3.3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ (active learning)

3.4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการเรียนรู้และปลูกฝังให้ผู้เรียน มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เช่น การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ ทักษะการประมวลผลสารสนเทศ การทดลองโดยใช้แนวความคิดใหม่และแนวทางปฏิบัติใหม่)

3.5 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ การคิดค้นนวัตกรรมและมีแนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการ

3.6 กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมหรือภาคการทำงานและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เกณฑ์คุณภาพที่ 4 การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)

4.1 มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลายและสอดคล้องกับการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4.2 การประเมินผลและนโยบายการอุทธรณ์ผลการประเมินถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีการสื่อสารไปยังผู้เรียนและนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอ

4.3 มีการกำหนดมาตรฐานของการประเมินผลและขั้นตอนการประเมินผู้เรียนที่ชัดเจนสำหรับติดตามความก้าวหน้าและการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนและมีการสื่อสารไปยังผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ

4.4 วิธีการประเมินผู้เรียนคลอบคลุม วิธีรูบริค (Rubric), การทำเฉลย (Marking Scheme) ช่วงเวลาการประเมิน รวมไปถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินและแสดงให้เห็นว่าวิธีการดังกล่าว มีความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือและยุติธรรม

4.5 วิธีการประเมินผู้เรียนสามารถวัดผลสำเร็จของการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระยะเวลาของหลักสูตรและผลการเรียนรู้ของรายวิชา

4.6 มีการให้ข้อมูลป้อนกลับที่เกิดจากการประเมินผู้เรียนภายในช่วงเวลาที่เหมาะสม และผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้

4.7 การประเมินผู้เรียนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมหรือในสายงานและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เกณฑ์คุณภาพที่ 5 บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff)

5.1 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง แผนอัตรากำลังบุคลากรสายวิชาการ (รวมถึงการสืบทอดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การรับเข้าทำงานในตำแหน่งใหม่ การเลิกจ้างและแผนการเกษียณอายุ) และมีการดำเนินการตามแผนเพื่อให้มั่นใจว่าทั้งคุณภาพและปริมาณของบุคลากรสายวิชาการตอบสนองความต้องการด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ

5.2 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง กระบวนการวัด กำกับและติดตามภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ เพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพ ด้านการเรียนการสอนการวิจัยและการบริการวิชาการ

5.3 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง การกำหนดสมรรถนะของบุคลากรสายวิชาการการประเมินสมรรถนะของบุคลากร สายวิชาการและมีการสื่อสารเรื่องดังกล่าวให้บุคลากรสายวิชาการทราบ

5.4 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง การจัดสรรภาระงานด้านต่าง ๆ ของบุคลากรสายวิชาการ มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด

5.5 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง การประเมินเพื่อเลื่อนขั้นของบุคลากรสายวิชาการเป็นไปตามระบบคุณธรรมที่มีความยุติธรรม สอดคล้องกับภาระงานด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ

5.6 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง ข้อกำหนดด้านสิทธิประโยชน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ ด้านความรับผิดชอบ จรรยาบรรณและความเป็นอิสระทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการ ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนและสร้างการรับรู้ข้อกำหนดดังกล่าวให้แก่บุคลากรสายวิชาการ

5.7 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง แผนด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรสายวิชาการถูกกำหนดไว้อย่างเป็นระบบและมีการดำเนินการตามแผนด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการตามที่กำหนดไว้

5.8 หลักสูตรแสดงให้เห็นถึง การขับเคลื่อนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการ รวมถึงการให้รางวัลและการยกย่องชมเชยที่สอดคล้องกับด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ

เกณฑ์คุณภาพที่ 6 การบริการและการสนับสนุนผู้เรียน (Student Support Services)

6.1 นโยบายการรับเข้า เกณฑ์การรับเข้าและขั้นตอนการรับเข้าเรียนในหลักสูตรถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีการสื่อสาร เผยแพร่และข้อมูลดังกล่าวถูกปรับแก้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

6.2 มีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวของการบริการและสนับสนุนผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งทางด้านวิชาการและการใช้ชีวิตและการดำเนินการตามแผน เพื่อให้มั่นใจว่าการบริการและสนับสนุนผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการมีความเพียงพอและมีคุณภาพ

6.3 มีระบบที่เหมาะสมในการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ศักยภาพทางวิชาการของผู้เรียนและการกำกับติดตามภาระงานของผู้เรียน โดยมีการบันทึกและกำกับติดตามเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ มีการให้ข้อมูลป้อนกลับและข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนเพื่อดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันท่วงทีหากจำเป็น

6.4 มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมการแข่งขันของผู้เรียนและการบริการสนับสนุนผู้เรียนด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงาน

6.5 มีการกำหนดสมรรถนะ ของบุคลากรสายสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสนับสนุนผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการสรรหาบุคลากรสายสนับสนุนและสร้างการรับรู้สมรรถนะที่กำหนด มีการประเมินสมรรถนะเพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรสายสนับสนุนจะสามารถให้บริการได้อย่างราบรื่นและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของบุคลากรสายสนับสนุนถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้มั่นใจว่าการให้บริการจะเป็นไปอย่างราบรื่น

6.6 มีการประเมินผลการให้การบริการและสนับสนุนผู้เรียน มีการเทียบเคียงและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์คุณภาพที่ 7 สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)

7.1 มีทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร รวมถึงเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เพียงพอ

7.2 มีห้องปฏิบัติการ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย พร้อมใช้งานและสามารถปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.3 มีการจัดเตรียมห้องสมุดดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

7.4 มีการติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรและผู้เรียน

7.5 มหาวิทยาลัยมีการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายที่สามารถเข้าถึงได้ในพื้นที่ในมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการบริหารจัดการ

7.6 มีการกำหนดและดำเนินการตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัย รวมถึงในการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

7.7 มหาวิทยาลัยมีการสร้างสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคมและจิตใจที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การวิจัยและสุขภาวะที่ดีของบุคคล

7.8 มีการกำหนดสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนที่ทำหน้าที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวก มีการประเมินสมรรถนะเพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรสายสนับสนุนมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

7.9 คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก (ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการให้บริการผู้เรียน) ถูกประเมินและปรับปรุงให้ดีขึ้น

เกณฑ์คุณภาพที่ 8 ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcome)

8.1 อัตราการสำเร็จการศึกษา อัตราการออกกลางคันและเวลาเฉลี่ยในการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนในหลักสูตรถูกจัดเก็บ กำกับติดตามและเทียบเคียงกับคู่เทียบเพื่อการพัฒนา

8.2 อัตราการได้งานทำ การประกอบอาชีพอิสระ การเป็นผู้ประกอบการและการศึกษาต่อของผู้เรียนในหลักสูตรถูกจัดเก็บ กำกับติดตามและเทียบเคียงกับคู่เทียบเพื่อการพัฒนา

8.3 ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยบุคลากรสายวิชาการและผู้เรียน ถูกจัดเก็บ กำกับติดตามและเทียบเคียงกับคู่เทียบเพื่อการพัฒนา

8.4 ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรถูกจัดเก็บและกำกับติดตาม

8.5 ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ถูกจัดเก็บ กำกับติดตามและเทียบเคียงกับคู่เทียบเพื่อการพัฒนา

2. บัณฑิต

2.1 การวางแผนพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (P)

ขั้นตอนการวางแผนพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของหลักสูตร มีดังนี้

1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อันประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรวางแผนพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว ประกอบด้วย

(1) แผนพัฒนานักศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) ทั้ง 6 ข้อ กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ใช้กลไกการออกแบบรายวิชา กลวิธีการสอนและการประเมินผลในรายวิชาต่าง ๆ มาเป็นแผนงานหลักในการผลักดันให้นักศึกษาบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) ทั้ง 6 ข้อ

(2) แผนพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม 4) ด้านลักษณะบุคคล กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้นำ (PLOs) ทั้ง 6 ข้อ มาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ทั้ง 4 ด้านและกำหนดออกมาเป็นลำดับขั้นในการพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านดังกล่าว คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ใช้กลไกการออกแบบรายวิชา กลวิธีการสอน การประเมินผลในรายวิชา ต่าง ๆ มาเป็นแผนงานหลักในการผลักดันให้นักศึกษาบรรลุคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านที่กำหนดไว้

(3) แผนพัฒนานักศึกษาให้บรรลุคุณลักษณะพิเศษ กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้กำหนดคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาในหลักสูตร กำหนดกลยุทธ์และวิธีการ

ในการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษเหล่านั้น มาเป็นกลไกขับเคลื่อนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษเหล่านั้น

(4) แผนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้วางแผน (1) การประชาสัมพันธ์ (2) การสัมมนาและทำวิจัยกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตและ (3) การจัดสัมมนาเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับวิชากลุ่มวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาและกลุ่มวิชารัฐศาสตร์เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้นักศึกษาค้นพบแนวทางในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

2.2 การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของหลักสูตรตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

1) ออกแบบรายละเอียดของรายวิชา ในรายวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้กำหนดไว้ทั้งในเรื่อง CLOs กลวิธีการสอนและการประเมินผล

2) จัดการเรียนการสอนตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของรายวิชา

3) ประเมินผลการเรียนการสอนตามเกณฑ์การประเมิน (Assessment Rubric) ซึ่งจะถูกออกแบบให้เป็นเกณฑ์การประเมินที่สามารถวัดพัฒนาการของนักศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ได้

4) หลักสูตรร่วมกับคณะฯ จัดให้มีสัมมนาและ/หรือ ส่งเสริมให้อาจารย์ประจำหลักสูตรเผยแพร่ผลงานวิชาการในระดับชาติหรือนานาชาติ อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

2.3 การทวนสอบสัมฤทธิ์ผลของแผนพัฒนาคุณภาพบัณฑิต (C)

ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

1) ในทุกสิ้นปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ทวนสอบและดูแลกำกับติดตามนักศึกษาในหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนา PLOs คุณลักษณะตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565และคุณลักษณะพิเศษ

2) ประเมินคุณภาพของบัณฑิตโดยให้บรรลุตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

3) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประเมินผลการจัดสัมมนาและการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ประจำหลักสูตรทุกปีการศึกษา พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนเพื่อการพัฒนาในปีการศึกษาถัดไป

2.4 การนำผลการประเมินไปพัฒนาแผนการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของหลักสูตร (A)

ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร นำผลการทวนสอบนักศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมามาปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชา ในรายวิชาต่าง ๆ ในปีการศึกษาถัดมาให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่นักศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร นำจุดแข็งจุดอ่อนที่ค้นพบมาพัฒนาการจัดงานสัมมนาและการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยนำเอาผลการวิจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตรและความรู้ความสามารถของบัณฑิตในหลักสูตรมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาแผนงานด้านนี้ หากนักศึกษาในหลักสูตรสามารถบรรลุเกณฑ์คุณภาพที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ นักศึกษาเหล่านั้นจะเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับ (1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) (2) มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (3) คุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาในหลักสูตรและ (4) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3) ให้มีการสำรวจข้อมูลผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรและแสดงผลสัมฤทธิ์การบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

4) ให้มีการสำรวจภาวะการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ภายในระยะเวลา 1 ปีนับจากวันที่สำเร็จการศึกษา

5) ให้มีการสำรวจความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตเป็นประจำทุกปี และแจ้งผลการสำรวจให้กับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้รับทราบเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3. นักศึกษา

3.1 การวางแผนรับนักศึกษาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา (P)

1) กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและวิธีการรับนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรและเป็นไปตามคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรและเป็นไปตามระเบียบการรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) กำหนดจำนวนนักศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพของหลักสูตรในการพัฒนานักศึกษาเหล่านั้นให้บรรลุ PLOs ของหลักสูตรและงบประมาณในการบริหารหลักสูตร

3) ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินงานตามแผน กล่าวคือ จำนวนผู้สมัครไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้ปรับแผนงบประมาณการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาที่มีอยู่

3.2 การดำเนินงานดูแลนักศึกษาระหว่างการเรียนการสอน (D)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้กำหนดกระบวนการดูแลนักศึกษา ดังนี้

1) กระบวนการให้คำปรึกษาวิชาการและแนะแนว

(1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการให้แก่นักศึกษาทุกคน พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวทางต่าง ๆ ในการเรียน

(2) อาจารย์ที่ปรึกษาดังกล่าวจะต้องกำหนดชั่วโมงให้คำปรึกษา พร้อมจัดทำตารางการทำงานติดไว้หน้าห้องทำงานและเผยแพร่ในเว็บไซต์ของหลักสูตร

2) กระบวนการรักษานักศึกษาให้คงอยู่

(1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดให้มีการประชุมรายงานผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน ข้อร้องเรียนของนักศึกษาและปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาในหลักสูตร เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาทุกภาคการศึกษา

(2) อาจารย์ที่ปรึกษารายงานผลการให้คำปรึกษา สถานภาพ ปัญหาและข้อร้องเรียนของนักศึกษาที่รับผิดชอบ อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ รายงานพัฒนาการของนักศึกษาและปัญหาที่ค้นพบในระหว่างการจัดการเรียนการสอน

3) กระบวนการอุทธรณ์และร้องเรียนของนักศึกษา

(1) ในคาบแรกของการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนในทุกรายวิชาต้องชี้แจงรายละเอียดของรายวิชา ทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ของรายวิชา CLOs ที่นักศึกษาต้องบรรลุ กลวิธีการสอน วิธีการเก็บคะแนนและวิธีการประเมินผล ซึ่งต้องมีการแสดงเกณฑ์การประเมิน (Assessment Rubric) หรือเกณฑ์และเงื่อนไขการให้คะแนนที่ชัดเจน

(2) รายงานหรือการเก็บคะแนนระหว่างเรียนในรูปแบบอื่น ๆ จะต้องแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษารับทราบภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากนักศึกษาได้ส่งงาน เพื่อนักศึกษาจะได้นำผลการประเมินนั้นไปปรับปรุงงานในครั้งต่อ ๆ ไป

(3) ในการสอบกลางภาคและปลายภาค หากนักศึกษาไม่พอใจในผลการประเมิน นักศึกษาสามารถยื่นคำร้องขอดูกระดาษคำตอบในการสอบ คะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์ในแต่ละรายวิชาได้

3.3 การทวนสอบแผนการดูแลนักศึกษา (C)

1) กระบวนการทวนสอบผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์และแนวทางแก้ไข

(1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำผลการประเมินด้านต่าง ๆ ดังกล่าว มากำหนดแนวทางการแก้ไขและแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาถัดไป

(2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรชี้แจงแนวทางการแก้ไขและพัฒนาให้อาจารย์และนักศึกษารับทราบทุกภาคการศึกษา

2) กระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

(1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนดให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในระดับรายวิชาทุกภาคการศึกษา

(2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนดให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในระดับหลักสูตรก่อนจบการศึกษา

3) กระบวนการสำเร็จการศึกษา

(1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรทวนสอบสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาตามเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

(2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรทวนสอบสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาในเรื่อง การบรรลุ PLOs กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา 4 ด้านและคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาในหลักสูตร

(3) นักศึกษาดำเนินตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการสำเร็จการศึกษา

3.4 การนำผลการทวนสอบไปปรับปรุงแผนการดูแลนักศึกษา (A)

1) กระบวนการปรับปรุงแผนการรับนักศึกษาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา

(1) ในแต่ละปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะนำแผนการรับนักศึกษาและจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาจริงมาทบทวนเพื่อปรับแผนการรับนักศึกษาในปีการศึกษาถัดไป

(2) ในแต่ละปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะนำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาและผลการทวนสอบสัมฤทธิ์ผลในรายวิชาเหล่านั้นมาทบทวนเพื่อปรับแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในปีการศึกษาถัดไป

2) กระบวนการปรับปรุงแผนการให้คำปรึกษาและแนะแนว

ในแต่ละปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำรายงานผลการให้คำปรึกษาและแนะแนวของอาจารย์ที่ปรึกษาและข้อร้องเรียนของนักศึกษามาทบทวนเพื่อปรับแผนการให้คำปรึกษาและแนะแนวในปีการศึกษาถัดไป

3) กระบวนการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอน

ในแต่ละปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำรายงานผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ รายงานผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในแต่ละรายวิชา รายงานการประเมินผลการสอนของนักศึกษาและรายงานความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนมาทบทวนเพื่อปรับแผนการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป

4. อาจารย์

4.1 การวางแผนอัตรากำลังอาจารย์ (P)

(1) การแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้ประชุมร่วมกันและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร

(2) การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงและมีความเชี่ยวชาญพิเศษหรือมีวุฒิการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ว่าด้วยคุณสมบัติของอาจารย์พิเศษ

(3) มีการคัดเลือกอาจารย์ใหม่เพื่อมาเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย โดยอาจารย์ใหม่ดังกล่าวจะต้องมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และมีผลงานวิชาการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ว่าด้วยคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร

4.2 การพัฒนาอาจารย์ (D)

(1) กำหนดให้อาจารย์ในหลักสูตรทำวิจัยและผลิตผลงานวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565

(2) จัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยและผลิตผลงานวิชาการ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการสรรหาแหล่งเผยแพร่ผลงานวิชาการให้แก่อาจารย์ในหลักสูตร

(3) กระตุ้นและส่งเสริมให้อาจารย์ในหลักสูตรขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

(4) อาจารย์ในหลักสูตรเข้าร่วมการสัมมนาหรืออบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

4.3 การทวนสอบคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ (C)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดให้มีการประชุมทวนสอบคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อประเมินผลความก้าวหน้าทางวิชาการของอาจารย์ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา กำหนดแนวทางแก้ไขรวมทั้งสรรหาอาจารย์ใหม่ ๆ มาประจำหลักสูตร

4.4 การพัฒนาแผนอัตรากำลังและการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ (A)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำผลการทวนสอบคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญของอาจารย์มาเป็นข้อมูลในการปรับแผนอัตรากำลังและการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ได้ค้นพบ

5. หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน

5.1 การออกแบบหลักสูตรและวางระบบการจัดการเรียนการสอน (P)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้วางแผนและออกแบบปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้ทันสมัยและตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ ในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้นำหลักการจัดการศึกษาแบบ Outcomes Based Education (OBE) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 มาเป็นเกณฑ์หลักในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

5.2 การดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผน (D)

ในระหว่างการจัดการเรียนการสอน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควบคุม กำกับและติดตามการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผน ดังนี้

(1) จัดให้มีการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน อย่างน้อย 1 รายวิชา 1 ครั้งต่อภาคการศึกษา

(2) จัดให้มีการประชุมรายงานผลการจัดการเรียนการสอนทุกสิ้นภาคการศึกษา

5.3 การดำเนินการประเมินผลการเรียนการสอน (C)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรดำเนินการประเมินผลการเรียนการสอนทุกภาคการศึกษา ดังนี้

(1) อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาต่าง ๆ ต้องจัดส่งรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาภายใน 30 วันหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนให้แก่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(2) จัดให้มีการประชุมรายงานผลการจัดการเรียนการสอนทุกสิ้นภาคการศึกษา โดยนำเอารายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ในรายวิชาต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อทวนสอบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ

(3) จัดให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ทุกรายวิชา

5.4 การนำผลการประเมินไปปรับปรุงกลวิธีการสอน (A)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา ในรายวิชานั้น ๆ ในปีการศึกษาถัดไป

5.5 การประกันผลลัพธ์การเรียนรู้

หลักสูตรฯ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนและรู้ ด้วยการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนเองเป็นผู้ปฏิบัติและต้องเป็นเจ้าของการเรียนรู้นั้น ๆ ด้วยตนเองหรือมีพันธะผูกพัน (Engagement) โดยพัฒนาผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

(1) นักศึกษาสามารถทำ/ปฏิบัติ จนเกิดการเรียนรู้ สร้างการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในตัวทำให้สามารถทำและ/หรือคิด อะไรบางอย่างที่ไม่เคยคิด หรือทำได้มาก่อน

(2) นักศึกษาสามารถพัฒนาการทางปัญญา (พุทธิปัญญา) ผ่านกระบวนการการคิด ฝึกฝนตนเองเพื่อพัฒนาทักษะ (Skills) และ/หรือเจตคติ/อารมณ์ (Affective) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ/หรือการปฏิบัติ

(3) นักศึกษาสะสมความสามารถ (Competence) จากการสะสมจากการเรียนรู้

(4) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทางอ้อมจากหลักฐานเชิงประจักษ์เป็น "ความสามารถ" ของนักศึกษาที่มีพัฒนาการสะสมจากการเรียนรู้ที่เรียกเป็นที่ว่า "ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)"

6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

6.1 มีระบบการดำเนินงานของหลักสูตร ภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัย ในการจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ทั้งทางด้านกายภาพ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกหรือทรัพยากรที่สนับสนุนต่อการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผลักดันให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

6.2 มีการปรับปรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยนำเอาผลการสำรวจความพึงพอใจและความต้องการของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

7. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม

7.1 การประเมินหลักสูตร โดยนักศึกษาปัจจุบันและอาจารย์ เพื่อนำข้อมูลมาทบทวนและปรับปรุงการจัดการแผนการเรียน การจัดการเรียนการสอนและเนื้อหารายวิชาที่อาจซ้ำซ้อน ไม่ทันสมัย ยาก/ง่าย เป็นต้น

7.2 การประเมินหลักสูตรโดยศิษย์เก่า เพื่อติดตามผลการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรไปใช้ในการทำงาน

7.3 การประเมินผลโดยผู้ใช้บัณฑิต เพื่อสำรวจความพึงพอใจ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บัณฑิต เกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรนี้

หมวดที่ 9 ระบบและกลไกของการพัฒนาหลักสูตร

1. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม

1.1. ผลการดำเนินงานของหลักสูตรที่ผ่านมา

จากผลการดำเนินงานของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ซึ่งเป็นสถาบันเฉพาะทางที่เน้นระดับปริญญาตรี ได้คะแนนการประเมินตนเอง 3.75 มีระดับคุณภาพดี โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงานทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ในองค์ประกอบที่ 1 นี้ คือ ผ่าน (หลักสูตรได้มาตรฐาน)

องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน การผลิตบัณฑิตหรือการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาและอาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด บัณฑิตระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผลการประเมินตนเองในองค์ประกอบที่ 2 นี้เท่ากับ 3.38 มีระดับคุณภาพดี

องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน นักศึกษา ระบบการประกันคุณภาพนักศึกษา ต้องให้ความสำคัญกับการรับหรือคัดเลือกนักศึกษาและการส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความพร้อมทางการเรียน เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินตนเองในองค์ประกอบที่ 3 นี้เท่ากับ 3.33 มีระดับคุณภาพดี

องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการบริหารและพัฒนาอาจารย์ คุณภาพอาจารย์และผลลัพธ์ที่เกิดกับอาจารย์ ผลการประเมินตนเองในองค์ประกอบที่ 4 นี้เท่ากับ 3.97 มีระดับคุณภาพดี

องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการกำกับการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องผลการประเมินตนเองในองค์ประกอบที่ 5 นี้เท่ากับ 4.00 มีระดับคุณภาพดี

องค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการประเมินตนเองในองค์ประกอบที่ 6 นี้เท่ากับ 4.00 มีระดับคุณภาพดี

1.2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่อง “การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยใช้แนวคิด BALANCE SCORECARD (BSC.)” พบว่า

1.2.1 นักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรและบัณฑิตใหม่

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยใช้แนวคิด BALANCE SCORECARD (BSC) สำหรับนักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร บัณฑิตใหม่และศิษย์เก่า จำนวน 145 ชุด มีดังนี้

ที่	ประเด็นคำถาม	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1.	ประเด็นเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2563)	4.05	0.63	มาก
2.	ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.18	0.68	มาก
3.	ประเด็นเกี่ยวกับด้านองค์ความรู้ในศาสตร์ที่ศึกษา (รัฐศาสตร์)	4.50	0.59	มากที่สุด
4.	ประเด็นเกี่ยวกับด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพและประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	4.54	0.52	มากที่สุด
รวม		**4.32**	**0.61**	**มาก**

1.2.2 ผู้ใช้บัณฑิตหรือสถานประกอบการ

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยใช้แนวคิด Balance Scorecard (BSC) (สำหรับผู้ใช้บัณฑิตหรือสถานประกอบการ) จำนวน 100 ชุด ประเด็นเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2563) มีดังนี้

ที่	ประเด็นคำถาม	$\bar{x}$	S.D	ระดับ

1.	ด้านคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิตใหม่หรือลูกจ้าง	4.64	0.41	มากที่สุด
2.	ด้านความรู้ ความสามารถของบัณฑิตใหม่หรือลูกจ้าง	4.66	0.43	มากที่สุด
3.	ด้านทักษะทางปัญญาของบัณฑิตใหม่หรือลูกจ้าง	4.60	0.44	มากที่สุด
4.	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบของบัณฑิตใหม่หรือลูกจ้าง	4.47	0.55	มาก
5	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบัณฑิตใหม่หรือลูกจ้าง	4.44	0.60	มาก
รวม		**4.56**	**0.49**	**มากที่สุด**

2. ระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้นำเอากระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การออกแบบหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ การพัฒนาอาจารย์ การรับนักศึกษา การติดตามและประเมินผลและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านการบริหารจัดการกระบวนการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพด้วยการวางแผนคุณภาพ (Quality Planning) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ (Quality Improvement) เพื่อให้การดำเนินงานของหลักสูตรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และการประเมินจากนักศึกษา บัณฑิต ศิษย์เก่า ผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต ข้อมูลจากผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ หรือผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาใช้วิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การวางแผน ปรับปรุง หรือพัฒนาการดำเนินงานของหลักสูตรในภาคการศึกษาและปีการศึกษาถัดไป รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในไม่เกินทุก 5 ปี โดยระบบและกลไกที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงในภาพประกอบ

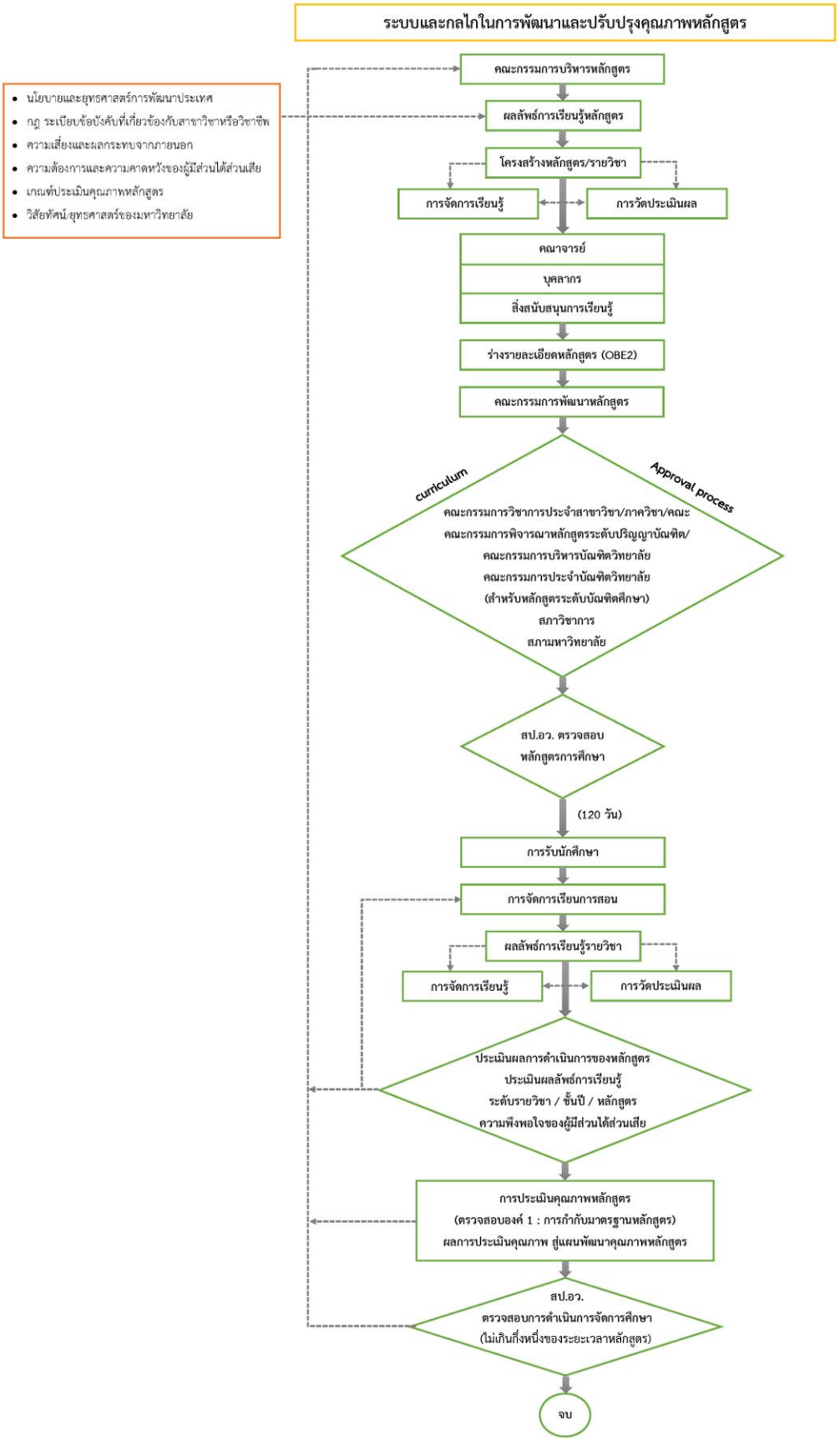
ระบบและกลไกในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาหรือวิชาชีพ
ความเสี่ยงและผลกระทบจากภายนอก
ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
เกณฑ์ประเมินคุณภาพหลักสูตร
วิสัยทัศน์/ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
คณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตร
โครงสร้างหลักสูตร/รายวิชา
การจัดการเรียนรู้
การวัดประเมินผล
คณาจารย์
บุคลากร
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้
ร่างรายละเอียดหลักสูตร (OBE2)
คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร
curriculum
Approval process
คณะกรรมการวิชาการประจำสาขาวิชา/ภาควิชา/คณะ
คณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต/
คณะกรรมการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย
คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย
(สำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา)
สภาวิชาการ
สภามหาวิทยาลัย
สป.อว. ตรวจสอบ
หลักสูตรการศึกษา
(120 วัน)
การรับนักศึกษา
การจัดการเรียนการสอน
ผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา
การจัดการเรียนรู้
การวัดประเมินผล
ประเมินผลการดำเนินการของหลักสูตร
ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้
ระดับรายวิชา / ชั้นปี / หลักสูตร
ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
การประเมินคุณภาพหลักสูตร
(ตรวจสอบองค์ 1 : การกำกับมาตรฐานหลักสูตร)
ผลการประเมินคุณภาพ สู่แผนพัฒนาคุณภาพหลักสูตร
สป.อว.
ตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา
(ไม่เกินกึ่งหนึ่งของระยะเวลาหลักสูตร)
จบ

2.1 แผนการบริหารคุณภาพ

หลักสูตรออกแบบการบริหารคุณภาพ เพื่อให้มีการประกันคุณภาพเชิงผลลัพธ์และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกกระบวนการจัดการศึกษา โดยมีการดำเนินการแต่ละด้านดังนี้

1) การวางแผนคุณภาพ

หลักสูตรมีการกำหนดกลุ่มและสำรวจความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยนำความต้องการดังกล่าวมากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้และตัววัดผลลัพธ์ ตลอดจนมีการออกแบบหลักสูตรและกระบวนการที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความมั่นใจว่าหลักสูตรจะสามารถดำเนินการได้ตามจุดประสงค์คุณภาพที่กำหนดไว้และสร้างความพึงพอใจต่อผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ

2) การรักษาคุณภาพ

หลักสูตรมีการกำหนดวิธีการในการประเมินความรู้และทักษะของบุคคล ตลอดจนความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้จะได้มีการดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามที่กำหนดไว้ก่อนการดำเนินการและในกรณีที่พบว่าอาจจะมีความเสี่ยง หรือความรู้และทักษะของบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ มีการแก้ไขเพื่อการป้องกันปัญหาในการดำเนินการ

3) การควบคุมคุณภาพ

หลักสูตรมีการกำหนดแผนการควบคุม จุดควบคุมและจุดตรวจสอบ ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อทำให้มั่นใจว่ามีการตรวจสอบและติดตามกระบวนการเพื่อการบ่งชี้ความผิดปกติของกระบวนการและการปรับแก้ ให้กระบวนการได้มีการดำเนินการเป็นไปตามที่ได้รับการวางแผนไว้

4) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

หลักสูตรมีการกำหนดวิธีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ตลอดจนความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่องเพื่อการกำหนดปัญหาความบกพร่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารคุณภาพเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลง ให้กระบวนการดังกล่าวมีความสามารถในการบรรลุต่อความต้องการเพื่อการลดและกำจัดความบกพร่องที่เกิดขึ้น สำหรับการลดความไม่พึงพอใจ ตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย

2.2 การวางแผนคุณภาพ (Quality Planning) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการหลักสูตร

กระบวนการ	การวางแผนคุณภาพ	ความเสี่ยง/การบริหารความเสี่ยง	จุดควบคุมคุณภาพ
1. กระบวนการออกแบบหลักสูตรและสาระรายวิชาในหลักสูตร	1. การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. วิธีการได้มาของความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3. การวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4. การกำหนด PLOs 5. การออกแบบหลักสูตรด้วยวิธี BCD 6. Curriculum mapping 7. การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและแผนการศึกษา 8. การออกแบบ CLOs	1. การพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว/ปรับรูปแบบการเรียนการสอนการค้นคว้าให้มีความทันสมัย 2. ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป/จัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจมากขึ้น	1. พิจารณา SHs ได้ครอบคลุม 2. วิธีการได้มาของความต้องการแต่ละกลุ่ม SHs เหมาะสม 3. PLOs สะท้อนความต้องการของ Key SHs 4. PLOs ครอบคลุม TQF ทั้ง 4 ด้าน 5. ความสอดคล้องของรายวิชาและสาระรายวิชากับ PLOs 6. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดและการประเมินผลกับผลลัพธ์การเรียนรู้ 7. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชาที่สอดคล้องกับ PLOs ที่รายวิชารับผิดชอบ 8. ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของ Bloom’s taxonomy

กระบวนการ	การวางแผนคุณภาพ	ความเสี่ยง/การบริหารความเสี่ยง	จุดควบคุมคุณภาพ
2. การวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้	1. จัดทำอัตรากำลังของอาจารย์ผู้สอนโดยการรับอาจารย์ใหม่ตามความเชี่ยวชาญที่ตรงกับรายวิชาในหลักสูตร 2. มีระบบการกำหนดผู้สอนตามความเชี่ยวชาญและประสบการณ์วิจัย 3. มีการพัฒนาอาจารย์ใหม่ 4. วางระบบติดตามกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ LOs และ SHs 5. ประเมินการพัฒนาทักษะของนักศึกษาในหลักสูตรโดยอิงตาม PLOs 6. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ LOs และ SHs	1. ผู้สอนเกษียณอายุ หรือเสียชีวิต ทำให้ในระหว่างรอการจัดสรรตำแหน่ง มีจำนวนผู้สอนลดลง 2. จำนวนนักศึกษาจากภายนอกหลักสูตรที่เพิ่มมากขึ้น	1. อาจารย์ประจำหลักสูตรที่เพียงพอและมีความเชี่ยวชาญตรงกับความต้องการของหลักสูตร 2. Couse Syllabus มี CLOs ที่สอดคล้องกับ PLOs 3. ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นไปตาม YLOs และ PLOs 4. นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามเวลาที่หลักสูตรกำหนด 5. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต
3. การประเมินผู้เรียน	1. มีระบบการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับรายวิชาที่สอดคล้องกับ CLOs 2. มีระบบการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับหลักสูตรตาม PLOs และตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษา 4 ด้าน 3. การทวนสอบรายวิชาทุกภาคเรียน	1. การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ ในโลกที่ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน 2. ข้อจำกัดของผู้เรียนที่หลักสูตรยังให้ความช่วยเหลือได้ มีครอบคลุม	1. การติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี 2. ผลการทวนสอบการสัมฤทธิ์ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา 3. ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนและ SHs ต่อหลักสูตร

กระบวนการ	การวางแผนคุณภาพ	ความเสี่ยง/การบริหารความเสี่ยง	จุดควบคุมคุณภาพ
	4. การสอบถามบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต 5. การนำผลการประเมินเข้าที่ประชุมเพื่อปรับปรุงการประเมิน ผู้เรียนที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้และความต้องการของ SHs		
4. กระบวนการรับบริหารและพัฒนาอาจารย์	1. ประเมินอัตรากำลังต่อรายวิชาที่สอนในแต่ละสาขา 2. กระบวนการรับอาจารย์ใหม่ โดยผ่านกรรมการที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร 3. มีการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่และมีระบบอาจารย์พี่เลี้ยง	1. อาจารย์ใหม่ต้องเริ่มต้นปฏิบัติงานในหลายด้านทั้งด้านการสอน งานวิจัย บริการวิชาการ จึงอาจส่งผลต่อการเรียนการสอนและการขอตำแหน่งทางวิชาการ	1. แผนการรับอาจารย์ใหม่ 2. แผนการพัฒนาอาจารย์
5. กระบวนการรับนักศึกษา	1. ระบบการรับสมัคร	1. นักศึกษาใหม่มีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกัน/มีการอบรมปรับพื้นฐานก่อนเข้าเรียน	1. เกณฑ์การรับนักศึกษา 2. คุณภาพและจำนวนนักศึกษาแรกเข้า 3. การสำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด
6. กระบวนการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา	1. ส่งเสริมทักษะที่เป็นที่ต้องการของ SHs	1. งบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีแนวโน้มปรับลดลง ทำให้ต้องปรับลดกิจกรรมที่มีความล้าสมัยออกไป	1. เป้าหมายของกิจกรรมตอบโจทย์ SHs 2. ผลประเมินความพึงพอใจ

กระบวนการ	การวางแผนคุณภาพ	ความเสี่ยง/การบริหารความเสี่ยง	จุดควบคุมคุณภาพ
7. กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้	1. สำรวจความเพียงพอและพร้อมใช้ของสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2. จัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 3. การประเมินความพึงพอใจต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 4. นำผลประเมินที่ได้มาปรับปรุง จัดสรรทรัพยากรให้นักศึกษา	1. งบประมาณในการจัดการมีแนวโน้มปรับลดลง	1. ผลสำรวจความต้องการ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2. ผลประเมินความพึงพอใจต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

3. วิธีการจัดการข้อร้องเรียนและการอุทธรณ์

หลักสูตรมีกระบวนการจัดการข้อร้องเรียน โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรทำหน้าที่เป็นกรรมการจัดการข้อร้องเรียน ซึ่งมีช่องทางการรับแจ้งข้อร้องเรียนผ่าน e-mail, Line หรือ Facebook ของประธานหลักสูตรหรือบันทึกข้อความ เป็นต้น โดยมีการดำเนินการดังนี้

- รับข้อร้องเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ
- พิจารณาข้อร้องเรียนว่าหลักสูตรสามารถแก้ไขได้หรือไม่
- ในกรณีที่หลักสูตรสามารถแก้ไขได้ให้แจ้งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการแก้ไข แล้วแจ้งผลการแก้ไขให้ผู้ร้องเรียนทราบ
- ในกรณีที่หลักสูตรไม่มีอำนาจในการแก้ไข หลักสูตรประสานกับผู้บริหารระดับคณะหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้พิจารณาแก้ไข แล้วแจ้งผลการแก้ไขให้ผู้ร้องเรียนทราบ

4. การนำข้อมูลการประเมินผลการจัดการศึกษามาใช้ในการทบทวน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของหลักสูตรการศึกษาที่ผ่านมา ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต ศิษย์เก่า ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร นำข้อมูลการประเมินผลการจัดการศึกษาดังกล่าว มาใช้ในการทบทวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ (Quality Improvement) ของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดและผู้ใช้บัณฑิตมั่นใจว่าจะได้บุคลากรที่มีความสามารถตรงตามความต้องการและความคาดหวัง

5. วิธีการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลหลักสูตรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ

หลักสูตรมีความพร้อมในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลหลักสูตรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบผ่านช่องทาง ดังนี้

5.1 เว็บไซต์มหาวิทยาลัย

5.2 เอกสารรายงานการประชุม หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

5.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

5.4 เอกสารประชาสัมพันธ์

5.5 สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊กแฟนเพจของคณะสังคมศาสตร์และของหลักสูตร หรือกลุ่มไลน์

6. การบริหารความเสี่ยงในการจัดการหลักสูตร

การบริหารความเสี่ยงในการจัดการหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) กำหนดเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม (Objective Establishment)

6.2 การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) โดยให้พิจารณาถึงปัจจัยเสี่ยง ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง

6.3 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ประกอบด้วย 2 กระบวนการหลัก ได้แก่

6.3.1 การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง

6.32 การจัดลำดับความสำคัญ (ความรุนแรง) ของความเสี่ยง

6.4 การจัดการความเสี่ยง (Risk Treatment) ประกอบด้วย 2 กระบวนการหลัก ได้แก่

6.4.1 กำหนดความรับผิดชอบในการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Owner)

6.4.1 กำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยง (Risk Owner)

6.5 การติดตามผลและทบทวน (Monitoring & Review)

7. กลไกในการติดตามและการนำผลไปใช้ในการพัฒนา

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูล (1) ผลการประเมินหลักสูตรรายปี (2) ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของหลักสูตร (3) ผลการประเมินผู้ใช้บัณฑิต (4) ผลการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต (5) เกรดเฉลี่ยรวมตลอดหลักสูตรของบัณฑิต จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลเพื่อทราบในคณะกรรมการบริหารคณะและการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะ	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง PLOs และกระบวนการที่จะช่วยให้บรรลุ PLOs ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ข้อเสนอแนะถึงกระบวนการในหลักสูตรที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
		ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะ ฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนา PLOs ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้แต่ละภาควิชารับไปปฏิบัติต่อไป
โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างหลักสูตรระบุไว้ใน มคอ.2 อย่างละเอียด โดยพิจารณาความทันสมัยของหลักสูตร ดูความสอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของประเทศ ทุกรายวิชามีความเชื่อมโยงที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวนรายวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสม สะท้อนความเป็นสหวิทยาการ มีการจัดเรียงรายวิชาอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังมีการปรับปรุงเนื้อหาการสอนอย่างต่อเนื่อง ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาปัจจุบัน	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ข้อเสนอแนะถึงโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายว่าหลักสูตรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ข้อเสนอแนะถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและ

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
	Mindset) ได้อย่างไรและเพื่อแสดงให้เห็นถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ทำให้มั่นใจได้อย่างไรว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้กับโลกของการทำงานจริงได้และตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสอดคล้องกับ PLOs และ CLOs ของหลักสูตร	การเรียนรู้ ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
การประเมินผลผู้เรียน (Student Assessment)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์การประเมินผลผู้เรียนว่ามีวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ PLOs และมีวิธีการวัด เครื่องมือวัดและเกณฑ์การวัดที่สอดคล้องกับ PLOs ตามหลักการ Constructive Alignment หรือไม่	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง การประเมินผลผู้เรียน ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยอาจารย์ประจำรายวิชาให้ข้อเสนอแนะถึงการประเมินผลผู้เรียนที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการประเมินผลผู้เรียน ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงการประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
กระบวนการเกี่ยวกับผู้ที่สนใจจะเข้ามาเป็น	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์กระบวนการเกี่ยวกับผู้ที่สนใจจะเข้ามาเป็น	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการ

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
นักศึกษา (Prospective Students)	นักศึกษา โดยพิจารณาจากผลการสำรวจข้อมูลในการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	ปรับปรุง กระบวนการเกี่ยวกับผู้ที่สนใจจะเข้ามาเป็นนักศึกษา ผ่าน (1) การสำรวจข้อมูลการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงกระบวนการประชาสัมพันธ์หลักสูตร (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ
ระบบสนับสนุนนักศึกษา (Student Support)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์กระบวนการรับเข้าศึกษาและการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาก่อนเข้าศึกษาและในระยะเริ่มต้นของการศึกษา การควบคุมดูแลและการกำกับติดตามความก้าวหน้าในการศึกษา การวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวในการสนับสนุนนักศึกษา การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และทักษะการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา รวมไปถึงการจัดกิจกรรมเพื่อประกวดผลงานนักศึกษา ความพึงพอใจและผลการจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา เป็นต้น	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง ระบบสนับสนุนนักศึกษา ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ข้อเสนอแนะถึงระบบสนับสนุนนักศึกษา ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะ ฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาระบบสนับสนุนนักศึกษา ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงระบบสนับสนุนนักศึกษา เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์กระบวนการสรรหาและคัดเลือก บริหารจัดการ วัดและประเมินผล รวมทั้งแนวทาง	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาอาจารย์และ

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
(Academic and Support Staff)	การพัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ในหลักสูตรทั้งคนใหม่และคนที่มีอยู่เดิม เพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของหลักสูตรและมั่นใจได้ว่าหลักสูตรจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตาม PLOs ที่ตั้งไว้ได้	เจ้าหน้าที่ในหลักสูตร โดยพิจารณาเกี่ยวกับ - แนวทางการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์และเจ้าหน้าที่ - แนวทางการเตรียมการสำหรับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ใหม่ การปฐมนิเทศและ/หรือ การแนะนำอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ใหม่และอาจารย์พิเศษ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าอาจารย์และเจ้าหน้าที่เข้าใจถึงหลักสูตรและบทบาทของรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนในหลักสูตรและรายวิชาที่ตนรับผิดชอบสอนหรือช่วยสนับสนุนการสอน - แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทั้งใหม่และที่มีอยู่เดิม - การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยสรุปและรายงานข้อมูลต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยต่อไป
สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ (Academic Environment)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ประสบการณ์ให้มากที่สุด	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ข้อเสนอแนะถึงสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะ ฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการ

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
		ปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน (Resources, Facilities, and Infrastructure)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์สิ่งสนับสนุนการสอนและการให้บริการของหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ PLOs ตามที่ตั้งไว้ ประเมินความเพียงพอและความพร้อมของสิ่งสนับสนุนการสอนและการให้บริการผู้เรียน อันจะช่วยส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ตั้งไว้ เช่น มีจำนวนที่เพียงพอหรือสัดส่วนที่เหมาะสมต่อผู้เรียน การเข้าถึงบริการต่าง ๆอย่างทั่วถึง การให้บริการที่ดี สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การให้ทุนสนับสนุน เป็นต้น แผนการบริหารจัดการสิ่งสนับสนุนการสอนและการให้บริการของหลักสูตร เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนนั้นมีความพร้อมและเพียงพอต่อผู้เรียนอยู่เสมอ	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ข้อเสนอแนะถึงทรัพยากร สิ่งสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะ ฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาทรัพยากร สิ่งสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงทรัพยากร สิ่งสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
ผลผลิตของหลักสูตร (Output)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์คุณสมบัติของบัณฑิต โดยพิจารณาจากบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจวิชาการทางรัฐศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ของนักรัฐศาสตร์ มีทักษะของนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล สามารถพัฒนางาน พัฒนาอาชีพหรือ	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง ผลผลิตของหลักสูตร ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ให้ข้อเสนอแนะถึงผลผลิตของหลักสูตร

ประเด็น	กระบวนการติดตาม การดำเนินงาน (Check)	กระบวนการปรับปรุงพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (Act)
	วิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล ผ่านการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร	ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาผลผลิตของหลักสูตร ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงผลผลิตของหลักสูตร เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป
ผลลัพธ์และความสำเร็จ (Outcome and Achievement)	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้เหมาะสมกับระดับการศึกษา ได้แก่ (1) ความรู้ (Cognitive domain) : ความรู้เชิงทฤษฎีและหลักการพื้นฐาน (ระดับปริญญาตรี) (2) ทักษะ : ปฏิบัติติได้ (ระดับปริญญาตรี) (3) จริยธรรม: มีจริยธรรม (ระดับปริญญาตรี) (4) ลักษณะบุคคล : มีลักษณะบุคคลที่ชัดเจน (ระดับปริญญาตรี)	นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากส่วนแรก (ด้านซ้าย) มาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุง ผลลัพธ์และความสำเร็จ ผ่าน (1) กิจกรรม student engagement โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ให้ข้อเสนอแนะถึงผลลัพธ์และความสำเร็จ ที่ต้องปรับปรุงพัฒนา (2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้ข้อเสนอแนะในมุมมองของอาจารย์และภาควิชา (3) คณะกรรมการบริหารส่วนงานให้ข้อเสนอแนะในมุมมองระดับคณะ จากนั้นในการสัมมนาอาจารย์ทั้งคณะฝ่ายวิชาการสรุปประเด็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาผลลัพธ์และความสำเร็จ ให้อาจารย์ทั้งคณะวิพากษ์และร่วมกันกำหนดแผนการปรับปรุงผลลัพธ์และความสำเร็จ เพื่อให้แต่ละหลักสูตรรับไปปฏิบัติต่อไป

8. การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข กรณีที่ผู้เรียนไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนด

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ได้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ระดับรายวิชาและระดับชั้นปี เพื่อใช้ในการติดตามพัฒนาการของนักศึกษาในแต่ละรายวิชาและระดับชั้นปี เพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาจะบรรลุผลการเรียนรู้ที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ในกรณีที่นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด หลักสูตรมีแนวทาง ดังนี้

(1) จัดสอนเสริมให้แก่นักศึกษาที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้ต่ำกว่าที่หลักสูตรกำหนด

(2) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนของนักศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เอกสารเปรียบเทียบหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรปรับปรุงใหม่

1. หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง Bachelor of Political Science Program in Government	หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ Bachelor of Political Science Program in Political Science	เพื่อให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2565
ชื่อปริญญา รัฐศาสตรบัณฑิต (การปกครอง) Bachelor of Political Science (Government) **ชื่อย่อ** ร.บ. (การปกครอง) B.Pol.Sc. (Government)	**ชื่อปริญญา** รัฐศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) Bachelor of Political Science (Political Science) **ชื่อย่อ** ร.บ. (รัฐศาสตร์) B.Pol.Sc. (Political Science)	เพื่อให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2565
2. โครงสร้างหลักสูตร		
หมวดศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต	**หมวดศึกษาทั่วไป 24 หน่วยกิต**	**เหตุผล**
1) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 6 หน่วยกิต 2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 6 หน่วยกิต 3) กลุ่มวิชาภาษา 12 หน่วยกิต 4) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ 6 หน่วยกิต	1. รายวิชาพื้นฐาน บังคับเรียน ไม่นับหน่วยกิต 2 รายวิชา 2. รายวิชาบังคับเรียน 8 รายวิชา จำนวน 24 หน่วยกิต	- ยกเลิกกลุ่มวิชา - ปรับปรุงตามหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
		(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566)
หมวดวิชาเฉพาะ 137 หน่วยกิต	**หมวดวิชาเฉพาะ 134 หน่วยกิต**	**ลดหน่วยกิต**
1) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต 1.1) รายวิชาบังคับเรียน 24 หน่วยกิต 1.2) รายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต	1) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต 1.1) รายวิชาบังคับเรียน 12 หน่วยกิต 1.2) รายวิชาเลือกเรียน 18 หน่วยกิต	**คงเดิม**
2) กลุ่มวิชารัฐศาสตร์ 71 หน่วยกิต 2.1) รายวิชาบังคับเรียน 54 หน่วยกิต 2.2) รายวิชาเลือกเรียน 9 หน่วยกิต 2.3) รายวิชาการฝึกภาคสนาม 8 หน่วยกิต	2) กลุ่มวิชารัฐศาสตร์ 74 หน่วยกิต 2.1) รายวิชาบังคับเรียน 60 หน่วยกิต 2.2) รายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต 2.3) รายวิชาการฝึกภาคสนาม 8 หน่วยกิต	ลดหน่วยกิต
หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต	**หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต**	**คงเดิม**
ตลอดหลักสูตร 137 หน่วยกิต	**ตลอดหลักสูตร 134 หน่วยกิต**	**ปรับปรุงตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565**
3. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป		
	รายวิชาพื้นฐาน บังคับเรียน ไม่นับหน่วยกิต 2 รายวิชา	**เพิ่มรายวิชาไม่นับหน่วยกิต**
	GE0001 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชา
	GE0002 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชา
1) รายวิชาในกลุ่มสังคมศาสตร์ 6 หน่วยกิต		**ยกเลิกกลุ่มวิชา**
รายวิชาบังคับเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
GE1001 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 (3-0-6)	GE1005 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
รายวิชาเลือกเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**
GE1002 พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1003 กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1004 สิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรมและหลักธรรมาภิบาล 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1005 พระปริตร พระเครื่องและโหราศาสตร์ไทย 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1006 พระพุทธศาสนากับจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1007 ไทยศึกษากับพหุวัฒนธรรม 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1008 ความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย 3 (3-0-6)	GE1001 วิถี มมร. สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - ปรับเป็นรายวิชาบังคับเรียน
GE1009 อนาคตสังคมไทยและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE1010 การเมืองการปกครองไทย 3 (3-0-6)		ยกเลิก
2) รายวิชาในกลุ่มมนุษยศาสตร์		**ยกเลิกกลุ่มวิชา**

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
6 หน่วยกิต		
รายวิชาบังคับเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**
GE2001 แนวคิดทางปรัชญาและวิทยาศาสตร์ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
รายวิชาเลือกเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**
GE2002 การคิดเชิงเหตุผลและการแก้ปัญหา 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE2003 มนุษย์กับอารยธรรมและศาสนา 3 (3-0-6)	GE1002 มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - ปรับเป็นรายวิชาบังคับเรียน
GE2004 ชีวิต ความสุข ความตาย 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE2005 ความเป็นผู้นำและการจัดการ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE2006 จิตวิทยากับชีวิตสมัยใหม่ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE2007 การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อสุภาพและสังคม 3 (3-0-6)		ยกเลิก
3) กลุ่มวิชาภาษา 12 หน่วยกิต		**ยกเลิกกลุ่มวิชา**
รายวิชาบังคับเรียน 9 หน่วยกิต		**ยกเลิก**
GE3001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3 (3-0-6)	GE1003 ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
GE3002 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	GE1004 ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะ	- แก้ไขรหัสรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
3 (3-0-6)	การสื่อสาร 3 (2-2-5)	- แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
GE3003 ทักษะการพูดการฟังภาษาอังกฤษ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
รายวิชาเลือกเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**
GE3004 ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการศึกษา 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE3005 ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE3006 ภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมประกอบอาชีพ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE3007 ภาษาจีนพื้นฐาน 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE3008 ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มประเทศอาเซียน 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE3009 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE3010 การเขียนรายงานการปฏิบัติงาน 3 (3-0-6)		ยกเลิก
4) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ 6 หน่วยกิต		**ยกเลิกกลุ่มวิชา**
รายวิชาบังคับเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**
GE4001 สถิติเพื่อการวิจัยและการเรียนรู้ 3 (3-0-6)	GE1006 วิจัยและนวัตกรรม 3 (2-2-5)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
รายวิชาเลือกเรียน 3 หน่วยกิต		**ยกเลิก**

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
GE4002 คณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิด 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE4003 พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE4004 ปัญญาประดิษฐ์ 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE4005 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE4006 วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต 3 (3-0-6)		ยกเลิก
GE4007 การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำหรับงานยุคดิจิทัล 3 (3-0-6)	GE1007 ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 3 (2-2-5)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - ปรับเป็นรายวิชาบังคับเรียน
	GE1008 ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชาตามกฎกระทรวงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565
4. หมวดวิชาเฉพาะ		
กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต	**ก. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา - รายวิชาบังคับเรียน 12 หน่วยกิต**	**ปรับปรุงรายวิชาให้สอดคล้องกัน**

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
	- รายวิชาเลือกเรียน 18 หน่วยกิต รวม 30 หน่วยกิต	**ทุกหลักสูตรในระดับปริญญาตรี**
รายวิชาบังคับเรียน 24 หน่วยกิต	**รายวิชาบังคับเรียน 12 หน่วยกิต**	**ลดหน่วยกิต**
BU5001 ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	BU5001 ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	- แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา 1 3 (3-0-6)	BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา 3 (3-0-6)	- แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5003 พระไตรปิฎกศึกษา 2 3 (3-0-6)		ปรับปรุงและบูรณาการเป็นรายวิชาพระไตรปิฎกศึกษา
BU5004 พระไตรปิฎกศึกษา 3 3 (3-0-6)		ปรับปรุงและบูรณาการเป็นรายวิชาพระไตรปิฎกศึกษา
BU5005 พุทธวิถีไทย 3 (3-0-6)		ปรับปรุง เป็น รายวิชาพระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย
BU5006 ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	BU5003 ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5007 ภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)		ปรับปรุง เป็นรายวิชาภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา
BU5008 การปฏิบัติกรรมฐาน 3 (3-0-6)	BU5004 ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน 3 (2-2-5)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
รายวิชาเลือกเรียน **คณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี จำนวน 6 หน่วยกิต** **คณะอื่น ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 18 หน่วยกิต**	**รายวิชาเลือกเรียน** **คณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี จำนวน 6 หน่วยกิต** **คณะอื่น ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 18 หน่วยกิต**	**คงเดิม**
BU5009 พระพุทธศาสนามหายาน 3 (3-0-6)		ปรับปรุง เป็นรายวิชาศาสนศึกษา
BU5010 ศาสนศึกษา 3 (3-0-6)	BU5006 ศาสนศึกษา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5011 ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	BU5005 ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5012 วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย 3 (3-0-6)	BU5010 งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5013 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)		ปรับปรุง เป็นรายวิชาดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา
BU5014 พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3 (3-0-6)	BU5007 นวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
BU5015 พระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ 3 (3-0-6)		ปรับปรุง เป็นรายวิชานวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม
BU5016 พระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืน 3 (3-0-6)		ปรับปรุง เป็นรายวิชานวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม
BU5017 พระพุทธศาสนาในสังคมไทยร่วมสมัย 3 (3-0-6)	BU5009 พระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
BU5018 การบริหารกิจการพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	BU5011 ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
	BU5008 พิธีการในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชา
	BU5012 สุขภาวะในพระไตรปิฎก 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชา
กลุ่มวิชาเอกการปกครอง 71 หน่วยกิต	**กลุ่มวิชารัฐศาสตร์ 74 หน่วยกิต**	**เพิ่มหน่วยกิต**
รายวิชาบังคับเรียน 54 หน่วยกิต	**รายวิชาบังคับเรียน 60 หน่วยกิต**	**เพิ่มหน่วยกิต**
SO2115 ปรัชญาการเมือง 3 (3-0-6)	SO2101 ปรัชญาการเมือง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2101 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)	SO2102 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2113 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ 3 (3-0-6)	SO2103 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
		- แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2116 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)	SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2102 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย 3 (3-0-6)	SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2103 การปกครองคณะสงฆ์ไทย 3 (3-0-6)	SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2104 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง 3 (3-0-6)	SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2105 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)	SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2108 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง 3 (3-0-6)	SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2119 การเมืองการปกครองไทยสมัยใหม่ 3 (3-0-6)	SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2118 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ 3 (3-0-6)	SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
SO2134 การสื่อสารทางการเมือง 3 (3-0-6)	SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2114 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)	SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2112 กฎหมายปกครอง 3 (3-0-6)	SO2114 กฎหมายปกครอง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2109 กฎหมายลักษณะพยาน 3 (3-0-6)	SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2110 กฎหมายอาญา 3 (3-0-6)	SO2116 กฎหมายอาญา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2111 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3 (3-0-6)	SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2107 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)	SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2135 การเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)	SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2106 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-6)	SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
SO2107 แนวคิด ทฤษฎีและวาทกรรมทางการเมือง 3 (3-0-6)		ยกเลิก
SO2120 การเคลื่อนไหวทางสังคม 3 (3-0-6)		ยกเลิก
รายวิชาเลือกเรียน 9 หน่วยกิต	**รายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต**	**ลดหน่วยกิต**
SO2124 สัมมนาศาสนากับการเมือง 3 (3-0-6)	SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
	SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชา
	SO2123 พลเมืองดิจิทัล 3 (3-0-6)	เพิ่มรายวิชา
SO2121 การเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทย 3 (3-0-6)	SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2123 การจัดการความขัดแย้ง 3 (3-0-6)	SO2125 การจัดการความขัดแย้ง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย 3 (3-0-6)	SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2127 การสืบสวนและสอบสวน 3 (3-0-6)	SO2127 การสืบสวนและสอบสวน 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน 3 (3-0-6)	SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)	SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน 3 (3-0-6)	SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 (3-0-6)	SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2132 ระบบบริหารราชการไทย 3 (3-0-6)	SO2132 ระบบบริหารราชการไทย 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ 3 (3-0-6)	SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ 3 (3-0-6)	แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2136 ศาสนพิธีการศึกษา 3 (3-0-6)	SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา 3 (3-2-5)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2122 ศาสตร์พระราชากับยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 (3-0-6)	SO2135 ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
SO2140 ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในภาคกลาง 3 (3-0-6)	SO2136 ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในภาคกลาง 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
SO2148 สันติวิธีและสมานฉันท์ 3 (3-0-6)	SO2137 สันติวิธีและสมานฉันท์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
		- แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
	SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น 3 (3-0-6)	- เพิ่มรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
SO2142 ประวัติศาสตร์ล้านนา 3 (3-0-6)	SO2139 ประวัติศาสตร์ล้านนา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
SO2145 ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในศรีวิชัย 3 (3-0-6)	SO2140 ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในศรีวิชัย 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัย

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
		มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
SO2143 ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในสาเกตนคร 3 (3-0-6)	SO2141 สาเกตนครศึกษา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
SO2144 ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในล้านช้าง 3 (3-0-6)	SO2142 ไทเลยศึกษา 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
	SO2143 โคราชศึกษา 3 (3-0-6)	- เพิ่มรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์นครราชสีมา

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
SO2146 ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในประเพณีภาคอีสาน 3 (3-0-6)	SO2144 ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในประเพณีภาคอีสาน 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
SO2147 การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนเชิงบูรณาการ 3 (3-0-6)	SO2145 ประวัติศาสตร์ สังคมและการเมืองการปกครองกาฬสินธุ์ 3 (3-0-6)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขชื่อรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา - เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเปิดสอน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
SO2125 เศรษฐศาสตร์การเมือง 3 (3-0-6)		ยกเลิก
รายวิชาการฝึกภาคสนาม 8 หน่วยกิต	**รายวิชาการฝึกภาคสนาม 8 หน่วยกิต**	**คงเดิม**
รายวิชาบังคับเรียน 2 หน่วยกิต	**รายวิชาบังคับเรียน 8 หน่วยกิต**	**เพิ่มหน่วยกิต**
SO2134 เตรียมฝึกภาคสนาม 2 (2-0-4)	SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม 2 (2-0-4)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
รายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต		

หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2563	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567	เหตุผล
SO2135 การฝึกสนาม 6 (0-36-0)	SO2147 การฝึกภาคสนาม 6 (0-36-0)	- แก้ไขรหัสรายวิชา - แก้ไขคำอธิบายรายวิชา
SO2136 สารนิพนธ์ระดับปริญญาตรี		ยกเลิก
หมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต	**หมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต**	**คงเดิม**
ให้เลือกเรียนวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ตามรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว โดยอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชานั้น ๆ	ให้เลือกเรียนวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ตามรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว โดยอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชานั้น ๆ	คงเดิม

ภาคผนวก ข
ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์พิเศษ

ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
และอาจารย์ประจำหลักสูตร ลำดับที่ 1

อาจารย์ พระณัฐวุฒิ อภิปุญฺโญ (พันทะลี)
วุฒิการศึกษาสูงสุด ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์)
E-mail: pantalee200134go@gmail.com

ภาระงานสอนในหลักสูตรนี้

1) SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย 3 (3-0-6)
2) SO2114 กฎหมายปกครอง 3 (3-0-6)
3) SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน 3 (3-0-6)
4) SO2116 กฎหมายอาญา 3 (3-0-6)
5) SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3 (3-0-6)
6) SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม 3 (3-0-6)
7) SO2127 การสืบสวนและสอบสวน 3 (3-0-6)
8) SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน 3 (3-0-6)
9) SO2125 การจัดการความขัดแย้ง 3 (3-0-6)

ผลงานทางวิชาการย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567)

(1) บทความวิจัย

ไม่มี

(2) บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ

พระณัฐวุฒิ พันทะลี, สุขพัฒน์ อนนท์จารย์, อาทิตย์ แสงเฉวก และวีรนุช พรมจักร์. (2565). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร วิทยาเขตอีสาน, 3*(3), 56 - 70. TCI tier 2 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc/article/view/258843/175748

พระมหาวิศักดิ์ ชาตสุโภ (เชยชมศรี) และ**พระณัฐวุฒิ พันทะลี**. (2565). เวทนานุปัสสนาตามแนวสติปัฏฐานสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร วิทยาเขตอีสาน, 3*(1), 55 - 64. TCI tier 2 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc/article/view/252547/172564

พระณัฐวุฒิ พันทะลี, พระมหาวิรุธ วิโรจโน, สุขพัฒน์ อนนท์จารย์, อาทิตย์ แสงเฉวก, พระเดชา นามวงษา และวีรนุช พรมจักร. (2565). ความเหลื่อมล้ำทางสังคมไทยในยุคชีวิตวิถีใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 5*(2), 185 - 210. TCI tier 2 https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/article/view/261337/178280

พระณัฐวุฒิ พันทะลี, พระวุฒิไกร มาลัยขวัญ และพระธัญวัฒน์ จิรวฑฺฒโน. (2564). การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการไทยตามหลักธรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นภายในหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารมณีเชษฐาราม, 4*(2), 46 - 63. TCI tier 2 https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/195/168

ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
และอาจารย์ประจำหลักสูตร ลำดับที่ 2

อาจารย์ พระวุฒิไกร อภิรกฺโข (มาลัยขวัญ)
วุฒิการศึกษาสูงสุด ร.ม. (การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์)
E-mail: wuttikraima23@gmail.com

ภาระงานสอนในหลักสูตรนี้

1) SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)
2) SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน 3 (3-0-6)
3) SO2132 ระบบบริหารราชการไทย 3 (3-0-6)
4) SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)

ผลงานทางวิชาการย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567)

(1) บทความวิจัย

ไม่มี

(2) บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ

พระณัฐวุฒิ พันทะลี, **พระวุฒิไกร มาลัยขวัญ** และพระธัญวัฒน์ จิรวฑฺฒโน. (2564). การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการไทยตามหลักธรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นภายในหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารมณีเชษฐาราม*, 4(2), 46 - 63. TCI tier 2
https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/195/168

ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
และอาจารย์ประจำหลักสูตร ลำดับที่ 3

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล
วุฒิการศึกษาสูงสุด ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
E-mail: chang_isc@hotmail.com

ภาระงานสอนในหลักสูตรนี้

1) SO2101 ปรัชญาการเมือง 3 (3-0-6)
2) SO2102 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)
3) SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)
4) SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย 3 (3-0-6)
5) SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ 3 (3-0-6)
6) SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)
7) SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย 3 (3-0-6)
8) SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)
9) SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 (3-0-6)

ผลงานทางวิชาการย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567)

(1) บทความวิจัย

อาทิตย์ ผ่านพูล, แสงอาทิตย์ ไทยมิตร, พระครูปลัดสุรวุฒิ จนฺทธมฺโม และสุรศักดิ์ อุดเมืองพีย. (2564). การเสริมสร้างสุขภาพด้วยหลักปาริสุทธิศีลสำหรับหญิงกลุ่มเสี่ยงในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 21*(1), 65 - 76. TCI tier 2 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas/article/view/243864/168205

อภิชิต เหมือยไธสง และ**อาทิตย์ ผ่านพูล**. (2564). การลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู ด้วยศาสตร์พระราชา. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(10), 249 - 262. TCI tier 1 https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/251113/172842

(2) บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ

อาทิตย์ ผ่านพูล, อภิชิต เหมือยไธสง, ณฐอร เจือจันทร์, มนต์เทียน มนตราภิบูลย์ และพระณัฐวุฒิ อภิปุญโญ. (2566). ราชาปราชญ์ตามปรัชญาของเพลโต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร วิทยาเขตอีสาน, 4*(3), 128 - 139. TCI tier 2 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc/article/view/267681/180118

ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
และอาจารย์ประจำหลักสูตร ลำดับที่ 4

อาจารย์ อภิชิต เหมือยไธสง
วุฒิการศึกษาสูงสุด ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
E-mail: chit2u@hotmail.com

ภาระงานสอนในหลักสูตรนี้

1) SO2103 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ 3 (3-0-6)
2) SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง 3 (3-0-6)
3) SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง 3 (3-0-6)
4) SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)
5) SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-6)
6) SO2123 พลเมืองดิจิทัล 3 (3-0-6)
7) SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น 3 (3-0-6)
8) SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม 2 (2-0-4)
9) SO2147 การฝึกภาคสนาม 6 (0-36-0)

ผลงานทางวิชาการย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567)

(1) บทความวิจัย

อภิชิต เหมือยไธสง และอาทิตย์ ผ่านพูล. (2564). การลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู ด้วยศาสตร์พระราชา. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(10), 249 - 262. TCI tier 1 https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/251113/172842

อภิชิต เหมือยไธสง และอมลวรรณ เขตปัญญา. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริตในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 1*(1), 41 - 51. TCI tier 2 https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/article/view/253779/170594

(2) บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ

อภิชิต เหมือยไธสง, อาทิตย์ ผ่านพูล และพงษ์มนัส ดีอด. (2565). การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของสังคมด้วยศาสตร์พระราชา. *วารสารปัญญา, 29*(2), 127-136. TCI tier 2

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/article/view/253419/174153

อภิชิต เหมือยไธสง และอาทิตย์ ผ่านพูล. (2565). การลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกชุมชนด้วยศาสตร์พระราชาและหลักทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม. *วารสารปัญญา, 29*(3), 156 - 171. TCI tier 2 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/article/view/253420/175693

ภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
และอาจารย์ประจำหลักสูตร ลำดับที่ 5

อาจารย์ มนต์เทียน มนตราภิบูลย์
วุฒิการศึกษาสูงสุด ร.ม. (รัฐศาสตร์)
E-mail: Montraphibuly@gmail.com

ภาระงานสอนในหลักสูตรนี้

1) SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย 3 (3-0-6)
2) SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)
3) SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง 3 (3-0-6)
4) SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)
5) SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง 3 (3-0-6)
6) SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ 3 (3-0-6)
7) SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา 3 (2-2-5)

ผลงานทางวิชาการย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567)

(1) บทความวิจัย

ไม่มี

(2) บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ

มนต์เทียน มนตราภิบูลย์ และวาริณี โสภาจร. (2564). หลักทศพิธราชธรรมกับการปกครอง. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 1*(4), 44 - 59. TCI tier 2 https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/article/view/253852/170691

ภาคผนวก ค

เอกสารระบุวิธีการเผยแพร่หลักสูตรให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียภายใน	**วิธีการเผยแพร่หลักสูตร**
1. ผู้บริหาร/ผู้ใช้หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์	1. เว็บไซต์มหาวิทยาลัย 2. เอกสารแนบรายงานการประชุมภายใน 3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 4. เอกสารประชาสัมพันธ์
2. คณาจารย์	
3. นักศึกษา	
4. คณะ/สาขาวิชา	
กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียภายนอก	**วิธีการเผยแพร่หลักสูตร**
1. ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต	1.เว็บไซต์มหาวิทยาลัย 2.สื่อโซเชียลมีเดีย 3.เอกสารประชาสัมพันธ์
2. สถานประกอบการ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระและเอกชน	
3. องค์กรปกครองคณะสงฆ์	
4. ผู้ปกครอง	

ภาคผนวก ง

เอกสารระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580	“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน 6 ยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ประเทศชาติมั่นคง โดยการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์
2. ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)	หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต เป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับหมุดหมาย - เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลก ยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข - เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมายและสามารถสร้างงานอนาคต - เป้าหมายที่ 3 ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์
3. นโยบายและยุทธศาสตร์	“เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคงและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพา	เก็บรวบรวมข้อมูลโดย

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570	ประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว” เป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานในลักษณะแพลตฟอร์ม (Platform) ความร่วมมือตามเป้าประสงค์ของการพัฒนาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ 2) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม 3) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและ 4) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ โดยดำเนินงานควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ	การศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์
4. กฎกระทรวงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565	หมวด 2 มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 11 มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา เป็นมาตรฐานเพื่อให้การดำเนินการตามภาระหน้าที่หลักเป็นไปอย่างครบถ้วนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านการจัดการเรียนการสอน (2) ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม (4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ข้อ 15 สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดนโยบายและทิศทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เพื่อการธำรงรักษา สืบสาน เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมไทยหรือการพัฒนา ต่อยอดและสร้างคุณค่าใหม่ ทั้งนี้ ตามความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	(2) จัดให้มีรายวิชาในหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายของท้องถิ่นและของชาติ	
5. ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565	หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เป็นผู้ที่สามารถสร้างโอกาสและคุณค่าให้ตนเองและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก เป็นบุคคลที่ดำรงตนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจริยธรรมและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องรู้คุณค่าและรักษ์ชาติกำเนิด ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิตและต้องแสดงการวัดและประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างชัดเจน หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยอาจมีการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์ หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์
6. ประกาศคณะกรรมการ	1) การสืบค้นและการใช้งาน	เก็บรวบรวมข้อมูลโดย

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
อุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี	- สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีใช้ตัวกรองเพื่อจำกัดผลลัพธ์ (เช่น การค้นหารูปภาพ วิดีโอ หรือสื่อรูปแบบอื่น ๆ) - รู้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ - รู้วิธีการจัดระบบและแบ่งปันทรัพยากร (เช่น เครื่องมือ Bookmarking) และตระหนักถึงประเด็นต่าง ๆ เรื่องลิขสิทธิ์และประเด็นการคัดลอกผลงาน 2) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม - สามารถผลิต (และได้ผลิต) สื่อดิจิทัล เช่น กราฟิก คลิปวิดีโอ หรือคลิปเสียงและการบันทึกภาพหน้าจอ เป็นต้น - สามารถเรียนรู้หลักการพื้นฐานได้ตามคำแนะนำและสามารถทดลองทำได้ 3) เอกลักษณ์และคุณภาพชีวิต - ตระหนักถึงประเด็นความปลอดภัย เช่น ซอฟต์แวร์ต้านไวรัสและการตั้งค่ารวมมั่นคงปลอดภัยบนอุปกรณ์ รวมทั้งข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์ - รู้จักสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการป้องกันข้อมูล -ระมัดระวังและไตร่ตรองในการแบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่นและในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ทางออนไลน์ 4) การสอน หรือ การเรียนรู้ - สามารถใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างสะดวกสบายในการเรียนรู้ - สามารถติดตั้งและใช้ซอฟต์แวร์ รวมถึงแอพพลิเคชั่นที่เป็นประโยชน์บนอุปกรณ์ส่วนตัวทั้งโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตเพื่อช่วยในการรวบรวมและจัดระเบียบบันทึกข้อมูลในการใช้งานส่วนตัว 5) เครื่องมือและเทคโนโลยี - สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลายหลายได้อย่างคุ้นเคยและใช้คำศัพท์เฉพาะได้พอสมควร	การศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	6) สามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลายได้อย่างสะดวกสบายเพื่อการสนทนาและทำงานร่วมกับผู้อื่นแบบออนไลน์ รวมถึงการแบ่งปันเอกสารและ/หรือข้อคิดเห็น การประชุมทางไกล (Video Conferencing) และการเข้าร่วมสัมมนาผ่านเครื่องมือและช่องทางที่หลากหลาย	
7. ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง นโยบายการยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา	ข้อ 5 ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาจัดให้นักศึกษาทุกคนทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษตามแบบทดสอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาที่สถาบันสร้างขึ้น หรือที่เห็นสมควรจะนำมาใช้วัดประสิทธิภาพทางภาษาอังกฤษ (English Proficiency) โดยสามารถเทียบเคียงผลกับ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) หรือมาตรฐานอื่น เพื่อให้ทราบระดับความสามารถของนักศึกษาแต่ละคนและสถาบันอุดมศึกษาอาจพิจารณานำผลการทดสอบความรู้ทางภาษาอังกฤษบันทึกในใบรับรองผลการศึกษาหรือจัดทำเป็นประกาศนียบัตร	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและสื่อออนไลน์
8. เป้าหมายการพัฒนาในระดับชาติและระดับสากลขององค์การสหประชาชาติ 17 เป้าหมาย	- เป้าหมายที่ 4 สร้างหลัก ประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อ 4.3 ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาวิชาเทคนิคอาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพ ภายในปี 2573 - เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดรับชอบและครอบคลุม ในทุกระดับ ข้อ 16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศและสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ข้อ 16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบและโปร่งใสในทุกระดับ ข้อ 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มี	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดเห็น

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	ส่วนร่วมและมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ และข้อ 16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล	
9. รายงานของ World Economic Forum (WEF) เรื่อง The Future of Jobs ว่าด้วยเรื่องแนวโน้มและทิศทางของอาชีพในอนาคต ตลอดจนทักษะการทำงานที่จำเป็นภายในอนาคตอันใกล้ 2025	ทักษะที่จำเป็นสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลักคือ - กลุ่มที่ 1 ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ประกอบด้วยทักษะย่อย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการสร้างนวัตกรรม 2) ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน 3) ทักษะการคิดและวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ มีวิจารณญาณ 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และการริเริ่มสิ่งใหม่ 5) ทักษะการใช้เหตุผล ทักษะการตัดสินใจและทักษะการระดมความคิด - กลุ่มที่ 2 ทักษะด้านการบริหารจัดการตัวเอง ประกอบด้วยทักษะย่อย 2 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีกลยุทธ์การเรียนรู้ 2) ทักษะการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน ทักษะการปรับตัว - กลุ่มที่ 3 ทักษะด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วยทักษะย่อย 2 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการใช้ ดูแลและจัดการเทคโนโลยี 2) ทักษะการออกแบบและการเขียนโปรแกรม - กลุ่มที่ 4 ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยทักษะย่อย 1 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์
10. รายงานของ World Economic Forum (WEF) เรื่อง ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st-Century Skill)	ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st-Century Skill) ออกมาเป็น 16 ทักษะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ - กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการคำนวณ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว ทักษะการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ทักษะการจัดการด้านการเงิน ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ - กลุ่มที่ 2 กลุ่มทักษะที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหา หรือความท้าทายที่ต้องเจอในชีวิต ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ปัญหา	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	ให้ถูกจุด ทักษะการสร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ปัญหานั้นให้ได้ - กลุ่มที่ 3 กลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทักษะความอยากรู้อยากเห็น ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทักษะความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม ทักษะความเป็นผู้นำและทักษะความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม	
11. กฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564	ข้อ 10 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามข้อ 3 (4) มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาผสานกับหลักวิชาการ โดยต้อง 1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ 2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนา ให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก 3) นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์
12. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540	มาตรา 6 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม **- พันธกิจ** ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	- วัตถุประสงค์ 1) ผลิตบัณฑิตที่เป็นคนดี มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีความเป็นผู้นำและสร้างสังคมไทยให้เป็น “สังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท” 2) พัฒนาองค์ความรู้ ผลิตผลงานวิจัยและวิชาการ สร้างสรรค์นวัตกรรม บูรณาการศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำพาสังคมด้วยองค์ความรู้บนวิถีธรรมตามศาสตร์สาขาของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกในที่สุด 3) เผยแผ่ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ด้านพระพุทธศาสนาที่แท้จริงให้แก่พลเมืองโลก สืบสาน ส่งต่อโดยศาสนทายาทที่เข้มแข็งแตกฉานในพระธรรมขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้ดำรงทรงไว้ในฐานะสมบัติที่ล้ำค่าของโลก 4) บริการวิชาการ บริการสังคม ด้วยสรรพกำลังและทุกองคาพยพของพระพุทธศาสนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เจริญวัฒนาสถาพร เป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทยและสังคมโลก 5) สร้างพลวัตในการพัฒนามหาวิทยาลัยและเครือข่ายภาคีพุทธฯ ให้มีโครงสร้าง ระบบและกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เน้นการควบคุมกระบวนการสำคัญสู่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุ้มค่าและสมประโยชน์	
13. ผู้บริหาร/คณาจารย์ ผู้ใช้หลักสูตรกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป	คุณลักษณะของนักศึกษา กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ดังนี้ มีความรวดเร็วในการเรียนรู้ เข้าใจข้อมูลข่าวสาร มีทักษะการใช้เทคโนโลยี มีความสามารถในการติดต่อ สื่อสาร การพูด การเขียนและการนำเสนอ มีบุคลิกภาพและวางตัวได้เหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถร่วมงานกับผู้อื่น ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมขององค์กร คุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละ	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
14. ผู้บริหาร/คณาจารย์ ผู้ใช้หลักสูตรกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา	คุณลักษณะของนักศึกษา หมวดรายวิชาพระพุทธศาสนา ดังนี้ มีความรู้เกี่ยวกับพระไตรปิฎก มีความรู้ดี มีศีลธรรม สามารถนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้ แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์
15. ผู้บริหาร/คณาจารย์ ผู้ใช้หลักสูตร รัฐศาสตรบัณฑิต	ด้านผู้บริหารและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หลักสูตรมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถครองตน ครองคนและครองงานได้ สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผลตามหลักวิชาการโดยใช้ความรู้เฉพาะสาขาวิชาได้ บัณฑิตสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อสำเร็จการศึกษา มีลักษณะบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมผ่านบริบทขององค์ความรู้แห่งศาสตร์ รวมถึงบริบทของเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้ แบบสอบถาม
16. ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต	ด้านตลาดแรงงาน ผู้ใช้บัณฑิตและนายจ้างหรือสถานประกอบการ หลักสูตร มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานที่หลากหลายทั้งในประเทศและนานาชาติด้วยทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถและมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ สามารถสื่อสารด้านภาษาอังกฤษได้ มีความรู้ ความสามารถ ในศาสตร์ของตน หรือสามารถทำงานได้หลายหน้าที่	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้ แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์
17. ศิษย์เก่า	ด้านศิษย์เก่า หลักสูตร มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถด้านการสื่อสารและมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนจบมาและทำงานได้หลายอย่าง สามารถสร้างเครือข่ายในนาม ศิษย์เก่าและต่อยอดเครือข่ายทางสังคมในองค์กรหรือท้องถิ่นได้	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยใช้ แบบสอบถาม แบบประเมิน

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร	ความต้องการ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
		แบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก จ

เอกสารวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง PLOs กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร	PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580		P	P	P	P	P
2. ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)		P	P	P	P	P
3. นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570		P	P	P	P	P
4. กฎกระทรวง มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565		P	P	P	P	P
5. ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565		P	P	P	P	P
6. ประกาศคณะกรรมการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี		P				P
7. ประกาศคณะกรรมการอุดมศึกษา เรื่อง นโยบายการยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา		P				
8. เป้าหมายการพัฒนาในระดับชาติและระดับสากลขององค์การสหประชาชาติ 17 เป้าหมาย		P	P	P	P	P
9. รายงานของ World Economic Forum (WEF) เรื่อง The Future of Jobs ว่าด้วยเรื่องแนวโน้มและทิศทางของอาชีพในอนาคต ตลอดจนทักษะการทำงานที่จำเป็นภายในอนาคตอันใกล้ 2025		M	P	P	P	P
10. รายงานของ World Economic Forum (WEF) เรื่อง ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st-Century Skill)		M	P	P	P	P
11. กฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564	P	P	P	P	P	P

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร	PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
12. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540	P	P	P		P	P
13. ผู้บริหาร/คณาจารย์ ผู้ใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	P	P	P	P	P	P
14. ผู้บริหาร/คณาจารย์ ผู้ใช้กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา	P	P	P	P	P	P
15. ผู้บริหาร/คณาจารย์ ผู้ใช้หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต	P	P	M	M	M	M
16. ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต	P	P	P	M	M	M
17. ศิษย์เก่า	P	P	P	M	M	M

หมายเหตุ F = Fully Fulfilled, M = Moderate Fulfilled, P = Partial Fulfilled

ภาคผนวก ฉ
การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs) และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
GE0001 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 (3) (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายโครงสร้างภาษาอังกฤษ คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา สำนวนภาษาอังกฤษที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 2 สามารถใช้ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน เน้นฝึกทักษะฟัง-พูดเบื้องต้นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด					✓	
	CLO 3 สามารถพูด เขียนและจับใจความสำคัญของข้อความทั่ว ๆ ไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด					✓	
GE0002 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2(3) (3-0-6)*	CLO 1 สามารถพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนที่มีความซับซ้อนได้ถูกต้องตามหลักภาษา					✓	
	CLO 2 สามารถสนทนาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสังคม การทำงาน หรือด้านการศึกษา ในระดับกลางไปจนถึงระดับสูง					✓	
	CLO 3 สามารถประยุกต์ใช้ในการสอบวัดระดับทางภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด					✓	

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
GE1001 วิถี มมร สู่ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของ มมร เข้าใจอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญขององค์กรได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายเกี่ยวกับการสร้างจิตวิญญาณความเป็น มมร การพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นสากลแบบ มมร ได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 นำความรู้เกี่ยวกับหลักพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ รักและศรัทธาในมหาวิทยาลัยได้อย่างเหมาะสม	✓					
	CLO 4 อธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนชีวิตเพื่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 5 อธิบายและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ความภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 6 นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ในการเป็นพลเมืองได้อย่างเหมาะสม	✓					
GE1002 มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ ทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด					✓	

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 ใช้ดิจิทัลกับการเรียนรู้ การคิดเชิงการออกแบบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม					✓	
	CLO 3 ปฏิบัติตามระบบความมั่นคงปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมายดิจิทัล หลักศาสนากับดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศดิจิทัล การแก้ปัญหาสังคมในยุคดิจิทัลได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด					✓	
	CLO 4 ประยุกต์ใช้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา ปรับตัวและเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามหลักจริยธรรม					✓	
GE1003 ภาษาไทยเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)*	CLO 1 อธิบายแนวคิดเบื้องต้นของการสื่อสาร ความสำคัญ ประเภท ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย กระบวนการสื่อสาร ศิลปะการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 2 ใช้ทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน การพูดได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 3 ยึดถือจริยธรรมการสื่อสารในสังคมยุคดิจิทัลตามหลักคุณธรรมและนิติธรรม	✓				✓	
	CLO 4 ผสมผสานหลักการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม					✓	

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
GE1004 ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการสื่อสาร 3 (2-2-5)*	CLO 1 สามารถฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 2 สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในบริบทต่าง ๆ ของชีวิตประจำวันได้อย่างคล่องแคล่ว					✓	
	CLO 3 สามารถบูรณาการใช้คำศัพท์ สำนวนภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้					✓	
GE1005 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายหลักการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างถูกต้อง นำไปสู่การปรับฐานความคิดต้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวมสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต			✓			
	CLO 2 ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล จิตพอเพียงพื้นฐานของการต้านทุจริตได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด			✓			
	CLO 3 สร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามหลักพระพุทธศาสนาได้ตามที่มอบหมาย			✓			
GE1006 วิจัยและนวัตกรรม 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายเกี่ยวแนวคิดการวิจัย นวัตกรรมและกระบวนการพัฒนานวัตกรรมได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยและการเขียนโครงรางวิจัยได้อย่างถูกต้อง					✓	

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 3 อธิบายและยกตัวอย่างเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่าง สถิติและการวิเคราะหขอมูลได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 4 อธิบายและยกตัวอย่างแนวทางการเลือกผลงานวิจัยมาใช่ประโยชนโดยยึดหลักจริยธรรมการวิจัยได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 5 อธิบายจริยธรรมการวิจัยในมนุษยได้อย่างถูกต้อง					✓	
GE1007 ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 3 (2-2-5)*	CLO 1 อธิบายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 2 สามารถบรูณาการ ประยุกต์ใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม					✓	
	CLO 3 สามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด					✓	
GE1008 ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)*	CLO 1 เรียบเรียงประวัติศาสตร์ไทย แหล่งกำเนิดของชนชาติไทย การแบ่งสมัยของประวัติศาสตร์ไทย การก่อตั้งและพัฒนาของอาณาจักรไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักฐานเชิงประจักษ์						✓

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 อธิบายวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมืองไทยได้อย่างถูกต้อง						✓
	CLO 3 วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ไทยในบริบทประวัติศาสตร์โลกได้โดยใช้หลักเหตุผล						✓
	CLO 4 อธิบายและยกตัวอย่างศิลปะและวัฒนธรรมไทยได้						✓
BU5001 ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายพุทธประวัติในปฐมกาล มัชฌิมกาลและปัจฉิมกาลได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายการสังคายนาและนิกายต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 อธิบายเส้นทางพุทธอารยธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนสุวรรณภูมิได้อย่างถูกต้อง	✓					
BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายความเป็นมา โครงสร้าง ความสำคัญ จุดเด่นของพระไตรปิฎกได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายเกี่ยวกับสารัตถะในพระวินัยปิฎกได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 อธิบายเกี่ยวกับสารัตถะในพระสุตตันตปิฎกได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 4 อธิบายเกี่ยวกับสารัตถะในพระอภิธรรมปิฎกได้อย่างถูกต้อง	✓					

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 5 อธิบายและยกตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎกได้อย่างถูกต้อง	✓					
BU5003 ภาษาบาลีและสันสกฤตในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างไวยากรณ์เบื้องต้นภาษาบาลี การอ่าน การเขียน การแปลคำศัพท์ภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยและวรรณกรรมพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างไวยากรณ์เบื้องต้นภาษาสันสกฤต การอ่าน การเขียน การแปลคำศัพท์ภาษาสันสกฤตที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยและวรรณกรรมพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
BU5004 ทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน 3 (2-2-5)*	CLO 1 อธิบายหลักการ วิธีการปฏิบัติกรรมฐานได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างอารมณ์สมถะกรรมฐานและอารมณ์วิปัสสนากรรมฐานในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 สามารถปฏิบัติกรรมฐานในสำนักปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	✓					
BU5005 ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างการศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 สามารถสนทนาและอธิบายธรรมะด้วยภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง	✓					

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
BU5006 ศาสนศึกษา 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา แนวคิด ทฤษฎี หลักคำสอนของศาสนาประเภทเทวนิยมและอเทวนิยมได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 เปรียบเทียบศาสนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 อธิบายบทบาทและการดำรงอยู่ของศาสนาต่าง ๆ ในโลกศตวรรษที่ 21 ได้อย่างถูกต้อง	✓					
BU5007 นวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างแนวคิด ทฤษฎี หลักการ กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ประเภทของนวัตกรรม นวัตกรรมที่พัฒนาปัญญาและคุณธรรมได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างการสร้างนวัตกรรมเชิงพุทธได้อย่างถูกต้อง	✓					
BU5008 พิธีการในพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างศาสนพิธี กุศลพิธี บุญพิธี ทานพิธี ปกิณกพิธีได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายลักษณะและความหมายในการประกอบพิธีการต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 นำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม	✓					

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
BU5009 พระพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างลักษณะและรูปแบบ ความเชื่อ ภาษา ความเป็นอยู่ ประเพณีจารีตในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 อธิบายและยกตัวอย่างวัฒนธรรมวิถีพุทธได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 4 นำความรู้ที่ได้จากการทัศนศึกษาในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม	✓					
BU5010 งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายและยกตัวอย่างประเภท ความสำคัญ ผลการวิจัยของงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของวรรณกรรมที่ปรากฏในพุทธศิลป์ คัมภีร์และบทเพลงเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา บทความวิชาการ บทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 อธิบายและยกตัวอย่างคุณค่าวรรณกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมไทยได้อย่างถูกต้อง		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
BU5011 ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายเกี่ยวกับการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างรูปแบบของการพัฒนาดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 3 อธิบายและยกตัวอย่างการใช้ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง	✓					
BU5012 สุขภาวะในพระไตรปิฎก 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวการดูแลทางด้านร่างกาย จิต อารมณ์ สังคมที่ปรากฏในพระไตรปิฎกหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง	✓					
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างหลักการบริหาร หลักเสขิยวัตรเพื่อสุขอนามัยได้อย่างถูกต้อง	✓					
SO2101 ปรัชญาการเมือง 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายความหมาย ประเด็นที่สำคัญ ๆ ในปรัชญาการเมือง เช่น จุดมุ่งหมายของรัฐ ความยุติธรรม จุดมุ่งหมายของมนุษย์ เป็นต้น		✓				
	CLO 2 แสดงข้อแตกต่างระหว่างการมองปัญหาและการแก้ปัญหาของปรัชญาการเมือง ความคิดและปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ได้		✓				
	CLO 3 เชื่อมโยงแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตกและตะวันออกใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ต่อไป		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 4 ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่าง ปรัชญากับศาสนาได้		✓				
SO2102 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)*	CLO 1 นิยามความหมาย ความเป็นมาและขอบข่ายทางรัฐศาสตร์ แนวคิดหลักในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ รัฐและระบบราชการได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 แสดงให้เห็นโครงสร้างสถาบันการเมือง การปกครอง พลังทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง ลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองตามแนวพุทธศาสนาได้		✓				
	CLO 3 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับบุคคลได้		✓				
SO2103 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ 3 (3-0-6)*	CLO 1 ขยายความแนวคิด ทฤษฎีและขอบเขตของการบริหารรัฐกิจ วิวัฒนาการของวิชาการบริหารรัฐกิจ สภาพแวดล้อมทางการเมืองและการบริหารได้		✓				
	CLO 2 ปรับปรุงและสร้างสรรค์กระบวนการบริหาร นโยบายสาธารณะ ประเภทองค์การภาครัฐ การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ การคลังและงบประมาณได้อย่างเหมาะสม		✓				
	CLO 3 แสดงให้เห็นกระบวนการและวิธีการกำกับการตรวจสอบการบริหารภาครัฐและคุณธรรมจริยธรรมของนักบริหารได้อย่างถูกต้อง		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 4 เสนอหลักพุทธธรรมในการบริหารรัฐกิจได้อย่างเหมาะสม		✓				
SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)*	CLO 1 บรรยายความหมาย วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีตัวแบบและแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เครื่องมือและวิธีการที่ตัวแสดงใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้		✓				
	CLO 2 อธิบายความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปต่าง ๆ เช่น ระเบียบปฏิบัติ กฎหมายและสถาบันระหว่างประเทศได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 เชื่อมโยงตัวแสดงที่เป็นรัฐและมิใช่รัฐ อำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติ นโยบายต่างประเทศ การทูต กฎหมายระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ ภูมิภาคศึกษาตามหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศ		✓				
	CLO 4 อธิบายความขัดแย้งและความร่วมมือระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเด็นร่วมสมัยและความท้าทายใหม่ในการเมืองโลกตามหลักสากลได้		✓				
SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย 3 (3-0-6)*	CLO 1 สรุปลักษณะทั่วไปของกฎหมาย ความสัมพันธ์ของวิชากฎหมายกับศาสตร์อื่น ๆ นัยของกฎหมาย ระบบกฎหมายที่สำคัญของโลก ระบบกฎหมายไทยได้อย่างถูกต้อง		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 จัดระบบลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย วิธีการทางกฎหมาย หลักการใช้ได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 อภิปราย ตีความกฎหมายโดยเน้นการศึกษาจากกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้ตามมอบหมาย		✓				
	CLO 4 นำเสนอหลักธรรมสำคัญทางศาสนาสำหรับนักกฎหมายได้อย่างเหมาะสม		✓				
SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายวิวัฒนาการปกครองของคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง				✓		
	CLO 2 แสดงโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ไทย กฎหมาย ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปกครองของคณะสงฆ์ไทยได้อย่างถูกต้อง				✓		
	CLO 3 ศึกษาและส่งเสริมบทบาท หน้าที่ของคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม				✓		
SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้งและสถาบัน กระบวนการทางการเมืองที่สำคัญอื่น ๆ ได้ตามหลักทางรัฐศาสตร์		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์กับการเลือกตั้งได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการทางวิชาการ		✓				
	CLO 3 อภิปรายจริยธรรมทางการเมืองได้ถูกต้องตามแนวคิดทางการเมืองและสังคม		✓				
	CLO 4 ศึกษาวิธีการและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศอย่างน้อย 1 ประเทศ		✓				
SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง การบริหารและการปกครองของพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำราทางพระพุทธศาสนาและจากผลงานของนักวิชาการสมัยใหม่ได้ตามหลักทางพระพุทธศาสนา			✓			
	CLO 2 บูรณาการหลักธรรมสำหรับการปกครอง หลักการปกครองพระพุทธศาสนากับรัฐศาสตร์กระแสหลักได้อย่างเหมาะสม			✓			
SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง 3 (3-0-6)*	CLO 1 แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการแนวคิด วัตถุประสงค์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญและการสถาปนารัฐธรรมนูญได้อย่างถูกต้อง		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐธรรมนูญกับสถาบันการเมือง การจัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รูปแบบของรัฐธรรมนูญได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 อธิบายสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง		✓				
SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายการเมืองไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบันได้ถูกต้อง						✓
	CLO 2 วิเคราะห์สภาพทางการเมือง โครงสร้างสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจในแต่ละช่วงได้ถูกต้อง						✓
	CLO 3 วิเคราะห์ปัจจัยปัญหาต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเมืองไทยร่วมสมัยได้อย่างมีเหตุผล						✓
	CLO 4 อธิบายพระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในสังคมไทยได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ						✓
SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ 3 (3-0-6)*	CLO 1 ขยายความเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเมืองการปกครองเปรียบเทียบได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 เชื่อมโยงระบบการเมือง พัฒนาการของรัฐ พลวัต เสถียรภาพทางการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย ความขัดแย้งในสังคม		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	วัฒนธรรมทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองได้ตามหลักการทางรัฐศาสตร์ CLO 3 ใช้แนวคิด ทฤษฎีการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ผ่านกรณีศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ได้ตามมอบหมาย		✓				
SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร การรับรู้ การแสดงออกทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง CLO 2 วิเคราะห์อิทธิพล ผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลของการใช้สื่อกับการเมือง วาทกรรมทางการเมืองได้ตามที่มอบหมาย CLO 3 ประสานพุทธจริยธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม				✓ ✓ ✓		
SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายแนวคิด ความหมาย ความสำคัญรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจได้อย่างถูกต้อง CLO 2 เชื่อมโยงพัฒนาการของการเมืองและการปกครองท้องถิ่นไทย ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่นได้ตามที่กำหนด		✓ ✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 3 อธิบายความเหมือนและความแตกต่างการเมืองและการปกครองท้องถิ่นไทยกับประเทศอื่น ๆ ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด		✓				
	CLO 4 อธิบายและยกตัวอย่างการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการปกครองท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม		✓				
SO2114 กฎหมายปกครอง 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายพัฒนาการ หลักการทางกฎหมายปกครอง โครงสร้างของฝ่ายปกครอง หน่วยงานทางปกครอง หลักเกณฑ์การใช้อำนาจปกครองได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 แสดงถึงเครื่องมือปฏิบัติฝ่ายปกครอง ทรัพย์สินสาธารณะ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามหลักแห่งกฎหมายปกครองที่กำหนดไว้		✓				
	CLO 3 ระบุถึงอำนาจและบทบาทของศาลปกครองไทยได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 4 เปรียบเทียบหลักการปกครองกับหลักการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาได้		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน3 (3-0-6)*	CLO 1 บรรยายเกี่ยวกับหลักกฎหมายทั่วไปของพยานหลักฐาน หลักกฎหมายพยานหลักฐานที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพยานหลักฐานในการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพกฎหมายตามที่ได้มอบหมาย		✓				
SO2116 กฎหมายอาญา 3 (3-0-6)*	CLO 1 บรรยายถึงลักษณะของกฎหมายอาญา ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิด ขอบเขตบังคับของกฎหมายอาญาได้ตามหลักด้านนิติศาสตร์		✓				
	CLO 2 อธิบายถึงแนวทางการบังคับใช้กฎหมายอาญาทั่วไปและบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ ครบทุกลักษณะความผิดได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 ยอมรับและยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรมในทางกฎหมายอย่างถูกต้อง		✓				
SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตั้งแต่หลักพื้นฐานและโครงสร้างของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลักทั่วไปได้อย่างถูกต้อง		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 ระบุถึงอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ พนักงาน อัยการและศาล การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา มาตรการบังคับทางอาญา วิธีปฏิบัติตามมาตรการบังคับทางอาญา อำนาจสั่งคดีของพนักงานอัยการ การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาได้ถูกต้องตามหลักทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์		✓				
	CLO 3 อธิบายวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลชั้นต้น วิธีพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาลอุทธรณ์และฎีกา การบังคับคดีตามคำพิพากษา การอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษ ลดโทษและค่าธรรมเนียมศาลได้ถูกต้อง		✓				
SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)*	CLO 1 แปลศัพท์ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์ เช่น สื่อ ตำรา บทความและวารสารทางรัฐศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					✓	
	CLO 2 สามารถสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาการทางรัฐศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					✓	
SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ 3 (3-0-6)*	CLO 1 ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษารัฐศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					✓	

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 สามารถแสดงการสืบค้นข้อมูลเพื่องานวิจัยทางรัฐศาสตร์ ใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์พกพาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้อย่างคล่องแคล่ว					✓	
	CLO 3 สามารถใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สืบค้นและจัดทำระบบการอ้างอิง จัดทำรูปเล่มงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์ เผยแพร่และตีพิมพ์งานวิชาการ โดยคำนึงถึงจริยธรรม จรรยาบรรณและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาผู้อื่น					✓	
SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-6)*	CLO 1 อธิบายเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบวิธีในการวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพได้ถูกต้อง		✓				
	CLO 2 เชื่อมโยงประเด็นทางสังคมสู่การตั้งประเด็นปัญหาการวิจัยได้อย่างเหมาะสม		✓				
	CLO 3 สามารถเขียนโครงร่างการวิจัย การเลือกเครื่องมือและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทต่าง ๆ และขั้นตอนการแปลความหมายข้อมูล การอ่านและวิเคราะห์ผล การรายงานการวิจัยตามหลักเกณฑ์ของการวิจัยและมีจริยธรรมในการวิจัย		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง3 (3-0-6)	CLO 1 แสดงถึงแนวความคิดทางปรัชญาสังคมการเมืองในศาสนาหลักของโลก เช่น ศาสนาพุทธศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม โดยมุ่งให้เข้าใจการเมือง ที่มองจากทัศนะของศาสนาเหล่านี้ สังคมในอุดมคติของศาสนาเหล่านี้ วิธีการไปถึงสังคมในอุดมคตินั้น ๆ			✓			
	CLO 2 อภิปรายการใช้ความรุนแรงในศาสนาต่าง ๆ เป็นวิธีการทางการเมืองและศาสนา ในเชิงความสัมพันธ์กับความรุนแรงเชิงโครงสร้างด้วยการศึกษาประเด็นเหล่านี้ได้ตามหลักการทางวิชาการ			✓			
	CLO 3 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ไทยกับรัฐไทยที่กับสังคมในอุดมคติที่ก่อให้เกิดสันติสุขได้อย่างเหมาะสม			✓			
SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคม รูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ การรวมตัว สร้างพลัง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดันได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด						✓
	CLO 2 อธิบายกระบวนการนโยบายสาธารณะ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ในประเทศโลกที่ 3 รวมทั้งการเคลื่อนไหวทางด้านพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง						✓

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO3 สามารถวิเคราะห์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มทางสังคมได้ตามหลักสถานการณ์โดยใช้หลักเหตุและผล						✓
SO2123 พลเมืองดิจิทัล 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายความหมาย ความสำคัญและแนวคิดของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล การรักษาข้อมูลส่วนตัว การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การจัดสรรเวลาหน้าจอได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม CLO 2 สามารถแก้ไขปัญหาการคุกคามทางโลกออนไลน์ การจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ ทักษะและการรู้เท่าทันสารสนเทศ สื่อและดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด CLO 3 สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารในการร่วมมือในชีวิตประจำวันของพลเมืองดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม					✓ ✓ ✓	
SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายความเป็นมาและพัฒนาการ แนวคิดทฤษฎี หลักการ ตัวแบบต่าง ๆ และลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการปกครองตนเอง การจัดการปกครองและประชาธิปไตยในท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์						✓

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 อธิบายและจัดลำดับความเป็นมา ความสำคัญของแนวคิดทฤษฎีการกระจายอำนาจในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง						✓
SO2125 การจัดการความขัดแย้ง 3 (3-0-6)	CLO บอกถึงมูลเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้ง องค์ประกอบของความขัดแย้ง ความคิด วิธีการ กระบวนการและผู้กระทำการในการจัดการความขัดแย้ง เงื่อนไขความสำเร็จและอุปสรรคในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง						✓
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างการจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร ระหว่างองค์กร ชุมชนและสังคมได้อย่างมีเหตุผล						✓
SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย 3 (3-0-6)	CLO 1 ค้นหาแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์และความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ของแต่ละภูมิภาคในสังคมไทยตามที่กำหนด						✓
	CLO 2 วิเคราะห์และนำเสนอกรณีศึกษาวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาคได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน						✓

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
SO2127 การสืบสวนและสอบสวน 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายระบบยุติธรรมในคดีอาญาในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การสืบสวนและสอบสวนได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 รายงานและอภิปรายถึงการกระทำความผิดทางอาญา สิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญตามที่กำหนด		✓				
SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน 3 (3-0-6)	CLO อธิบายลักษณะหลักปรัชญา ขอบข่าย เทคนิคและกระบวนการตลอดจนผลของการก่อกำหนดกฎหมายมหาชนประเภทต่าง ๆ ในระบบการเมืองการปกครองไทยได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด		✓				
	CLO 2 ระบุถึงการดำเนินงานทางของฝ่ายปกครอง รวมทั้งกระบวนการ กลไกและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 บอกถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายมหาชนไปในทางที่จะสร้างประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะได้อย่างเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด		✓				
SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ 3 (3-0-6)	CLO 1 บรรยายลักษณะความสัมพันธ์กฎหมายระหว่างประเทศกฎหมายระหว่างประเทศกับเทศบัญญัติได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 อธิบายและยอกตัวอย่างเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองและกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลได้อย่างถูกต้อง		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและการวางแผน บอกถึงประเภทและวงจรนโยบายสาธารณะ ซึ่งครอบคลุมไปถึงสภาพแวดล้อมของปัญหาอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อวงจรนโยบายสาธารณะได้ตามที่มอบหมาย		✓				
	CLO 2 บอกหลักการของการวางแผนและการกำหนดกลยุทธให้สอดคล้องกับนโยบายสาธารณะได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 ยกตัวอย่างและอภิปรายกรณีศึกษานโยบายสาธารณะและการวางแผนของรัฐบาลได้ตามที่มอบหมาย		✓				
SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 (3-0-6)	CLO 1 บรรยายและขยายความถึงปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ กระบวนการ เทคนิคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ		✓				
	CLO 2 แสดงให้เห็นพัฒนาการของขอบข่ายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม		✓				
	CLO 3 แสดงถึงสภาพปัญหา แนวโน้มและทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การรวมทั้งกลยุทธ์วิธีการในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม		✓				

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 4 เชื่อมโยงปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การชั้นนำของไทยและต่างประเทศได้		✓				
SO2132 ระบบบริหารราชการไทย 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายความหมายและความสำคัญของระบบราชการ หลักการทั่วไปในการจัดระเบียบการบริหารราชการ การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง				✓		
	CLO 2 วิเคราะห์ปัญหาในระบบราชการไทยและการปฏิรูประบบราชการไทยได้				✓		
	CLO 3 อธิบายและยกตัวอย่างการบูรณาการพุทธนวัตกรรมกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมได้				✓		
SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายแนวคิดและทฤษฎีความเป็นพลเมือง แนวคิดจิตสาธารณะ การสร้างและการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมของพลเมืองได้อย่างถูกต้อง						✓
	CLO 2 แสดงถึงกระบวนการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพลเมืองกับจิตสาธารณะในการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม						✓

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 3 สามารถแก้ไขปัญหาสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศและต่างประเทศกับการสร้างความเป็นพลเมืองและจิตสาธารณะได้						✓
SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา 3(3-2-5)	CLO 1 อธิบายธรรมเนียม แบบแผนที่ถือปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา และระบุขั้นตอนในพิธีกรรมทางศาสนา วิธีการปฏิบัติศาสนพิธีต่าง ๆได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 2 ปฏิบัติตามวิธีการปฏิบัติศาสนพิธีต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง		✓				
	CLO 3 เข้าร่วมเผยแผ่หลักธรรมและร่วมเป็นศาสนพิธีกรได้อย่างเหมาะสม		✓				
SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น 3 (3-0-6)	CLO 1 อธิบายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง บุคคลสำคัญ ของจังหวัดขอนแก่นในอดีตได้อย่างถูกต้อง						✓
	CLO 2 อธิบายและยกตัวอย่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง บุคคลสำคัญ ของจังหวัดขอนแก่นในปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง						✓
SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม 2 (2-0-4)*	CLO 1 ใช้ทักษะการเขียนหนังสือราชการเบื้องต้น ทักษะการสื่อสารในองค์กร ทักษะการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม ทักษะความคิดเชิงวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ได้ถูกต้องตามที่กำหนด				✓		

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 2 แสดงถึงทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและเทคนิคการเขียนรายงานและการนำเสนอได้ตามที่กำหนด				✓		
	CLO 3 สามารถเขียนรายงานและนำเสนอ ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพและเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร เขียนประวัติสำหรับการสมัครงานได้อย่างถูกต้อง				✓		
	CLO 4 นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการทำงานได้อย่างเหมาะสม				✓		
SO2147 การฝึกภาคสนาม 6 (0-36-0)*	CLO 1 สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทั้งการพูด อ่าน เขียน และมีความเข้าใจในศาสตร์ต่าง ๆ ที่ศึกษาในหลักสูตรภายในหน่วยงานได้อย่างถูกต้อง		✓	✓	✓		
	CLO 2 สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ สามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้น การเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานภายใต้บริบทการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม		✓	✓	✓	✓	
	CLO 3 ใช้ทักษะของนักปกครองระดับต้น ตามหลักธรรมาภิบาล ทักษะทางด้านรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณได้อย่างเหมาะสม		✓	✓	✓	✓	✓

รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา/หน่วยกิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs)					
		PLO 1	PLO 2	PLO 3	PLO 4	PLO 5	PLO 6
	CLO 4 สร้างคุณธรรม จริยธรรม มีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถครองตน ครองคนและครองงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ		✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ * หมายถึง รายวิชาบังคับเรียน

ภาคผนวก ช

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ที่ ๘๔๒ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตามที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีนโยบายให้หลักสูตรระดับปริญญาตรีได้เตรียมความพร้อมก่อนจะครบรอบการปรับปรุง ซึ่งรวมถึงหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓) เพื่อใช้ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งผู้มีรายนามต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) ดังนี้

๑. พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ (ปัญญารุโณ)	ประธานกรรมการ
๒. พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ (ณัฐพงศ์ คำมาก)	กรรมการ
๓. พระครูศรีปริยัติวิธาน (แม้น ทองวิจิตต์)	กรรมการ
๔. พระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์ (วิสุทธิ์ ทองสะคม)	กรรมการ
๕. พระมหาธนภัทร อภิชาโน (วชระเมธากุล), ดร.	กรรมการ
๖. พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร (อะชิ่ม)	กรรมการ
๗. ผศ.ดร.ปัณณพงศ์ วงศ์ณาศรี	กรรมการ
๘. ผศ.ดร.อาทิตย์ ผ่านพลู	กรรมการ
๙. ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	กรรมการ
๑๐. ดร.วรเชษฐ์ โทอื้น	กรรมการ
๑๑. ดร.ณฐอร เจือจันทร์	กรรมการ
๑๒. ดร.กรุณา มธุลาภรังสรรค์	กรรมการ
๑๓. นายอดิศักดิ์ ทุมอนันต์	กรรมการ
๑๔. นายอิศเรศ จินฤทธิ์	กรรมการ
๑๕. นายณัฐพล จินดารัมย์	กรรมการ
๑๖. นายไชยยา เรืองดี	กรรมการ

/๑๗. นายธนะชัย...

๑๗. นายธนะชัย สามล	กรรมการ
๑๘. นายวิราษ ภูมาศรี	กรรมการ
๑๙. นายยุทธวีระ ศรีกัณหานนท์	กรรมการ
๒๐. นายสุรศักดิ์ พุทธา	กรรมการ
๒๑. นายสรวิศ พรมลี	กรรมการ
๒๒. นายธนวัฒน์ ชาวโพธิ์	กรรมการ
๒๓. นายอาทิตย์ ชูชัย	กรรมการ
๒๔. นางวิระยา พิมพ์พันธ์	กรรมการ
๒๕. นางจินตนา กะตากูล	กรรมการ
๒๖. นางสาวจุรี สายจันเจียม	กรรมการ
๒๗. นางสาวอัญชลี แสงเพชร	กรรมการ
๒๘. ดร.อภิชิต เหมือยไธสง	กรรมการและเลขานุการ
๒๙. ดร.กันต์ ศรีหล้า	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐. นางสาวสุพัตรา สันติรุ่งโรจน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

๑. จัดทำแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เรียบร้อยแล้วนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

๒. ศึกษารายละเอียด ข้อมูล ที่เกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรหรืองานวิจัยหลักสูตรที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๓. ศึกษารายละเอียด ข้อมูล ที่เกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้มาก่อนที่จะมีการปรับปรุงและพัฒนา

๔. ดำเนินการจัดประชุมปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕. ดำเนินการแก้ไขรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตร

๖. นำเสนอหลักฐานทุกอย่างตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเรียบร้อยแล้วต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามลำดับชั้นการกำกับติดตามและตรวจสอบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.)
อธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ซ
คำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ที่ ๑๔๖๖ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖)

เพื่อให้การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) ของภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายนามต่อไปนี้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) ดังนี้

๑. รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๒. รศ.ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. ผศ.ดร.เฉลิมเกียรติ ภาระเวช	ผู้ทรงคุณวุฒิ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.)
อธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/๑๕๑๕

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำสั่งแต่งตั้ง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. กำหนดการโครงการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖)

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอเชิญเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ในระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ โรงแรมอุ่นรักริมโขง ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขออำนวยพร

(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะสังคมศาสตร์
ผู้ประสานงาน : ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์
โทรศัพท์. ๐๘๙-๖๔๗-๑๙๒๘
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/๑๕๑๖

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำสั่งแต่งตั้ง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. กำหนดการโครงการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖)

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอเชิญเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ในระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ โรงแรมอุ่นรักริมโขง ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขออำนวยพร

(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะสังคมศาสตร์
ผู้ประสานงาน : ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์
โทรศัพท์. ๐๘๙-๖๔๗-๑๙๒๘
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/๑๕๑๗

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมเกียรติ ภาระเวช

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำสั่งแต่งตั้ง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. กำหนดการโครงการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖)

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอเชิญเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ในระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ โรงแรมอุ่นรักริมโขง ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขออำนวยพร

(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะสังคมศาสตร์
ผู้ประสานงาน : ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์
โทรศัพท์. ๐๘๙-๖๔๗-๑๙๒๘
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐

ภาคผนวก ฌ
รายงานการวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

รายงานการวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567
ครั้งที่ 1/2566
ในวันที่ 25 - 28 เดือนมกราคม พ.ศ. 2566
ณ โรงแรมอุ่นรักริมโขง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. รศ.ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ผศ.ดร.เฉลิมเกียรติ ภาระเวช	ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ (ปัญญารุโณ)	ประธานกรรมการ
5. พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ (ณัฐพงศ์ คำมาก)	กรรมการ
6. พระครูศรีปริยัติวิธาน (แม้น ทองวิจิตต์)	กรรมการ
7. พระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์ (วิสุทธิ์ ทองสะสม)	กรรมการ
8. พระมหาธนภัทร อภิชาโน (วชระเมธากุล), ดร.	กรรมการ
9. พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร (อะชิ่ม)	กรรมการ
10. ผศ.ดร.ปัณณพงศ์ วงศ์ณาศรี	กรรมการ
11. ผศ.ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล	กรรมการ
12. ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	กรรมการ
13. ดร.วรเชษฐ์ โทอื้น	กรรมการ
14. ดร.ณฐอร เจือจันทร์	กรรมการ
15. ดร.กรุณา มธุลาภรังสรรค์	กรรมการ
16. นายอดิศักดิ์ ทุมอนันต์	กรรมการ
17. นายอิศเรศ จินฤทธิ์	กรรมการ
18. นายณัฐพล จินดารัมย์	กรรมการ
19. นายไชยยา เรืองดี	กรรมการ
20. นายธนะชัย สามล	กรรมการ
21. นายวิราษ ภูมาศรี	กรรมการ
22. นายยุทธวีระ ศรีกัณหานนท์	กรรมการ
23. นายสุรศักดิ์ พุทธา	กรรมการ
24. นายสรวิศ พรมลี	กรรมการ

25. นายธนวัฒน์ ชาวโพธิ์	กรรมการ
26. นายอาทิตย์ ชูชัย	กรรมการ
27. นางวิระยา พิมพ์พันธ์	กรรมการ
28. นางจินตนา กะตากูล	กรรมการ
29. นางสาวจุรี สายจันเจียม	กรรมการ
30. นางสาวอัญชลี แสงเพชร	กรรมการ
31. ดร.อภิชิต เหมือยไธสง	กรรมการและเลขานุการ
32. ดร.กันต์ ศรีหล้า	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
33. นางสาวสุพัตรา สันติรุ่งโรจน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

เริ่มประชุมเวลา 08.30 น.

พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ (ปัญญารุโณ) ประธานกรรมการ กล่าวเปิดการประชุมและแจ้งที่ประชุมทราบและมอบหมายกรรมการและเลขานุการ ดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุมต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งเพื่อทราบ

พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ (ปัญญารุโณ) ประธานกรรมการ แจ้งที่ประชุมเพื่อทราบว่า

1. ให้คณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566) ดำเนินการยกร่างหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) แทน เพื่อเปิดทำการเรียนการสอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นต้นไป

2. การวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567 ได้รับเกียรติจาก รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง รศ.ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์แ ละผศ.เฉลิมเกียรติ ภาระเวช เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุม

- ไม่มี

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

- ไม่มี

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) เป็นหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เพื่อเปิดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2567 โดยมีการปรับปรุงรายวิชาให้มีความหลากหลายและทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น มุ่งผลิตบัณฑิต ให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยอาจมีการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์ โดยการผลิตบัณฑิตต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการที่เป็นสากล อยู่บนฐานความเชื่อว่ากำลังคนที่มีคุณภาพ ต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทย ภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงามเพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียมมาตรฐานสากล

พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ (ปัญญารุโณ) ประธานกรรมการ สรุปสาระสำคัญของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีปรัชญา ดังนี้ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยว่าด้วย “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” (Academic Excellence based on Buddhism) อีกทั้งเสริมสร้างทักษะความรู้ ความสามารถทางรัฐศาสตร์แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับศาสตร์พระราชาและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มาตรฐานการอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยพื้นฐาน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริหารจัดการ รวมทั้งสนับสนุนให้ฝึกภาคสนามในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองคณะสงฆ์และหน่วยงานอื่น ๆ หรือการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาตรี รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ตามระเบียบวิธีทางวิชาการและสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เพื่อให้บัณฑิตทางด้านรัฐศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนาและตามหลักวิชาการสากล ทั้งในมิติการเมืองในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศและมีคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาและปรัชญาของหลักสูตรเป็นกำลังที่สำคัญของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

2. หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิต ดังนี้

2.1 มีความรู้และความเข้าใจวิชาการทางรัฐศาสตร์และทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาอาชีพหรือวิชาการ หรือความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.2 มีทักษะทางรัฐศาสตร์ ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาภิบาล สามารถพัฒนางาน พัฒนาอาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

2.3 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ของนักรัฐศาสตร์

2.4 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงมีความรู้ความสามารถด้าน Soft Skills ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

3. รายวิชา จำนวน 38 รายวิชา ดังนี้

รายวิชาบังคับเรียน 60 หน่วยกิต

3.1 SO2101 ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy 3 (3-0-6)

3.2 SO2102 ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ (Introduction to Political Science) 3 (3-0-6)

3.3 SO2103 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ (Introduction to Public Administration) 3 (3-0-6)

3.4 SO2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Introduction to International Relations) 3 (3-0-6)

3.5 SO2105 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย (Introduction to Law) 3 (3-0-6)

3.6 SO2106 การปกครองคณะสงฆ์ไทย (Thai Sangha Administration) 3 (3-0-6)

3.7 SO2107 พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง (Political Parties, Interest Groups and Elections) 3 (3-0-6)

3.8 SO2108 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ (Politics in Buddhist Approach) 3 (3-0-6)

3.9 SO2109 หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง (Constitution Principle and Political Institutions) 3 (3-0-6)

3.10 SO2110 การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย (Contemporary Thai Government and Politics) 3 (3-0-6)

3.11 SO2111 การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ (Comparative Government and Politics) 3 (3-0-6)

3.12 SO2112 การสื่อสารทางการเมืองและวาทกรรมทางการเมือง (Political Communication and Political Discourses) 3 (3-0-6)

3.13 SO2113 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น (Politics and Local Government) 3 (3-0-6)

3.14 SO2114 กฎหมายปกครอง (Administrative Laws) 3 (3-0-6)

3.15 SO2115 กฎหมายลักษณะพยาน (Law of Evidence) 3 (3-0-6)

3.16 SO2116 กฎหมายอาญา (Criminal Law) 3 (3-0-6)

3.17 SO2117 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Law trial) 3 (3-0-6)

3.18 SO2118 ภาษาอังกฤษสำหรับรัฐศาสตร์ (English for Political Science) 3 (3-0-6)

3.19 SO2119 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเขียนและการสืบค้นทางรัฐศาสตร์ (Technology and Digital for Writing and Searching on Political Science) 3 (3-0-6)

3.20 SO2120 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Social Science Research Methodology) 3 (3-0-6)

รายวิชาเลือกเรียนไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต

3.21 SO2121 สัมมนาศาสนากับการเมือง (Seminar on Religion and Politics) 3 (3-0-6)

3.22 SO2122 การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) 3 (3-0-6)

3.23 SO2123 พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizen) 3 (3-0-6)

3.24 SO2124 การกระจายอำนาจและการบริหารปกครองท้องถิ่น (Decentralization and Local Governance) 3 (3-0-6)

3.25 SO2125 การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) 3 (3-0-6)

3.27 SO2126 พหุวัฒนธรรมในสังคมไทย (Multicultural in Thai Society) 3 (3-0-6)

3.28 SO2127 การสืบสวนและสอบสวน (Investigation) 3 (3-0-6)

3.29 SO2128 การเมืองกับกฎหมายมหาชน (Politics and Public Law) 3 (3-0-6)

3.30 SO2129 กฎหมายระหว่างประเทศ (International Laws) 3 (3-0-6)

3.31 SO2130 นโยบายสาธารณะและการวางแผน (Public Policy and Planning) 3 (3-0-6)

3.32 SO2131 การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management and Development) 3 (3-0-6)

3.33 SO2132 ระบบบริหารราชการไทย (Thai Public Administration Systems) 3 (3-0-6)

3.34 SO2133 พลเมืองกับจิตสาธารณะ (Citizenship and Public Consciousness) 3 (3-0-6)

3.35 SO2134 ศาสนพิธีการศึกษา (Ordinance Study) 3 (2-2-5)

3.36 SO2138 มูนมังเมืองขอนแก่น (Moon Mung Khon Kaen City) 3 (3-0-6) เป็นรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

รายวิชาฝึกภาคสนาม 8 หน่วยกิต

3.37 SO2146 เตรียมฝึกภาคสนาม (Preparation of Field Specification) 2 (2-0-4)

3.38 SO2147 การฝึกภาคสนาม (Field Specification) 6 (0-36-0)

4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหลักสูตร หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

เมื่อจบการศึกษาในหลักสูตรนี้ ผู้เรียนจะสามารถ “ทำ” “คิด” และ/หรือ “มีคุณลักษณะ” ดังนี้

PLO 1 แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเบญจศีล เบญจธรรม ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มาพัฒนาตนเองและสังคม

PLO 2 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมือง มาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน การวิจัยและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางสังคม

PLO 3 แสดงออกซึ่งลักษณะของความเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีหลักธรรมาภิบาลและมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ

PLO 4 แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

PLO 5 ประยุกต์ใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองและพิจารณาข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเหมาะสมกับการดำรงชีวิตยุคดิจิทัล

PLO 6 แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตและบริบทพหุวัฒนธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ดำเนินการวิพากษ์หลักสูตรฯ โดยเสนอแนะดังนี้

1) โครงสร้างของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์และ 2) รายวิชาและคำอธิบายรายวิชาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จำนวน 38 รายวิชา ซึ่งขอให้เป็นมติที่ประชุม มีความเหมาะสมตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565

2. ควรจัดทำหลักสูตรให้ครบถ้วนตามกฎกระทรวง มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ข้อ 15 หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้ (1) ชื่อปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต และประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงและสาขาวิชา (2) ปรัชญา วัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้ (3) โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาและหน่วยกิต (4) การจัดกระบวนการเรียนรู้ (5) ความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งรวมถึงคณาจารย์และที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ (6) คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา (7) การประเมินผลการเรียนและเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา (8) การประกันคุณภาพหลักสูตร (9) ระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตร (10) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ

- ไม่มี

เลิกประชุม เวลา 16.30 น.

ดร.อภิชิต เหมือยไธสง
ผู้บันทึกการประชุม

ภาคผนวก ญ

ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2559
- ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562
- ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564

ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี
พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานทางวิชาการ และการจัดการศึกษา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และในคราวประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๙/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีมติที่ ๑๐๘/๒๕๕๙ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๙"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๔ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งหรือสอดคล้องกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

"มหาวิทยาลัย" หมายถึง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

"อธิการบดี" หมายถึง อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

"สภาวิชาการ" หมายถึง สภาวิชาการมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

"วิทยาเขต" หมายถึง เขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นนอกเขตที่ตั้งมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐

"คณะ" หมายถึง คณะที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย และให้หมายความรวมถึงวิทยาลัยในวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่มิได้สังกัดวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย

"คณบดี" หมายถึง คณบดีของคณะที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย และให้หมายความรวมถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยในวิทยาเขตและวิทยาลัยที่มิได้สังกัดวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย

"ภาควิชา" หมายถึง ภาควิชาในคณะที่นักศึกษาสังกัด

"หัวหน้าภาควิชา"หมายถึง หัวหน้าภาควิชาในคณะที่นักศึกษาสังกัด และให้หมายความรวมถึงหัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษาในวิทยาเขตและวิทยาลัยที่มิได้สังกัดวิทยาเขต

"นักศึกษา" หมายถึง ผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย

"หน่วยกิต" หมายถึง หน่วยที่ใช้แสดงปริมาณการศึกษาในแต่ละรายวิชา

"นายทะเบียน" หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยซึ่งได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทะเบียนของมหาวิทยาลัย

"เจ้าหน้าที่ทะเบียน" หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ทะเบียนของวิทยาลัยในวิทยาเขตและวิทยาลัยที่มิได้สังกัดวิทยาเขต

/"อาจารย์ที่ปรึกษา"...

"อาจารย์ที่ปรึกษา" หมายถึง อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยและได้รับแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา

ข้อ ๖ ให้อธิการบดีรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัตินอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรือในกรณีต้องตีความ วินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการใช้ระเบียบนี้ ให้อธิการบดีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด เว้นแต่อธิการบดีเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ควรนำเข้าสู่การพิจารณาของสภาวิชาการ ให้อธิการบดีเสนอสภาวิชาการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด และคำวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีหรือสภาวิชาการแล้วแต่กรณีถือเป็นที่สุด

หมวด ๑
คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

ข้อ ๗ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครเข้าศึกษา ผู้สมัครเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

๗.๑ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และไม่เป็นผู้มีคุณสมบัติต้องห้ามข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นผู้ที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือโรคร้ายแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

(๒) ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสียหายอย่างร้ายแรงทางศีลธรรม เว้นแต่นักศึกษาตามโครงการศึกษาลักษณะพิเศษ

(๓) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือติดยาเสพติดให้โทษ

๗.๒ เป็นผู้ที่สภาวิชาการพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้รับเข้าศึกษา

ข้อ ๘ การรับเข้าศึกษา

มหาวิทยาลัยจะรับผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ เข้าศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งจะประกาศให้ทราบในแต่ละปีการศึกษา

หมวด ๒
ระบบการศึกษา

ข้อ ๙ ระบบการศึกษา

การศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยใช้ระบบหน่วยกิตแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การศึกษาภาคปกติและการศึกษาภาคพิเศษ

๙.๑ การศึกษาภาคปกติใช้ระบบทวิภาค แบ่งเวลาการศึกษาในหนึ่งปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ ได้แก่ ภาคการศึกษาที่ ๑ และภาคการศึกษาที่ ๒ แต่ละภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์

ทั้งนี้ ในการศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยอาจจัดให้มีการศึกษาภาคฤดูร้อนต่อจากภาคการศึกษาที่ ๒ ก็ได้ และการศึกษาภาคฤดูร้อนจะต้องมีกำหนดระยะเวลาการศึกษาและหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนและการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในโครงการพิเศษให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

/๙.๒ การศึกษา...

๙.๒ การศึกษาภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยอาจจัดให้มีการศึกษาภาคพิเศษนอกเวลาราชการหรือเวลาทำการของมหาวิทยาลัยด้วยก็ได้ และการจัดการศึกษาภาคพิเศษจะต้องให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเช่นเดียวกันกับการศึกษาภาคปกติ และมีกำหนดระยะเวลาการศึกษาและหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

การจัดการศึกษาภาคพิเศษเป็นไปตามที่สภาวิชาการกำหนด โดยทำเป็นระเบียบของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๐ การคิดหน่วยกิต การกำหนดหน่วยกิตแต่ละรายวิชามีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑๐.๑ รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรือการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิตระบบทวิภาค

๑๐.๒ รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิตระบบทวิภาค

๑๐.๓ การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิตระบบทวิภาค

๑๐.๔ การทำโครงงานหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาทำโครงงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิตระบบทวิภาค

ข้อ ๑๑ จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

๑๑.๑ หลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๒๐ หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๘ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเต็มเวลา และไม่เกิน ๑๒ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

๑๑.๒ หลักสูตรปริญญาตรี (๕ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ หน่วยกิต ใช้เวลาการศึกษาไม่เกิน ๑๐ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน ๑๕ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

ทั้งนี้ การนับระยะเวลาการศึกษา ให้นับจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย และในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นและสภาวิชาการเห็นสมควร นักศึกษาทุกหลักสูตรสามารถขออนุมัติขยายระยะเวลาการศึกษาต่อสภาวิชาการได้อีกไม่เกิน ๑ ปีการศึกษา ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการขอขยายเวลาการศึกษา ให้เป็นไปตามที่สภาวิชาการกำหนดโดยทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๒ โครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างเนื้อและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแต่ละสาขาวิชาและจำนวนหน่วยกิต ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ทั้งนี้ เพื่อความเป็นสถาบันเฉพาะทางพระพุทธศาสนา หลักสูตรทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัย ให้มีวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนาไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต

ข้อ ๑๓ เวลาเรียน ในแต่ละรายวิชานักศึกษาต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในหนึ่งภาคการศึกษา หรือได้ปฏิบัติงานในรายวิชานั้นจนเป็นที่เพียงพอตามที่อาจารย์ประจำรายวิชากำหนดจึงจะมีสิทธิเข้าสอบในรายวิชานั้น ยกเว้นในกรณีที่คณบดีได้สอบสวนแล้วเห็นว่าการมีเวลาเรียนไม่ครบตามกำหนดนี้ เนื่องมาจากเหตุอันมิใช่ความผิดของนักศึกษา

ข้อ ๑๔ การเทียบชั้นปีของนักศึกษา ให้เทียบชั้นปีของนักศึกษาจากจำนวนหน่วยกิตที่สอบได้ตามอัตราส่วนของหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน

ข้อ ๑๕ การเปิดการเรียนการสอนและการระงับการเรียนการสอนรายวิชา ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าภาควิชา โดยความเห็นชอบของคณบดี

/หมวด ๓...

หมวด ๓
การขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาและการลงทะเบียนเรียน

ข้อ ๑๖ การขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา ผู้สมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย จะมีสถานภาพเป็นนักศึกษาต่อเมื่อได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา และในการขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาผู้สมัครเข้าศึกษาต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติตามประกาศของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๗ การลงทะเบียนเรียน

๑๗.๑ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชา ตามวัน เวลา และสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ยกเว้นกรณีที่มีเหตุจำเป็นสุดวิสัย อาจได้รับอนุมัติให้ลงทะเบียนเรียนได้เป็นกรณีพิเศษจากคณบดี ทั้งนี้ จะต้องลงทะเบียนเรียนให้เรียบร้อยภายใน ๒ สัปดาห์ของภาคการศึกษานั้น ๆ

๑๗.๒ การลงทะเบียนเรียนจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว การลงทะเบียนล่าช้า การชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ภายหลังวันที่มหาวิทยาลัยกำหนดต้องเสียค่าปรับตามประกาศของมหาวิทยาลัย

๑๗.๓ การลงทะเบียนเรียนจะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ถ้ารายวิชาใดบังคับว่าต้องเรียนรายวิชาอื่นก่อน ต้องสอบรายวิชาที่ต้องศึกษาก่อนให้ได้ หรือได้รับอนุมัติจากหัวหน้าภาควิชา เป็นกรณีพิเศษ จึงจะมีสิทธิลงทะเบียนเรียนวิชานั้น

๑๗.๔ ในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาใด จะต้องยื่นคำร้องลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานสภาพนักศึกษา พร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมภายใน ๓๐ วัน นับจากวันเปิดภาคการศึกษา มิฉะนั้นอาจถูกคัดชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา

ข้อ ๑๘ จำนวนหน่วยกิตต่อภาคการศึกษา

๑๘.๑ นักศึกษาภาคปกติ ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต และไม่เกิน ๒๒ หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน ๙ หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ยกเว้นการลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาสุดท้าย ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติจากคณบดี

๑๘.๒ ในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น เพื่อคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามปรัชญาและปณิธานของมหาวิทยาลัย สภาวิชาการจะกำหนดให้การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษามีจำนวนหน่วยกิตที่แตกต่างไปจากเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ ๑๘.๑ ก็ได้ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา และนักศึกษาต้องเรียนให้ครบและสอบได้ตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ข้อ ๑๙ การลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิต

๑๙.๑ นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาไม่นับหน่วยกิต (Audit) ได้ โดยต้องได้รับอนุมัติจากคณบดี โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา และชำระค่าหน่วยกิตหรือค่าธรรมเนียมปกติ

๑๙.๒ การลงทะเบียนเรียนรายวิชาโดยไม่นับหน่วยกิต ไม่บังคับให้นักศึกษาสอบและไม่มีผลการเรียน การบันทึกผลการเรียนจะบันทึกว่า “AUD” เฉพาะผู้ที่มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดของรายวิชานั้น

๑๙.๓ มหาวิทยาลัยอาจอนุมัติให้บุคคลภายนอกลงทะเบียนเรียนวิชาโดยไม่นับหน่วยกิตได้ แต่ผู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาวิชาการกำหนด และจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของมหาวิทยาลัย

/ข้อ ๒๐ การลงทะเบียน...

ข้อ ๒๐ การลงทะเบียนเรียนซ้ำ

๒๐.๑ ในรายวิชาที่มีการประเมินผลว่าสอบได้ นักศึกษาไม่มีสิทธิลงทะเบียนเรียนซ้ำในรายวิชานั้นอีก ยกเว้นกรณีที่นักศึกษาสอบได้จำนวนหน่วยกิตครบทุกวิชาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแล้ว ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึง ๒.๐๐ และต้องเป็นรายวิชาที่สอบได้ค่าระดับคะแนนต่ำกว่า ๒.๐๐ เท่านั้น

๒๐.๒ นักศึกษาที่มีผลการเรียนหรือผลการสอบในรายวิชาบังคับได้ระดับคะแนนต่ำกว่า C จะต้องลงทะเบียนเรียนในรายวิชานั้นซ้ำอีกจนกว่าจะสอบได้ระดับคะแนน C ขึ้นไป ส่วนรายวิชาอื่นที่ไม่ใช่รายวิชาบังคับซึ่งนักศึกษาสอบได้ระดับคะแนน F สามารถลงทะเบียนเรียนซ้ำหรือจะเลือกลงทะเบียนเรียนรายวิชาอื่นแทนก็ได้

๒๐.๓ การลงทะเบียนเรียนซ้ำหรือเรียนแทนรายวิชาตามข้อ ๒๐.๑ และ ๒๐.๒ จะต้องได้รับอนุมัติจากคณบดีโดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำรายวิชา และต้องนำค่าระดับคะแนนทุกรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนไปรวมในการคำนวณค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

หมวด ๔
การขอลด ขอเพิ่มและขอเพิกถอนรายวิชา

ข้อ ๒๑ การขอลด ขอเพิ่ม หรือขอเพิกถอนรายวิชาต้องได้รับอนุมัติจากคณบดี โดยความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำความเห็นของอาจารย์ประจำรายวิชามาประกอบการพิจารณา แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบหรือเจ้าหน้าที่ทะเบียนทราบแล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๒ การขอลด หรือขอเพิ่มรายวิชาที่จะเรียนให้กระทำได้ภายใน ๒ สัปดาห์แรกของภาคการศึกษา และรายวิชาที่ขอลดนั้นจะไม่บันทึกในใบรายงานผลการศึกษา

ข้อ ๒๓ การขอลดรายวิชา การขอเพิ่มรายวิชา จะต้องไม่ขัดกับจำนวนหน่วยกิตตามข้อ ๑๘

ข้อ ๒๔ การขอเพิกถอนรายวิชา

๒๔.๑ การขอเพิกถอนรายวิชาจะกระทำได้ภายในสัปดาห์ที่ ๙ ของภาคการศึกษา รายวิชาที่ขอเพิกถอนนั้นจะบันทึกสัญลักษณ์ W ในใบรายงานผลการศึกษา

๒๔.๒ การขอเพิกถอนรายวิชาหลังระยะเวลาที่กำหนดจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะขอเพิกถอนทุกรายวิชาในภาคการศึกษานั้น โดยยื่นคำร้องขอเพิกถอนก่อนวันสอบปลายภาคการศึกษาวันแรกเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ สัปดาห์ ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติเป็นกรณีพิเศษจากคณบดี

หมวด ๕
การวัดและการประเมินผลการศึกษา

ข้อ ๒๕ นักศึกษาต้องได้รับการประเมินผลการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของรายวิชา และเข้าสอบทุกครั้งที่มีการสอบทุกประเภท

๒๕.๑ การสอบย่อยหรือการประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอน เป็นการทดสอบและหรือการประเมินผลการเรียนรู้ในระหว่างการศึกษาของแต่ละรายวิชา การกำหนดเวลา จำนวนครั้ง วิธีการสอบ และกิจกรรมการเรียนรู้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำรายวิชา

๒๕.๒ การสอบกลางภาค เป็นการทดสอบในระหว่างการศึกษาของแต่ละรายวิชา โดยมีการแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า การกำหนดเวลาและวิธีการสอบให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำรายวิชา

/๒๕.๓ การสอบ...

๒๕.๓ การสอบปลายภาค เป็นการทดสอบครั้งสุดท้ายของแต่ละรายวิชาที่ได้ทำการเรียนการสอนครบตามเนื้อหาและระยะเวลาตามปริมาณหน่วยกิตในภาคการศึกษานั้น การกำหนดเวลาและวิธีการสอบให้เป็นไปตามตารางสอบตามประกาศของมหาวิทยาลัย ยกเว้นในกรณีที่อาจารย์ประจำรายวิชาจะกำหนดให้มีการสอบปลายภาคนอกตารางสอบของมหาวิทยาลัยก็ได้ โดยการอนุมัติของคณบดีและได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าภาควิชา และแจ้งให้นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ทะเบียนของมหาวิทยาลัยทราบแล้วแต่กรณี

๒๕.๔ นักศึกษาที่ขาดสอบในรายวิชาใดให้ถือว่าได้ค่าระดับคะแนนศูนย์ (๐) เว้นแต่ในการสอบครั้งนั้น ผู้ขาดสอบได้แจ้งเหตุที่ขาดสอบพร้อมแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ทะเบียนของมหาวิทยาลัยแล้วแต่กรณี ภายใน ๕ วันทำการ นับจากวันที่ขาดสอบ และให้นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ทะเบียนของมหาวิทยาลัย แจ้งคณบดีเพื่อพิจารณาให้การสอบครั้งนั้นไม่สมบูรณ์

ข้อ ๒๖ การให้คะแนนการสอบ หรือคะแนนการประเมินผลการเรียนรู้ประจำรายวิชา ให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำรายวิชา โดยในการประเมินผลการเรียนรู้จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานการวัดและการประเมินผลภายใต้การควบคุมของคณบดี

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ของนักศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ประจำรายวิชา อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ข้อ ๒๗ ระบบการประเมินผล

๒๗.๑ การประเมินผลการศึกษาของแต่ละรายวิชาให้กระทำเป็นระดับขั้น ซึ่งมีความหมายและค่าระดับคะแนนโดยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

ระดับคะแนน (เกรด)	ความหมาย	ค่าระดับคะแนน
A	ดีเยี่ยม (Excellent)	๔.๐๐
B^+	ดีมาก (Very good)	๓.๕๐
B	ดี (Good)	๓.๐๐
C^+	ค่อนข้างดี (Above average)	๒.๕๐
C	พอใช้ (Average)	๒.๐๐
D^+	อ่อน (Below average)	๑.๕๐
D	อ่อนมาก (Poor)	๑.๐๐
F	ตก (Fail)	๐

๒๗.๒ ในกรณีที่ไม่สามารถประเมินผลเป็นระดับคะแนนหรือค่าระดับคะแนนดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้สัญลักษณ์ ต่อไปนี้

(๑) AUD (Audit) หมายถึง การลงทะเบียนเรียนรายวิชาไม่นับหน่วยกิต

(๒) I (Incomplete) หมายถึง การวัดผลยังไม่สมบูรณ์

(๓) S (Satisfactory) หมายถึง การเรียนเป็นที่น่าพอใจ นักศึกษาสอบผ่านวิชานั้น

(๔) U (Unsatisfactory) หมายถึง การเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำเพื่อเปลี่ยน U ให้เป็น S

(๕) W (Withdrawal) หมายถึง การขอเพิกถอนรายวิชาโดยได้รับอนุมัติ

/๒๗.๓ การให้ระดับ...

๒๗.๓ การให้ระดับคะแนน A, B^+, B , C^+, C, D^+, D และ F จะกระทำในกรณีที่เป็นรายวิชาที่นักศึกษาเข้าสอบและหรือมีผลงานที่ประเมินค่าได้ตามระดับคะแนน

๒๗.๔ นักศึกษาที่มีผลการศึกษาในระดับคะแนน D ขึ้นไปถือว่าสอบได้ในรายวิชานั้น ยกเว้นรายวิชาตามข้อ ๒๐.๒ ส่วนนักศึกษาที่มีผลการศึกษาในระดับคะแนน F จะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำในรายวิชานั้น

๒๗.๕ การให้ F นอกจากข้อ ๒๗.๓ จะกระทำได้ในกรณีต่อไปนี้

(๑) นักศึกษาเข้าสอบและสอบตก

(๒) นักศึกษาขาดสอบโดยไม่ได้รับอนุมัติจากคณบดี

(๓) นักศึกษาไม่มีสิทธิเข้าสอบเนื่องจากได้รับการตัดสินว่ามีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ ๘๐ ในรายวิชานั้น

(๔) นักศึกษาทำผิดระเบียบการสอบและได้รับการตัดสินให้สอบตกในรายวิชานั้น

๒๗.๖ การให้ AUD จะกระทำได้เฉพาะรายวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิต

๒๗.๗ การให้ I ในรายวิชาใดจะกระทำได้ในกรณีต่อไปนี้

(๑) นักศึกษาที่มีเวลาเรียนครบร้อยละ ๘๐ แต่ไม่สามารถเข้าสอบได้เพราะป่วย โดยต้องยื่นใบลาพร้อมใบรับรองแพทย์ โดยต้องได้รับความเห็นชอบของอาจารย์ประจำรายวิชา และได้รับอนุมัติคณบดี

(๒) นักศึกษาขาดสอบโดยเหตุสุดวิสัยและได้รับอนุมัติจากคณบดี

(๓) นักศึกษาทำงานที่เป็นส่วนประกอบการศึกษาของรายวิชายังไม่สมบูรณ์และอาจารย์ประจำรายวิชาเห็นสมควรให้รอผลการศึกษา

ทั้งนี้ นักศึกษาที่ได้รับการประเมินผลด้วยสัญลักษณ์ I ต้องดำเนินการขอประเมินผลเพื่อแก้สัญลักษณ์ I ให้เสร็จภายในภาคการศึกษาถัดไป หากพ้นกำหนดดังกล่าว จะได้รับการเปลี่ยนสัญลักษณ์ I เป็น F โดยอัตโนมัติ

๒๗.๘. การให้ S หรือ U ในรายวิชาใดจะกระทำได้เฉพาะรายวิชาที่ไม่มีหน่วยกิต หรือมีหน่วยกิตแต่คณะวิชาเห็นว่าไม่สมควรประเมินผลการศึกษาเป็นสัญลักษณ์ที่มีค่าระดับคะแนน

๒๗.๙ การให้ W ในรายวิชาใดจะกระทำได้เฉพาะรายวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนไว้แล้ว โดยจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์

(๑) นักศึกษาขอเพิกถอนรายวิชานั้น หรือลาพักการศึกษาหลังจากเวลาที่ได้กำหนดไว้และได้รับอนุมัติจากคณบดี

(๒) นักศึกษาถูกสั่งพักการศึกษาในภาคการศึกษานั้น

ข้อ ๒๘ การคำนวณค่าระดับคะแนน

๒๘.๑ การนับจำนวนหน่วยกิตเพื่อใช้ในการคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ให้คำนวณจากรายวิชาที่นับหน่วยกิตและมีการประเมินผลเป็นสัญลักษณ์ A, B^+, B, C^+, C, D^+, D และ F

๒๘.๒ สำหรับรายวิชาที่ได้สัญลักษณ์ F ให้บันทึกผลการศึกษาในใบรายงานผลการศึกษา และนำจำนวนหน่วยกิตของรายวิชานั้นมาคำนวณในค่าระดับคะแนนเฉลี่ยด้วย

๒๘.๓ การนับจำนวนหน่วยกิตสะสมของนักศึกษาเพื่อให้ครบหลักสูตร ให้นับเฉพาะหน่วยกิตของรายวิชาที่สอบได้เท่านั้น

/๒๘.๔ ค่าระดับ...

๒๘.๔ ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยมี ๒ ประเภท

(๑) ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยรายภาคศึกษา (Semester Grade Point Average = SEM-GPA) ให้คำนวณจากผลการศึกษาของนักศึกษาในภาคการศึกษานั้น โดยเอาผลรวมของผลคูณของจำนวนหน่วยกิตกับค่าระดับคะแนนของทุกรายวิชาหารด้วยผลรวมของหน่วยกิตของรายวิชาที่ศึกษาในภาคการศึกษานั้น

(๒) ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Cumulative Grade Point Average = CUM-GPA) ให้คำนวณจากผลการศึกษาของนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนถึงภาคการศึกษาสุดท้าย โดยเอาผลรวมของผลคูณของจำนวนหน่วยกิตกับค่าระดับคะแนนของแต่ละรายวิชาที่ศึกษาทั้งหมดหารด้วยผลรวมของหน่วยกิตของรายวิชาที่ศึกษาทั้งหมด

ข้อ ๒๙ การเทียบความรู้ การเทียบประสบการณ์ การเทียบรายวิชาและการเทียบโอนหน่วยกิต ให้เป็นไปตามที่สภาวิชาการกำหนดโดยทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัย

หมวด ๖
สถานภาพและการพ้นสถานภาพนักศึกษา

ข้อ ๓๐ สถานภาพนักศึกษา

๓๐.๑ นักศึกษาที่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๑๖ แห่งระเบียบนี้โดยถูกต้องสมบูรณ์แล้ว มีสถานภาพเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

๓๐.๒ นักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยมี ๒ สถานภาพ

(๑) นักศึกษาสภาพปกติ ได้แก่ นักศึกษาที่ละทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาแรก หรือนักศึกษาสอบได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐

(๒) นักศึกษาวิทยาทัณฑ์ ได้แก่ นักศึกษาที่สอบได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ ๑.๕๐ ถึง ๑.๙๙

๓๐.๓ การจำแนกสถานภาพนักศึกษา

(๑) การจำแนกสถานภาพนักศึกษาจะกระทำเมื่อสิ้นภาคการศึกษา ยกเว้นนักศึกษาที่เข้าศึกษาเป็นปีแรก การจำแนกสถานภาพนักศึกษาจะกระทำเมื่อสิ้นภาคการศึกษาที่ ๒ ของปีการศึกษาแรกที่เข้าศึกษา

(๒) นักศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้ลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ให้นำผลการศึกษาภาคฤดูร้อนไปรวมกับผลการศึกษาภาคปกติในภาคการศึกษาถัดไปที่นักศึกษาผู้นั้นลงทะเบียนเรียน เพื่อการจำแนกสถานภาพนักศึกษา

(๓) นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ทะเบียน ต้องแจ้งสถานภาพนักศึกษาวิทยาทัณฑ์ให้นักศึกษาที่มีสภาพเช่นนั้นและอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาผู้นั้นทราบโดยเร็วที่สุด

ข้อ ๓๑ เพื่อแสดงสถานสภาพการเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยจะจัดให้มีบัตรประจำตัวนักศึกษาเพื่อประกอบการใช้สิทธิต่าง ๆ ที่นักศึกษาพึงมีในมหาวิทยาลัย รูปแบบบัตรนักศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการออกบัตรนักศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๓๒ การพ้นสภาพนักศึกษา นักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะพ้นสถานภาพการเป็นนักศึกษาเมื่อ

๓๒.๑ มรณภาพ หรือ ตาย

๓๒.๒ ได้รับอนุมัติจากคณบดีให้ลาออก

๓๒.๓ ขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งในข้อ ๗

/๓๒.๔ สำเร็จการศึกษา...

๓๒.๔ สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและได้รับอนุมัติให้จบการศึกษา

๓๒.๕ มีระยะเวลาการศึกษาครบ ๑๖ ภาคการศึกษาสำหรับหลักสูตร ๔ ปี และ ๒๐ ภาคการศึกษาสำหรับหลักสูตร ๕ ปี แต่ยังมีจำนวนหน่วยกิตสอบได้ไม่ครบตามหลักสูตร หรือได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๒.๐๐

๓๒.๖ ใช้เอกสารหลักฐานอันเป็นเท็จสมัครเข้าเป็นนักศึกษา

๓๒.๗ ถูกถอนสถานภาพนักศึกษาหรือถูกคัดชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษาในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๑.๕๐ ยกเว้นนักศึกษาที่เข้าศึกษาเป็นปีแรก

(๒) ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๑.๗๕ ในสองภาคการศึกษาปกติติดต่อกัน

(๓) เป็นนักศึกษาวิทยาทัณฑ์ที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ๑.๘๐ เป็นเวลาสองภาคการศึกษาที่มีการจำแนกสถานภาพต่อเนื่องกัน หรือเป็นนักศึกษาวิทยาทัณฑ์ครบ ๔ ภาคการศึกษาที่มีการจำแนกสถานภาพต่อเนื่องกัน แล้วยังไม่พ้นสถานภาพนักศึกษาวิทยาทัณฑ์

(๔) ไม่ลงทะเบียนเรียนให้เสร็จสิ้นภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันเปิดภาคการศึกษา และไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การลาพักการศึกษา

(๕) ลาพักการศึกษาเกิน ๒ ภาคการศึกษาปกติติดต่อกัน เว้นแต่ได้รับอนุมัติเป็นกรณีพิเศษ

(๖) มหาวิทยาลัยพิจารณาให้พ้นสถานสภาพนักศึกษาเพราะกระทำผิดวินัยนักศึกษาอย่างร้ายแรง

(๗) ทำการทุจริตอย่างร้ายแรงในการสอบ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๓๓ นักศึกษาที่ประสงค์จะลาออกจากการเป็นนักศึกษา ให้ยื่นคำร้องขอลาออกพร้อมด้วยใบปลอดพันธะต่อคณบดี โดยความเห็นชอบของหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ที่ปรึกษา และให้คณบดีรายงานสภาวิชาการทราบ

หมวด ๗
การลาพักการศึกษาและการสั่งพักการศึกษา

ข้อ ๓๔ การลาพักการศึกษา

๓๔.๑ นักศึกษาจะต้องยื่นคำร้องขออนุมัติการลาพักการศึกษาต่อคณบดี โดยความเห็นชอบของหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งนี้ ภายใน ๒ สัปดาห์หลังจากวันเปิดเรียนของภาคการศึกษานั้น และสามารถลาพักการศึกษาได้ครั้งละไม่เกิน ๒ ภาคการศึกษา ในกรณีที่นักศึกษายังมีความจำเป็นที่จะลาพักการศึกษาต่อ ให้ยื่นคำร้องขอลาพักการศึกษาใหม่

๓๔.๒ นักศึกษาอาจยื่นคำร้องขอลาพักการศึกษาได้ในกรณี ต่อไปนี้

(๑) ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษา ยกเว้นจะได้รับอนุมัติเป็นกรณีพิเศษจากสภาวิชาการ

(๒) ถูกเกณฑ์หรือระดมพลเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

(๓) ได้รับทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศ หรือทุนอื่นใดซึ่งมหาวิทยาลัยเห็นสมควรสนับสนุน

(๔) เจ็บป่วยจนต้องพักรักษาตัวเป็นเวลานานเกินร้อยละ ๒๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในภาคการศึกษานั้นตามคำสั่งแพทย์ โดยมีใบรับรองแพทย์จากสถานพยาบาล

/(๕) มีเหตุจำเป็น...

(๕) มีเหตุจำเป็นสุดวิสัย หรือมีความจำเป็นส่วนตัวที่คณะกรรมการประจำคณะพิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๓๕ นักศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาแล้วต้องปฏิบัติดังนี้

๓๕.๑ ในระหว่างการลาพักการศึกษา จะต้องชำระค่ารักษาสถานสภาพการเป็นนักศึกษาทุกภาคการศึกษา มิฉะนั้นจะถูกคัดชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา

๓๕.๒ การนับระยะเวลาการศึกษา ให้นับระยะเวลาที่ขอลาพักการศึกษาทุกครั้งอยู่ในระยะเวลาการศึกษาตามข้อ ๑๑ ยกเว้นนักศึกษาที่ขอลาพักการศึกษาตามข้อ ๓๔.๒

๓๕.๓ นักศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา เมื่อจะกลับเข้าศึกษาจะต้องยื่นคำร้องขอกลับเข้าศึกษาต่อคณบดีไม่น้อยกว่า ๒ สัปดาห์ก่อนวันเปิดภาคการศึกษานั้น และให้คณบดีแจ้งให้นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ทะเบียนของมหาวิทยาลัยทราบ

ข้อ ๓๖ การสั่งพักการศึกษา

๓๖.๑ นักศึกษาอาจถูกสั่งพักการศึกษาได้ในกรณีที่ประพฤติทุจริตในการสอบ หรือประพฤติผิดวินัยนักศึกษา

๓๖.๒ การสั่งพักการศึกษาตามข้อ ๓๖.๑ จะสั่งพักการศึกษาได้ไม่เกิน ๑ ภาคการศึกษา

๓๖.๓ คำสั่งให้นักศึกษาพักการศึกษา ให้เริ่มเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาที่กระทำผิดนั้น โดยให้มีระยะเวลาการลงโทษต่อเนื่องกัน ทั้งนี้ ให้รับระยะเวลาที่ถูกสั่งพักการศึกษาเข้าเป็นระยะเวลาการศึกษา และให้จำแนกสถานสภาพนักศึกษาทุกภาคการศึกษาที่ถูกสั่งพักด้วย

ทั้งนี้ นักศึกษาที่ถูกสั่งพักการศึกษา จะต้องปฏิบัติตามข้อ ๓๖ เช่นเดียวกันกับนักศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา

ข้อ ๓๗ ให้คณบดีเป็นผู้อนุมัติให้นักศึกษาลาพักการศึกษาตามข้อ ๓๖ และสั่งพักการศึกษาตามข้อ ๓๗

ข้อ ๓๘ นักศึกษาที่ถูกสั่งพักการศึกษา หรือมหาวิทยาลัยมีคำสั่งให้พ้นสภาพนักศึกษา สามารถอุทธรณ์คำสั่งพักการศึกษาและคำสั่งให้พ้นสภาพนักศึกษาได้ และการอุทธรณ์คำสั่งพักการศึกษาและคำสั่งให้พ้นสภาพนักศึกษา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

หมวด ๘
การย้ายสถานที่เรียน การย้ายคณะ และการเปลี่ยนสาขาวิชา

ข้อ ๓๙ การย้ายวิทยาเขต นักศึกษาที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยส่วนกลาง วิทยาเขต หรือวิทยาลัยใดของมหาวิทยาลัย จะต้องศึกษาที่มหาวิทยาลัยส่วนกลาง วิทยาเขต หรือวิทยาลัยนั้น

มหาวิทยาลัยอาจอนุญาตให้นักศึกษาย้ายไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยส่วนกลาง วิทยาเขต หรือวิทยาลัยอื่น เฉพาะในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาวิชาการกำหนด

ข้อ ๔๐ การย้ายคณะและคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอย้ายคณะ

นักศึกษาที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในคณะวิชาใด จะต้องศึกษาในคณะวิชานั้น กรณีที่นักศึกษาต้องการย้ายคณะต้องมีคุณสมบัติและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๔๐.๑ ไม่เป็นผู้ที่พ้นสถานภาพการเป็นนักศึกษา

๔๐.๒ ไม่เคยได้รับอนุมัติให้ย้ายคณะมาก่อน

/๔๐.๓ การขอย้าย...

๔๐.๓ การขอย้ายคณะจะต้องขอย้ายภายใน ๒ ภาคการศึกษาปกติ นับตั้งแต่เข้ารับการศึกษาทั้งนี้ ไม่นับภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกมหาวิทยาลัยให้พักการศึกษา

๔๐.๔ ในการยื่นคำร้องขอย้ายคณะ นักศึกษาต้องแสดงเหตุผลประกอบ และอยู่ในดุลยพินิจคณบดีที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาอนุมัติเป็นรายกรณี ซึ่งต้องเป็นไปตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ของคณะที่เกี่ยวข้อง

๔๐.๕ การขอย้ายคณะจะกระทำได้เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาปกติ แต่ต้องกระทำก่อนการลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาต่อไป

๔๐.๖ รายวิชาที่นักศึกษาย้ายคณะได้ศึกษามา ถึงแม้จะไม่ตรงกับหลักสูตรของคณะที่ย้ายเข้าศึกษาใหม่ก็ตาม ให้นำมาคำนวณค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมด้วย

ข้อ ๔๑ การเปลี่ยนสาขาวิชา การขอเปลี่ยนสาขาวิชาจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวตลอดการเป็นนักศึกษา และจะกระทำได้เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาปกติ แต่ต้องกระทำก่อนการลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาต่อไป โดยการขอเปลี่ยนสาขาวิชาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าภาควิชาที่เกี่ยวข้องและได้รับอนุมัติจากคณบดี

ข้อ ๔๒ การรับโอนนักศึกษา และการศึกษาข้ามสถาบัน ให้เป็นไปตามที่สภาวิชาการกำหนด

หมวด ๙
การปฏิบัติกรรมฐานและการปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๔๓ การปฏิบัติกรรมฐาน นักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะต้องฝึกปฏิบัติกรรมฐานในรายวิชาการปฏิบัติกรรมฐานในหลักสูตร และเมื่อสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรแล้ว ก่อนการขอรับปริญญาจะต้องออกปฏิบัติกรรมฐานตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๔๔ การปฏิบัติศาสนกิจ มี ๓ ประเภท

๔๔.๑ การปฏิบัติงานภายหลังจากนักศึกษาได้สอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรแล้ว การปฏิบัติศาสนกิจตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

๔๔.๒ การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามตามหลักสูตร การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ที่ใช้เวลาการฝึกไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อการศึกษาภาคปกติ ซึ่งกำหนดไว้เป็นรายวิชาหนึ่งของหลักสูตรที่มีปริมาณหน่วยกิตไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยติด

๔๔.๓ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ข้อ ๔๕ นักศึกษาที่ไม่ผ่านการปฏิบัติกรรมฐานและการปฏิบัติศาสนกิจ จะไม่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาและขออนุมัติปริญญา

หมวด ๑๐
การสำเร็จการศึกษาและการให้ปริญญา

ข้อ ๔๖ การสำเร็จการศึกษา

๔๖.๑ หลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน ๖ ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน ๑๔ ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

๔๖.๒ หลักสูตรปริญญาตรี (๕ ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน ๘ ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน ๑๗ ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

/ทั้งนี้ นักศึกษา...

ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องเรียนและสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตร และปฏิบัติตามเงื่อนไขของหลักสูตร ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษาและหรือการปฏิบัติของนักศึกษาซึ่งได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเรื่องโดยครบถ้วนแล้ว จึงจะได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อ ๔๗ การขอจบการศึกษา ในภาคการศึกษาสุดท้ายที่นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนและสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย รวมทั้งได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของหลักสูตรและเงื่อนไขทางการการศึกษาอื่นของมหาวิทยาลัยครบถ้วนแล้ว หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ ๒.๐๐ ขึ้นไป มีสิทธิยื่นคำร้องขอจบการศึกษาต่อนายทะเบียนของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๔๘ การให้ปริญญา

๔๘.๑ นักศึกษาที่จะได้รับปริญญาต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) สอบได้จำนวนหน่วยกิตครบตามหลักสูตรในสาขาวิชาที่ศึกษาและได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ ๒.๐๐ ขึ้นไป

(๒) สอบได้นักธรรมหรือธรรมศึกษาชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือมีผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาพระพุทธศาสนาตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้วิชาการพระพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยกำหนด

(๓) มีความประพฤติเรียบร้อยเหมาะสมกับปริญญาที่ได้รับ

(๔) ไม่มีพันธะผูกพันใด ๆ กับมหาวิทยาลัย

(๖) ผ่านการปฏิบัติกรรมฐานตามข้อ ๔๓ และผ่านการปฏิบัติศาสนกิจข้อใดข้อหนึ่งในข้อ ๔๔

๔๘.๒ คณบดี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะ เป็นผู้เสนอรายชื่อนักศึกษาที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๔๘.๑ ให้เป็นผู้สมควรได้รับปริญญาและปริญญาเกียรตินิยมต่อนายทะเบียนของมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอสภาวิชาการพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอสภามหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติการให้ปริญญา

ข้อ ๔๙ การขอรับปริญญา

นักศึกษาที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๔๘ จะต้องยื่นคำร้องขอรับปริญญาต่อนายทะเบียนของมหาวิทยาลัยภายในระยะเวลาที่กำหนด มิฉะนั้นจะต้องเสียค่าปรับตามประกาศมหาวิทยาลัย และอาจไม่ได้รับการพิจารณาเสนอชื่อต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่ออนุมัติปริญญาในภาคการศึกษานั้น

ข้อ ๕๐ การให้ปริญญาเกียรตินิยมและการให้เหรียญรางวัล ให้เป็นไปตามข้อขังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๕๑ พิธีประทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยจะจัดให้มีพิธีประทานปริญญาบัตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาปีละ ๑ ครั้ง หรือตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

หมวด ๑๑
ค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงการศึกษา

ข้อ ๕๒ ค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมทางการศึกษา ให้เป็นไปตามที่สภาวิชาการกำหนด โดยทำเป็นประกาศประกาศของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๕๓ กรณีมีความจำเป็น นักศึกษาที่ไม่สามารถชำระค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา และหรือค่าธรรมเนียมทางการศึกษาได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ยื่นเรื่องขอผ่อนผันการชำระค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษาและหรือค่าธรรมเนียมทางการศึกษา

/การขอผ่อนผัน...

การขอผ่อนผันการชำระค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา และหรือค่าธรรมเนียมทางการศึกษา ให้ยื่นขอผ่อนผันต่อคณบดี และอธิการบดีหรือผู้ที่อธิการบดีมอบหมายเป็นผู้อนุมัติการขอผ่อนผันชำระค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษาและหรือค่าธรรมเนียมทางการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องไม่เกินก่อนสอบปลายภาคการศึกษา และไม่ได้รับยกเว้นค่าปรับการลงทะเบียนล่าช้า

ข้อ ๕๔ นักศึกษาที่อยู่ระหว่างรอรับเงินทุนการศึกษาทุกประเภท ทั้งทุนภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จะได้รับผ่อนผันการชำระค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา และหรือค่าธรรมเนียมทางการศึกษา จนกว่าจะได้รับเงินทุนการศึกษา โดยนักศึกษาจะต้องยื่นเรื่องขอผ่อนผันการชำระตามข้อ ๕๔ วรรคสอง พร้อมเอกสารหลักฐานการได้รับทุนการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องไม่เกินก่อนสอบปลายภาคการศึกษา

ข้อ ๕๕ มหาวิทยาลัยอาจพิจารณายกเว้นค่าหน่วยกิตและหรือค่าบำรุงการศึกษาก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาการกำหนดโดยทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัย

หมวด ๑๒
การประกันคุณภาพหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และมาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษ

ข้อ ๕๖ การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย ๖ ด้าน คือ การกำกับมาตรฐาน, บัณฑิต, นักศึกษา, อาจารย์, หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ข้อ ๕๗ การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ ๕ ปี

ข้อ ๕๘ มาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษ ให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีระบบมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา ซึ่งสามารถเทียบเคียงกันได้กับมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องมีผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและผ่านการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาวิชาการกำหนด โดยทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัย

หมวด ๑๓
การพัฒนาอาจารย์และกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

ข้อ ๕๙ การพัฒนาอาจารย์ ให้คณะ ภาควิชา หลักสูตร จัดวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ระบบการบริหารอาจารย์และการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ การกำหนดผู้สอนโดยคำนึงถึงคุณภาพของอาจารย์ ให้สอดคล้องกับการเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อ ๖๐ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา ให้คณะ ภาควิชา หลักสูตร จัดวางระบบการกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูต ดังนี้

/๖๐.๑ จัดให้มีระบบ...

๖๐.๑ จัดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา การควบคุมดูแลการให้คำปรึกษาวิชาการแก่นักศึกษาและแนะแนวแก่นักศึกษา จัดบริการให้คำปรึกษาแนะแนวด้านการใช้ชีวิต และการเข้าสู่อาชีพแก่นักศึกษา จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา

คุณสมบัติอาจารย์ที่ปรึกษาและการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของสภาวิชาการ

๖๐.๒ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา ให้เป็นไปตามหลักการดังนี้

(๑) การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ให้มีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาครอบคลุมประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย กิจกรรมกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

(๒) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างเหมาะสม ให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๖๑ ให้ใช้ระเบียบนี้ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

สำหรับนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาก่อนปีการศึกษา ๒๕๕๙ ให้ใช้ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๔ หรือให้ปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่รับเข้าศึกษาในขณะนั้น ไปจนกว่าจะสำเร็จการศึกษา

ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่ได้ออกประกาศหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามระเบียบนี้ ให้ใช้ประกาศหรือหลักเกณฑ์ที่ออกโดยอาศัยระเบียบของมหาวิทยาลัยว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับก่อนไปพลางจนกว่าจะได้ออกประกาศหรือหลักเกณฑ์ตามระเบียบฉบับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(สมเด็จพระมหามุนีวงศ์)
นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หมายเหตุ; เหตุผลที่ประกาศใช้ระเบียบนี้ เนื่องจากคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีการปรับปรุงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพ แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ยกเลิกเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และประกาศบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มหาวิทยาลัยจึงปรับปรุงแก้ไขระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา จึงประกาศใช้ระเบียบนี้

ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อประโยชน์แก่การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับมติสภามหาวิทยาลัยที่ ๑๙๙/๒๕๖๒ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒ ของระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๑๒ โครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแต่ละสาขาวิชาและจำนวนหน่วยกิต ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ทั้งนี้ เพื่อความเป็นสถาบันเฉพาะทางพระพุทธศาสนา หลักสูตรทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยให้มีวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนาไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต ยกเว้นหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ จัดให้มีรายวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนาไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต

ข้อ ๔ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(สมเด็จพระมหาวีรวงศ์)
อุปนายกสภามหาวิทยาลัย
ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยที่ ๑๔๓/๒๕๖๔ ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๕๒ ของระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๕๒ ค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมทางการศึกษา ให้เป็นไปตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด โดยทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัย"

ข้อ ๔ ให้อธิการบดีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(สมเด็จพระมหาวีรวงศ์)
อุปนายกสภามหาวิทยาลัย
ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย